MÄNTSÄLÄ

MÄNTSÄLÄN STRATEGINEN YLEISKAAVA 2050

EHDOTUS 2
11.11.2026

VUOROVAIKUTUSRAPORTTI

Sisällysluettelo

1 Johdanto 3
2 Mäntsälän yleiskaavan 2050 vaiheet 4
2.1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 4
2.2 Kehityskuvat 4
2.3 Mäntsälän yleiskaava 2050 luonnos 4
2.4 Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 luonnos 5
2.5 Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus 5
2.6 Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus 2 6
3 Esitetyt lausunnot ja vastineet niihin 8
3.1 Mäntsälän Vasemmisto ry 8
3.2 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) 10
3.3 Hyvinvointilautakunta 10
3.4 Sivistyslautakunta 11
3.5 Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo 12
3.6 Mäntsälän Yrityskehitys Oy 13
3.7 Metsänhoitoyhdistys Etelä-Suomi 14
3.8 Sipoon kunta 17
3.9 Fingrid 18
3.10 Järvenpään kaupunki 18
3.11 Mäntsälän Sääksjärven vesiosuuskunta 19
3.12 Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) 19
3.13 Tuusulan kunta 20
3.14 Suomen metsäkeskuksen lausunto 23
3.15 Levannon vesiosuuskunta 28
3.16 Mäntsälä-Seura 29
3.17 Mäntsälän Rotaryklubi ry 30
3.18 MTK-Mäntsälä 31
3.19 Uudenmaan elinvoimakeskus 31
3.20 Lupa- ja valvontavirasto 33
3.21 Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 43
3.22 Suomen luonnonsuojeluliitto 47
3.23 Tekninen ja elinvoimalautakunta 51
3.24 Hyvinkään kaupunki 52
3.25 Nivos 52
3.26 Uudenmaan liitto 55
4. Esitetyt muistutukset ja vastineet niihin 69
MU1 tiivistelmä 69
MU2 tiivistelmä 69
MU3 70
MU4 tiivistelmä 70
MU5 tiivistelmä 70
MU6 tiivistelmä 70
MU7 71
MU8 tiivistelmä 72
MU9 73
MU10 73
MU11 75
MU12 77

MU13 tiivistelmä *77*
MU14 tiivistelmä *77*
MU15 ..... *78*
MU16 tiivistelmä *79*
MU17 ..... *80*
MU18 tiivistelmä *81*

Mäntsälän kunta

Kuntakehityspalvelut
Heikinkuja 4
04600 Mäntsälä
Asiakaspalvelu
puh. 019 264 5000

Julkaistu verkossa

1 Johdanto

Tässä vuorovaikutusraportissa kuvataan Mäntsälän yleiskaavan 2050, sittemmin Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050, valmistelun keskeiset vaiheet ja kaavatyön aikana toteutettu vuorovaikutus. Raportissa esitetään lisäksi strategisen yleiskaavaehdotuksen nähtävilläoloaikana 4.2.–13.3.2026 saadut lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet.

Kaavatyön eri vaiheissa saatu palaute ja siihen vastaaminen on käsitelty valmisteluvaiheittain.
Mäntsälän yleiskaavaluonnoksesta 2050 saatuun palautteeseen vastattiin kuntakehityslautakunnan 6.11.2024 (§ 123) päätöksen mukaisesti asettamalla Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 luonnos kokonaisuudessaan vastineeksi yleiskaavaluonnoksesta saatuihin mielipiteisiin, lausuntoihin ja kannanottoihin.
Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 luonnoksesta annettuihin mielipiteisiin, lausuntoihin ja kannanottoihin vastattiin Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotuksen valmistelun yhteydessä laaditussa vuorovaikutusraportissa.

Tässä Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus 2:n vuorovaikutusraportissa esitetään puolestaan Mäntsälän strategisen **yleiskaavan 2050 ehdotuksesta saadut** lausunnot ja muistutukset sekä niihin laaditut vastineet. Ehdotusvaiheessa saatiin yhteensä 38 lausuntoa ja 18 muistutusta.

Kaavaprosessin aiemmat vaiheet ja niissä toteutettu vuorovaikutus on kuvattu tarkemmin luvussa 2. Vuoden 2026 ehdotusvaiheen lausunnot ja niihin laaditut vastineet on esitetty luvussa 3 ja muistutukset ja niihin laaditut vastineet luvussa 4.

Jäljennökset kaikista kaavan valmisteluaikana saaduista kannanotoista, mielipiteistä, muistutuksista ja lausunnoista ovat nähtävissä Mäntsälän kunnantalolla pyydettäessä.

Kuva 1 Kirsikkapuisto (Pauliina Anttila).

2 Mäntsälän yleiskaavan 2050 vaiheet

2.1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Mäntsälässä käynnistettiin koko kunnan yleiskaavan laatiminen alkuvuodesta 2018 (KH 5.3.2018 §56). Samalla kaavasta asetettiin osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) nähtäville. OAS oli nähtävillä 28.3.-21.6.2018 välisen ajan. OAS:a on päivitetty yleiskaavatyön edetessä 16.10.2019 KKLTK §105 sekä 14.12.2023 KKLTK §106.

2.2 Kehityskuvat

Mäntsälän yleiskaava 2050 kaavaratkaisun laatiminen alkoi kehityskuvavaiheella. Yleiskaavaa laadittiin oikeusvaikutteisena ja sen tavoitevuodeksi päätettiin vuosi 2050. Kunnanhallitus linjasi 8.4.2019 (§80), että mitoitetuilla kehityskuvilla tarkasteltaisiin sekä koko kunnan aluetta että kirkonkylää. Samalla valmistauduttiin suunnittelemaan ja toteuttamaan yleiskaavatyö kaksivaiheisesti. Ensimmäisessä vaiheessa määriteltiin tulevaisuustarkastelujen, arvokeskustelun ja analyysien kautta koko kuntaan erilaiset vyöhykkeet ja asetettiin tavoitteet niiden maankäytölle, elinkeinorakenteelle ja ympäristön laadulle. Toisessa vaiheessa tarkoituksena oli keskittyä alueisiin, joilla tarvittaisiin tarkempaa maankäytön ohjausta sekä suunniteltaisiin maankäyttöä asemakaava-alueilla ja kyläkeskuksissa. Kehityskuvavaiheessa tarkasteltiin myös mahdollisuutta laatia yleiskaava strategisena. Strategisen yleiskaavan toteuttamisen kannalta arvioitiin, että erilaiset suunnittelutarpeet voitaisiin yksilöidä ja niiden ratkaisemiseen voitaisiin osoittaa sopivat suunnitteluvälineet sekä ohjata suunnittelun sisältöä.

Kehityskuvien pääsisällöt tarkentuivat työn edetessä, mutta lähtökohtana kehityskuvatyölle molemmissa mittakaavoissa olivat 1. ”nykymalliin”, 2.”kultainen keskitie” sekä 3. ”kasvukäytävän vetovoima”. Kehityskuvissa mallinnettiin asumisen lisäksi yritystoimintaa. Mitoittavien kehityskuvien rinnalla tarkasteltiin tulevaisuuden megatrendejä ja ilmiöitä ja niiden vaikutuksia Mäntsälään. Kehityskuvien valmistelua tehtiin vuorovaikutuksessa kuntakehityslautakunnan kanssa työpajatyöskentelyn kautta.

Kuntakehityslautakunta päätti asettaa Mäntsälän yleiskaava 2050:n kehityskuvat nähtäville 16.9.2020 § 70. Kehityskuvaselostus ja sitä havainnollistava karttamateriaali pidettiin nähtävillä 24.9.–2.11.2020. Kehityskuvista saatiin kaikkiaan 23 lausuntoa ja 29 mielipidettä.

Kehityskuvien nähtävillä oloaikana kuntakehityspalvelut järjestivät kunnantalon valtuustosalissa kuntalaisille asukasiltoja, joissa oli mahdollista tutustua kehityskuvien aineistoon ja esittää siihen liittyviä kysymyksiä. Asukasiltoihin oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä vallitsevan korotilanteen vuoksi. Kaikissa tilaisuuksissa käsiteltiin kehityskuva-aineistoa koko kuntaan liittyen, mutta kussakin tilaisuudessa oli erityisteemana tietyt kunnanosat.

2.3 Mäntsälän yleiskaava 2050 luonnos

Kuntakehityslautakunta päätti 27.1.2021 (§6) kehityskuvavaiheesta siirtymisen yleiskaavaluonnoksen laatimiseen. Yleiskaavaluonnoksen laatimisessa lähtökohtana oli kehityskuvavaihtoehdon KK2 eli “Kultainen keskitie” mukainen minimiväestötavoite, joka perustui vuotuiseen 0,3–0,7 prosentin väestönkasvuun. Yleiskaavan tavoitteiden osalta tehtiin myös tarkennuksia täsmentämällä tavoitekokonaisuuksia alatavoitteilla.

Yleiskaavaluonnos laadittiin lähtötietojen, hyväksyttyjen tavoitteiden, osallisilta ja viranomaisilta saadun palautteen sekä muun aloitus- ja valmisteluvaiheessa kootun aineiston perusteella. Kuntakehityslautakunta

asetti 16.6.2021 § 86 Mäntsälän yleiskaavan 2050 luonnoksen maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville 7.7.-1.10.2021 väliseksi ajaksi.

Kuntakehityslautakunta päätti jatkaa 8.9.2021 § 100 kokouksessaan yleiskaavaluonnoksen nähtävilläoloa 15.12.2021 asti.

Kuntakehityspalvelut järjestivät kuntalaisille webinaarin kesäkuussa 2021 sekä asukasiltoja nähtävillä olleesta yleiskaavaluonnoksesta saman syksyn aikana. Asukasilloissa esiteltiin yleiskaavaluonnosta ja sen keskeisiä ratkaisuja kyläkohtaisesti.

Yleiskaavaluonnoksen nähtävilläoloaikana varattiin osallisille mahdollisuus jättää suullisia tai kirjallisia mielipiteitä sekä pyydettiin tarvittavat lausunnot viranomaisilta. Luonnosvaiheessa jätettiin 21 kirjallista lausuntoa ja 82 mielipidettä.

2.4 Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 luonnos

Kuntakehityslautakunta päätti asettaa 6.11.2024 § 123 Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 luonnoksen maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n mukaisesti nähtäville 18.11.2024-17.1.2025 väliseksi ajaksi. Samalla kuntakehityslautakunta päätti antaa Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 luonnoksen kokonaisuudessaan vastineeksi Mäntsälän yleiskaava 2050 luonnoksesta saatuihin mielipiteisiin, lausuntoihin ja kannanottoihin. Yleiskaavaluonnos oli nähtävillä verkossa sekä Mäntsälän kunnantalolla (Heikinkuja 4).

Asukasosallistaminen kaavaluonnoksen nähtävilläoloaikana

Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 luonnoksen nähtävillä oloaikana järjestettiin viisi asukastilaisuutta, missä esiteltiin nähtäville asetettua kaavaluonnosta ja otettiin vastaan kysymyksiä. Mäntsälän kunnantalolla järjestettiin kaksi asukasiltaa 3.12. ja 4.12.2024. Molemmista asukasilloista osallistujat saivat kokonaiskuvan kaavaratkaisusta, sen strategisuudesta sekä kaavamääräyksistä. Tilaisuuksissa kerrottiin myös mahdollisuudesta jättää palautetta kaavaluonnoksen nähtävilläoloaikana. Ensimmäisessä asukasillassa keskityttiin kirkonkylän ja Hyökännummen asemakaava-alueisiin. Jälkimmäisessä asukasillassa keskityttiin haja-asustusalueisiin. Iltoihin osallistui yhteensä n. 35 osallistujaa.

Tammikuussa 2025 kaavoituksen ja rakennusvalvonnan asiantuntijat esittelivät lisäksi kaavaluonnosta ja rakentamislain uudistuksia kolmessa Mäntsälän kylässä. Ensimmäinen kyläilta järjestettiin Sälinkään kartanolla 9.1.20205, ja siihen osallistui noin 40 henkilöä. Seuraava kyläilta pidettiin Saaren koululla 13.1.2025, ja siihen osallistui runsaat 20 henkilöä. Viimeinen kyläilta järjestettiin Ohkolan nuorisoseuratalolla, ja siihen osallistui noin 30 henkilöä. Kyläilloissa oli mahdollista keskustella kaavoituksen ja rakennusvalvonnan asiantuntijoiden kanssa henkilökohtaisesti yksittäisten rakennuspaikkojen osalta. Kyläilloista oli tiedotettu lehtijulkaisulla Mäntsälän uutisissa ja paikallisten seurojen välityksellä.

Kaavaluonnosta koskevia lausuntoja saapui 31 kpl ja mielipiteitä 11 kpl, joista yksi oli adressi (allekirjoittajia yhteensä 33 hlö; M1). Lisäksi suullisia mielipiteitä on esitetty asukastilaisuuksissa.

2.5 Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus

Mäntsälän strateginen yleiskaavaehdotus 2050 esiteltiin kuntakehityslautakunnalle 29.10.2025 (§ 123) sekä 10.12.2025 (§ 143). Kuntakehityslautakunta päätti palauttaa strategisen yleiskaavaehdotuksen valmisteluun. Palautuksen perusteella yleiskaavaehdotuksen pääkaavakarttaa sekä Luonnonympäristö ja virkistys-liitekartta

1 päivitettiin kuntakehityslautakunnan linjausten mukaisesti. Näiden muutosten jälkeen kunnanhallitus päätti 26.1.2026 (§ 3) asettaa Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotuksen alueidenkäyttölain 65 §:n sekä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 19 §:n mukaisesti julkisesti nähtäville 4.2.–13.3.2026 muistutusten esittämistä varten sekä pyytää tarvittavat viranomaislausunnot.

Maanomistajaosallistaminen ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista

Strategisen yleiskaavaehdotuksen valmistelussa osoitettiin 20 uutta luonnonsuojelualuetta eli SL-1-kaavamerkintää eri puolille kuntaa. Näistä yhdeksän perustui maakuntakaavassa (Uusimaa-kaava 2050) esitettyihin vielä luonnonsuojelualueina toteutumattomiin alueisiin ja 11 yleiskaavaa varten laadituissa luontoselvityksissä maakunnallisesti arvokkaiksi arvioituihin alueisiin.

Kuntakehityslautakunta päätti 29.10.2025 palauttaa kaavaehdotuksen valmisteluun ja muutettavaksi siten, että maakuntakaavassa (Uusimaa-kaava 2050) esitetyt vielä luonnonsuojelualueena toteutumattomat alueet muutetaan SL-1 / MY-kaavamerkinnöiksi sekä kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksestä ja pienvesiselvityksestä maakunnallisesti arvokkaiksi arvotettuja ja inventoidut luontoalueet (pl. Lukkokoski, joka on pääasiassa kunnan omistuksessa) MY-kaavamerkinnöiksi.

Kuntakehityslautakunnan 29.10.2025 tekemien linjausten jälkeen kunnanhallitus edellytti 17.11.2025 (§ 252), että SL-1-merkintöjen alueiden maanomistajiin ollaan yhteydessä ennen asian seuraavaa kuntakehityslautakunnan käsittelyä.

Kunta lähetti 27.11.2025 kirjeet maanomistajille, joiden kiinteistöt sijoittuivat SL-1-kaavamerkintöjen alueille. Kirjeessä kerrottiin SL-1-kaavamerkintöjen taustasta ja perusteista sekä toimitettiin kartta-aineistoa SL-1-alueista. Yhteydenoton tarkoituksena oli saattaa ehdotetut SL-1-merkinnät maanomistajien tietoon ennen kaavaehdotuksen julkista nähtävilläoloa. Maanomistajia ohjeistettiin esittämään näkemyksensä kaavaehdotuksen nähtävilläoloaikana.

Kunta sai 13 yhteydenottoa maanomistajilta 27.11.2025 lähetetystä kirjeestä ennen kaavaehdotuksen nähtäville asettamista. Yhteydenotot koskivat yhdeksää SL-1-kohdetta. Osa yhteydenotoista koski samoja SL-1-kohteita, mutta eri kiinteistöjä kohteiden sisällä. Suurimmassa osassa yhteydenottoja SL-1-merkintöihin suhtauduttiin kielteisesti mm. luontoarvojen nykytilan, tehtyjen hakkuiden tai muutosten sekä metsänhoidon vaikeutumisen takia. Muutamat yhteydenotot olivat myönteisiä SL-1-merkintään. Muutamissa tapauksissa lähinnä tiedusteltiin lisätietoja ottamatta kantaa Sl-1-merkintöihin. Kaksi yhteydenottoa toistui myös aikanaan ehdotuksen muistutuksissa.

Saatuja yhteydenottoja sekä myöhemmin varsinaisia muistutuksia hyödynnettiin luontoselvityksen tarkistuksessa vuoden 2026 aikana. Muutamiin SL-1-kohteisiin tuli yhteydenottojen ja ehdotuksen muistutusten jälkeen joko rajauksia tai kohteiden merkitsemättä jättämisiä luontoarvojen muutosten perusteella. Suurimpaan osaan SL-1-kohteista ei tullut muutoksia tarkemman luontoselvityksen jälkeen.

2.6 Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus 2

Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 ehdotuksesta saatiin kaikkiaan 38 lausuntoa ja 18 muistutusta. Lausunnoista 12:ssa ei ollut lausuttavaa kaavaehdotuksesta ja 26:ssa esitettiin huomioita kaavaehdotuksesta. Lausunnot ja muistutukset käsiteltiin kaavan jatkovalmistelussa.

Kaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen laadittiin lisäksi täydentävä selvitys perustettaviksi tarkoitetuista luonnonsuojelualueista (SL-1). Selvityksessä tarkasteltiin vähintään maakunnallisesti arvokkaita luonnonympäristöjä, joilla arvioitiin olevan luontoarvojensa perusteella edellytyksiä toteutua

luonnonsuojelulain mukaisella menettelyllä. Selvityksen yhteydessä tehtiin kohdekohtaisia maastotarkistuksia ja tarkennettiin alueiden rajauksia.

Tarkistusten perusteella strategiseen yleiskaavaan osoitetaan yhteensä 15 perustettavaksi tarkoitettua luonnonsuojelualuetta (SL-1).

Saadun palautteen, täydentävien selvitysten ja muun jatkovalmistelun perusteella kaava-aineistoa, kaavamerkintöjä ja -määräyksiä, kaavaselostusta sekä vaikutusten arviointia tarkistettiin ja täydennettiin ja laadittiin Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus 2. Kaavaratkaisua ja sen perusteluja täsmennettiin saadun palautteen edellyttämällä tavalla muun muassa luonnonympäristöä, yhdyskuntarakennetta, liikennejärjestelmää, maa- ja metsätaloutta, virkistystä, kulttuuriympäristöä, vesien suojelua sekä vaikutusten arviointia koskevissa kysymyksissä. Lausuntoihin ja muistutuksiin laaditut vastineet sekä palautteen perusteella tehdyt keskeiset muutokset on esitetty tämän vuorovaikutusraportin luvuissa 3 ja 4.

3 Esitetyt lausunnot ja vastineet niihin

Mäntsälän strategista yleiskaavaehdotusta 2050 koskevia lausuntoja saapui yhteensä 38. Lausunnoista 12:ssa ei ollut lausuttavaa kaavaehdotuksesta ja 26:ssa esitettiin huomioita kaavaehdotuksesta.

Yleiskaavaehdotuksesta saadut lausunnot painottuivat erityisesti luontoarvojen, luonnonsuojelualueiden ja ekologisten yhteyksien turvaamiseen sekä kaavaratkaisun suhteeseen maakuntakaavaan. Lisäksi lausunnoissa käsiteltiin yhdyskuntarakenteen ja uusien asuin-, työpaikka- ja elinkeinoalueiden vaiheittaista kehittämistä, liikennejärjestelmää ja kestävää liikkumista, maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä, virkistysalueita ja ulkoilureittejä, maisema- ja kulttuuriympäristöarvoja, pohja- ja pintavesien suojelua, vesihuoltoa sekä ilmastovaikutuksia. Huomiota kiinnitettiin myös kaava-aineiston, kaavamerkintöjen ja-määräysten selkeyteen ja yhdenmukaisuuteen sekä vaikutusten arvioinnin riittävyyteen.

Lausuntopyynnön saaneet, joilla ei ollut lausuttavaa yleiskaavaehdotuksesta ovat:

1. Suomen Erillisverkot Oy
2. Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus
3. Telia
4. Hausjärven kunta
5. Museovirasto
6. Lapsi- ja perheasiainneuvosto
7. Pornaisten kunta
8. Kymenlaakson Sähköverkko Oy
9. Vammaisneuvosto
10. Ikäihmisten neuvosto
11. Mäntsälän nuorisovaltuusto
12. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

3.1 Mäntsälän Vasemmisto ry

Strateginen yleiskaava 2050 ehdotus Mäntsälän strateginen yleiskaavaehdotus 2050 on kunnalle erittäin merkittävä pitkän aikavälin maankäytön linjaus. Kaavan tavoitteet yhdyskuntarakenteen hallitusta kehittämisestä, palvelujen saavutettavuudesta sekä ympäristö- ja luontoarvojen huomioon ottamisesta ovat sinänsä kannatettavia. Kaavaehdotus muodostaa tärkeän perustan kunnan tulevalle suunnittelulle ja päätöksenteolle.

Kaavaehdotuksen uskottavuutta ja johdonmukaisuutta heikentävät kuitenkin merkittävästi kuntakehityslautakunnan kokouksessa 29.10.2025 tehdyt ratkaisut, joissa useita SL-1-merkinnällä osoitettuja alueita muutettiin MY-merkinnöiksi. Näiden muutosten perustelut jäävät kaava-aineistossa epäselviksi, eikä niiden tueksi ole esitetty uusia selvityksiä, vaikutusarvioita tai asiantuntijaperusteita. Myös maakuntakaavan pakottavia merkintöjä on muutettu.

Mäntsälän Vasemmisto ry pitää ongelmallisena, että merkintämuutokset näyttävät perustuvan pikemminkin maanomistajan oletettuun intressiin kuin kaavan valmistelussa tuotettuun tietoon ja arviointiin. Tällainen menettely asettaa kyseenalaiseksi kaavoituksen objektiivisuuden ja tasapuolisuuden. Kaavoituksen tulee perustua yleiseen etuun, ei yksittäisten maanomistajien oletettuihin toiveisiin tai paineisiin.

SL-1-merkinnän muuttaminen MY-merkinnäksi ei ole vähäinen tekninen tarkistus, vaan sisällöllisesti merkittävä ratkaisu, joka vaikuttaa suoraan alueiden suojelutasoon, maankäytön mahdollisuuksiin sekä luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Kun tällaisia muutoksia tehdään ilman selvityksiin perustuvaa

arviointia, syntyy perusteltu huoli siitä, että kaavan valmistelussa ei ole noudatettu riittävän johdonmukaista ja tietoon perustuvaa harkintaa.

Pidämme välttämättömänä, että näiden muutosten vaikutukset arvioidaan avoimesti ja dokumentoidusti. Erityisesti tulee tarkastella, miten SL-1-merkintöjen poistaminen vaikuttaa ekologisiin yhteyksiin, viherverkoston toimivuuteen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Samalla on arvioitava, ovatko ratkaisut linjassa maakuntakaavan tavoitteiden ja maankäyttö- ja rakennuslain yleiskaavaa koskevien sisältövaatimusten kanssa.

Lisäksi kiinnitämme huomiota esteellisyyttä koskeviin kysymyksiin. Kuntaliiton ohjeiden mukaan esteellisyys voi täyttyä erityisesti silloin, jos kaavaratkaisulla on merkittäviä vaikutuksia luottamushenkilön tai hänen läheisensä maanomistukseen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian valmisteluun tai päätöksentekoon, ja tällainen menettelyvirhe voi johtaa päätöksenkumoamiseen. Nähdäksemme ainakin yhden lautakunnan jäsenen osalta esteellisyyttä on syytä epäillä.

Poliittisena toimijana korostamme, että kaavoituksen legitimiteetti perustuu läpinäkyvyyteen, tasapuolisuuteen ja selvityksiin nojaavaan valmisteluun. Jos merkittäviä maankäyttöratkaisuja tehdään ilman selkeitä perusteluja tai yksittäisten maanomistajien näkemyksiin nojautuen, vaarana on, että kaava menettää ohjausvoimaansa ja luottamusta herättävän asemansa.

Mäntsälän Vasemmisto ry katsoo, että SL-1-merkintöjen muuttamista MY-merkinnöiksi tulee tarkastella uudelleen. Kaavan jatkovalmistelussa on varmistettava, että kaikki merkintämuutokset perustuvat selkeästi esitettyihin vaikutusarvioihin ja asiantuntijaselvityksiin, eivät oletuksiin yksittäisten toimijoiden kannoista.

Pidämme tärkeänä, että ennen kaavan hyväksymiskäsittelyä:

- *muutosten perustelut täsmennetään kaavaselostuksessa,*
- *vaikutukset luontoarvoihin ja ekologisiin yhteyksiin arvioidaan uudelleen,*
- *sekä varmistetaan kaavan johdonmukaisuus suhteessa maakuntakaavaan ja yleiskaavan omiin tavoitteisiin, ja*
- *selvitetään, onko kaavan valmistelussa rikottu esteellisyyssäädöksiä.*

Vain näin voidaan varmistaa, että strateginen yleiskaava toimii koko kunnan yhteisen edun mukaisena ja kestävää maankäyttöä ohjaavana välineenä.

Vastine: Lausunto on huomioitu. Ristiriitaisuus kaavaselostuksen ja kaavakarttojen välillä on korjattu. Yleiskaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen perustettaviksi tarkoitettuja luonnonsuojelualueita (SL-1) on tarkasteltu uudelleen. Tarkastelussa on hyödynnetty aiempaa luontoselvitysaineistoa, maakuntakaavan suojelualuevarauksia ja paikkatietotarkasteluja sekä vuonna 2026 tehtyjä kohdennettuja maastotarkistuksia. Tarkastelujen perusteella SL-1-alueiden rajauksia on tarkistettu ja kaava-aineistoa täsmennetty.

Uudet perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet on osoitettu kaavassa SL-1-merkinnöin. Uusi luonnonsuojelualue / Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (SL-1/MY) sekä Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) -kaavamerkinnät on poistettu kaava-aineistosta. Kaavaratkaisun ja kaava-aineiston keskinäistä johdonmukaisuutta sekä suhdetta maakuntakaavaan on näin täsmennetty.

Myös ekologisia yhteyksiä on tarkasteltu uudelleen ehdotusvaiheessa. Yleiskaavatyön yhteydessä laadittua ekologisen verkoston tarkastelua on päivitetty, ja yleiskaavakartalle on lisätty ekologiset yhteydet viivamerkinnällä, joka osoittaa yhteyden suunnan ja sijainnin yleiskaavatarkkuudella. Näillä tarkistuksilla on täsmennetty kaavaratkaisua luontoarvojen, luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen verkoston huomioon ottamisen osalta.

Esteellisyyskysymykset arvioidaan päätöksenteossa kulloinkin sovellettavien esteellisyyssäännösten perusteella. Lausunnossa esitetty epäily yksittäisen luottamushenkilön esteellisyydestä ei sellaisenaan ratkaise esteellisyyttä, vaan mahdollinen esteellisyys arvioidaan asian käsittelyn yhteydessä tapauskohtaisesti.

3.2 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on tutustunut yllä mainittuun lausuntopyyntöönne. Tukes antaa lausuntonsa kemikaaliturvallisuuslainsäädännön näkökulmasta (390/2005).

Tukes ei näe estettä kaavamuutokselle. Tukes on antanut aikaisemmin lausunnon luonnosvaiheessa (Tukes 12453/03.00.02/2024), joka on kaava-aineiston perusteella huomioitu. ***Tukes suosittelee tarkentamaan seuraavia asioita:***

- *Kaavaselostukseen on kirjattu: "Laajamittainen kemikaalien käsittely ja varastointi alueella vaatii erityistä tarkkuutta sekä turvallisuuden että ympäristönsuojelun osalta. On varmistettava, että kaikki toiminnot toteutetaan siten, etteivät ne aiheuta* ***vaaraa*** *ihmisille tai ympäristölle."*
  - ***Kirjausta suositellaan lievennettäväksi niin, että puhutaan riskistä, jolloin myös onnettomuuden todennäköisyys tulee otetuksi huomioon.*** *Käytetty kirjaustapa voi estää monenlaisen teollisuuden sijoittamisen, koska vaaran aiheuttamista (esim. savukaasut) ei voida täysin sulkea pois.*
- *Kaavakartan yleisiin määräyksiin on kirjattu: "Vetyverkon linjaus ja siihen liittyvät rakenteet tulee huomioida tarkemmassa maankäytön suunnittelussa. Suojaetäisyydet on määriteltävä vetyverkon teknisen suunnittelun ja viranomaisohjeistuksen mukaisesti."*
  - *Tukes muistuttaa, että vety on vain yksi monista kemikaaliturvallisuuslainsäädännön (390/2005) soveltamisalueeseen liittyvistä kemikaaleista. Yhtä lailla myös kemikaalilaitokset ja mahdolliset muut kemikaalien siirtoputkistot edellyttävät suojaetäisyyksiä. Joissain kunnissa konsultointivyöhykkeiden ja siirtolinjojen huomioiminen on kirjattu yleismääräykseen.*
    - *Tukesin valvontakohteille (laajamittainen kemikaalien käsittely ja varastointi) on määritetty konsultointivyöhykkeet.*
    - *Maakaasun korkeapaineiset siirtoputkistot ovat löydettävissä Gasgridin karttapalvelusta: Gasgrid kartta*

Lisätietoja maankäytön suunnittelusta ja lausuntojen pyytämisestä löydätte Tukesin verkkosivuilta: Maankäytön suunnittelu | Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes).

Vastine: Lausunto on huomioitu. Kaavaselostuksen kemikaaliturvallisuutta koskevaa kirjausta on tarkennettu Tukesin esittämällä tavalla siten, että siinä huomioidaan toiminnasta aiheutuva riski. Kaavakartan yleisiä määräyksiä on lisäksi täsmennetty kemikaalilaitosten ja kemikaalien siirtoputkistojen sekä niihin liittyvien konsultointivyöhykkeiden ja suojaetäisyyksien huomioon ottamisen osalta

3.3 Hyvinvointilautakunta

Hyvinvointilautakunta on lausunut kokouksessaan 10.12.2024 § 219 Mäntsälän strategisen yleiskaavan ehdotuksesta, jossa lausuttiin seuraavaa:

”Lautakunta korostaa, että strategisen yleiskaavoituksen tavoitteet tukevat Mäntsälän kunnan palvelutuotannon kehittämistä ja luonnoksessa todetut toimenpiteet ovat oikeaan osuneita. Erityisesti kaavoituksella tulee tukea monipuolista asuntotuotantoa, joka edesauttaa Mäntsälän väestörakenteen

pysymistä tasapainoisena. Kaavakartasta selviää, että tiiviiden ja jo rakennettujen alueiden yhteyteen Hyökännummelle ja Kirkonkylälle on varattu selkeät kasvusuunnat niin asuntotuotannolle kuin yritysten sijoittumiselle Mäntsälään.

Strategisen yleiskaavan luonnoksessa on huomioitu Mäntsälän luonnonläheinen kasvu. Tämä näkyy luonnoksen painotuksissa hyvin, koska rakentamista ja liikkumista ohjaavat kaavavalinnat tukevat selkeästi luonnonläheisyyttä ja helpottavat myös liikenneverkon suunnittelua sekä tukevat palveluiden järjestämistä koko kunnan alueella. Kestävän liikkumisen ja liikenneverkon osalta haasteita aiheuttavat Mäntsälän kunnan laaja pinta-ala ja asutuksen keskittyminen kahteen keskukseen.

Strategisessa yleiskaavaluonnoksessa on otettu huomioon virkistys- ja vapaa-aika. Erityisen tärkeää on huomioida tarkemmassa kaavasuunnittelussa koko kunnan ulkoilureitistöt ja niiden saavutettavuus. Sinällään jo laajat metsäalueet ja luonnonläheisyys tukevat ihmisten omaehtoista virkistymistä ja liikuntaa. Keskustan alueen lisäksi Hyökännummen alue on toinen kasvukeskus ja myös tämän alueen osalta toivotaan ohjeellisten ulkoilureittien varaamista alueelle. Tässä yhteydessä on tärkeää huomioida luontoreitistöt ja kevyenliikenteen väylät kyliä yhdistävänä tekijänä."

Hyvinvointilautakunta katsoo, että yleiskaavan valmistelu on edennyt tarkoituksenmukaisesti, eikä lautakunnalla ole lisättävää aiemmin annettuun lausuntoon.

Hyvinvointilautakunta päättää täydentää 10.12.2024 § 219 antamaansa lausuntoa seuraavasti: Lautakunta korostaa, että jatkovalmistelussa on varmistettava keskusta- ja Hyökännummen alueiden riittävät, yhtenäiset ja saavutettavat virkistysalueet sekä ulkoilureittien toteuttamisedellytykset. Näin yleiskaava tukee pitkäjänteisesti kuntalaisten hyvinvointia.

> Vastine: Lausunto on huomioitu. Virkistysalueet ja ulkoilureittien pääyhteydet on huomioitu strategisen yleiskaavan suunnittelutarkkuuden mukaisesti sekä Kirkonkylän että Hyökännummen alueilla. Virkistysalueiden ja ulkoilureittien riittävyys, yhtenäisyys, saavutettavuus ja toteuttamisedellytykset tarkentuvat alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

3.4 Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan lausunto Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotukseen:

Lautakunta korostaa, että strategisen yleiskaavoituksen tavoitteet tukevat Mäntsälän kunnan palvelutuotannon kehittämistä ja luonnoksessa todetut toimenpiteet ovat oikeaan osuneita. Kaavoituksessa kiinnitetään huomiota väestökehitykseen ja on tunnistettu, että olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta kehittämällä tuetaan myös jo olemassa olevien palveluiden kehittämistä ja pysyvyyttä. Erityisesti kaavoituksella tulee tukea monipuolista asuntotuotantoa, joka edesauttaa Mäntsälän väestörakenteen pysymistä tasapainoisena. Kaavakartasta selviää, että tiiviiden ja jo rakennettujen alueiden yhteyteen Hyökännummelle ja Kirkonkylälle on varattu selkeät kasvusuunnat niin asuntotuotannolle kuin yritysten sijoittumiselle Mäntsälään.

Ehdotuksessa huomioidaan myös haja-asutusalueiden mahdolliset kasvun suunnat ja ne on osoitettu suurimmilta osin nykyisten kuntapalveluiden läheisyyteen. Valinta ohjaa palveluiden läheisyyteen keskittyvää asuntotuotantoa, joka tukee samalla palveluiden järjestämistä.

Strategisen yleiskaavan ehdotuksessa on huomioitu Mäntsälän luonnonläheinen kasvu. Tämä näkyy ehdotuksen painotuksissa hyvin, koska rakentamista ja liikkumista ohjaavat kaavavalinnat tukevat selkeästi

luonnonläheisyyttä ja helpottavat myös liikenneverkon suunnittelua sekä tukevat palveluiden järjestämistä koko kunnan alueella. Kestävän liikkumisen ja liikenneverkon osalta haasteita aiheuttavat Mäntsälän kunnan laaja pinta-ala ja asutuksen keskittyminen kahteen keskukseen. Harvaan asuttujen alueiden kestävän liikkumisen kehittämistä tukee juuri selkeiden osakeskusten muodostuminen, jolloin liikenneverkko ja asutus kohtaavat toisensa luonnollisella tavalla. Ehdotuksen selostusosassa 6.5 Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen olisi syytä nostaa voimakkaammin esille jalankulku ja pyöräliikenne. Näkökulmana on hyvä tunnistaa lähialueiden helpon liikkumisen strateginen merkitys arjen sujuvuuden ja turvallisuuden kannalta.

Strateginen yleiskaavaehdotus on ylätason kaavasuunnittelua. Ehdotuksessa on otettu huomioon virkistys ja vapaa-aika. Erityisen tärkeää on huomioida tarkemmassa kaavasuunnittelussa koko kunnan ulkoilureitistöt ja niiden saavutettavuus sekä koulujen ja päiväkotien lähiliikunta ja virkistysmahdollisuudet. Sinällään jo laajat metsäalueet ja luonnonläheisyys tukevat ihmisten omaehtoista virkistymistä ja liikuntaa. Lisäksi tarkemmassa kaavoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota koulujen ja päiväkotien liikennejärjestelyjen turvallisuuteen ja sujuvaan saavutettavuuteen.

Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotuksen tavoitteet täydentävät valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ja kokonaisuudessaan voidaan todeta, että strateginen yleiskaavaehdotus mahdollistaa Mäntsälän alueidenkäytön ja asumisen kehittämisen ehdotuksessa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Sivistyslautakunta katsoo kuitenkin, että ennen kaavan hyväksymistä tulee vielä varmistaa maakuntakaavan ohjausvaikutuksen asianmukainen huomiointi sekä valmistelun ja luontomerkintöjen muutosten riittävä perusteleminen. Näillä tarkennuksilla voidaan varmistaa, että kaava täyttää lain sisältövaatimukset ja kestää oikeudellisen arvioinnin vaarantamatta koko kaavakokonaisuutta.

> Vastine: Sivistyslautakunnan lausunto on otettu huomioon kaavaehdotuksen jatkovalmistelussa. Kaavaselostuksen liikennettä ja liikkumista koskevaa vaikutusten arviointia on täydennetty jalankulun ja pyöräliikenteen osalta. Lisäksi kaava-aineistossa on täsmennetty maakuntakaavan ohjausvaikutuksen huomioon ottamista sekä luontoarvoja ja luonnonsuojelualueita koskevien merkintöjen perusteluja.

3.5 Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo

Rakennettu kulttuuriympäristö

Luonnoksesta antamassaan lausunnossaan museo kaipasi strategiseksi muuttuneeseen yleiskaavaan tarkennuksia koskien kulttuuriympäristörajauksia, -merkintöjä ja -määräyksiä.

Lausuntoon annetussa vastineessa todetaan; ”Yleiskaavakartalle on lisätty Mäntsälän kulttuuriympäristöselvityksen mukaiset kulttuuriympäristöarvojen ydinalueet ”Paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö” - kaavamerkinnällä. Maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen määräyksiä on tarkennettu museon esittämällä tavalla. Kulttuuriarvojen säilymisen turvaamiseksi Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 oikeusvaikutteiseen karttakokonaisuuteen kuuluu ”Kulttuuriympäristö”- teemakartta, johon on merkitty kulttuurillisesti arvokkaat kohteet ja esitetty niiden arvoa takaavat ja niitä ohjaavat kaavamerkinnät ja -määräykset”.

Tehdyt toimenpiteet tarkentavat, mahdollistavat ja parantavat Mäntsälän kulttuuriympäristöarvojen vaalimista, eikä Keski-Uudenmaan alueellisella vastuumuseolla ole kaavaehdotukseen huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi. Rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevia kaavamerkintöjä, -määräyksiä ja teemakarttaa on täsmennetty valmistelun aikana yhteistyössä Keski-Uudenmaan alueellisen vastuumuseon kanssa. Lausunto ei aiheuta muutoksia kaavaehdotukseen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet, kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet on esitetty kaavaselostuksessa kiitettävän laajasti ja luetteloitu asianmukaisesti. Kulttuuriperintökohteiden esittäminen pääkaavakartan lisäksi omassa liitekartassaan on selkeyden kannalta hyvä ratkaisu.

Pääkaavakartassa ja kulttuuriympäristön liitekartassa nro 2 valtakunnallisesti arvokkaat arkeologiset kohteet, kiinteät muinaisjäännökset ja muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet on merkitty asianmukaisesti, ja kaavamääräykset ovat tältä osin oikeat.

Karttojen mittakaavan ja esitystavan vuoksi muinaisjäännösten ja muiden kulttuuriperintökohteiden aluerajauksia ei ole voitu esittää pääkaavakartassa eikä kulttuuriympäristön liitekartassa. Tämä on sinänsä valitettavaa, mutta kartoissa annetuissa yleisissä määräyksissä sekä kaavaselostuksessa todetaan: ”Ajantasainen tieto tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä ja muista arkeologisista kulttuuriperintökohteista on tarkistettava museoviranomaisen tietopalvelusta.”

Koska aluerajaukset eivät ilmene kartoista, on tärkeää, että myös rajauksista mainitaan kyseisessä määräyksessä. Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo katsoo, että pääkaavakartan ja kulttuuriympäristön liitekartan nro 2 yleisten määräysten kohdassa Kulttuuriympäristöt sekä kaavaselostuksen luvussa 5.1 (s. 66) ja luvussa 5.10 (s. 108) edellä mainittu lause tulisi esittää seuraavassa muodossa: ”Ajantasainen tieto tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä ja muista arkeologisista kulttuuriperintökohteista sekä niiden aluerajauksista on tarkistettava museoviranomaisen tietopalvelusta.”

Vastine: Lausunto on huomioitu. Pääkaavakartan ja kulttuuriympäristön liitekartan nro 2 yleisiä määräyksiä sekä kaavaselostusta on täsmennetty vastuumuseon esittämällä tavalla siten, että ajantasainen tieto tunnetuista kiinteistä muinaisjäännöksistä ja muista arkeologisista kulttuuriperintökohteista sekä niiden aluerajauksista on tarkistettava museoviranomaisen tietopalvelusta.

3.6 Mäntsälän Yrityskehitys Oy

Mäntsälän Yrityskehitys Oy kiittää mahdollisuudesta lausua Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 ehdotuksesta.

Mäntsälän Yrityskehitys Oy on Mäntsälän kunnan (70 %) ja Nivos Energia Oy:n (30 %) omistama elinkeinojen kehittämisyhtiö, jonka tavoitteena on auttaa yrityksiä sijoittumaan Mäntsälään, sekä kasvamaan ja kehittämään täällä liiketoimintaansa.

Mäntsälän Yrityskehitys Oy haluaa tuoda esiin huolen, että Mäntsälän strategisen yleiskaavahankkeen pitkittyminen vaarantaisi kunnan elinvoiman positiivisen kehityksen, koska uusien yritysalueiden asemakaavoittaminen ja rakentaminen sen vuoksi entisestään viivästyisi. Yhtiö pitää kunnan kasvun ja kehittymisen näkökulmasta erittäin tärkeänä, että lain vaatimukset täyttävä strateginen yleiskaavaesitys 2050 saadaan viivytyksettä hyväksyttyä.

Mäntsälän kunnalla ei ole tällä hetkellä vapaana tarjottavana lainkaan suurempia, asemakaavoitettuja yritystontteja. Nyt nähtävillä olevassa strategisessa yleiskaavaehdotuksessa on määritelty useita uusia tai laajennettavia elinkeino- ja työpaikka-alueita. Nämä alueet sekä niiden tulevaisuuden kehittämis- ja reservialueet ovat hyvin perusteltuja ja tarpeellisia.

Yhtiö pyytää huomioimaan, että uusia työpaikka- ja elinkeinoalueita tarvitaan kunnassa kiireellisesti. Esimerkiksi Poikkitien yritysalueen laajennuksen asemakaavoitus ja suunnittelu on välttämätöntä saada pikaisesti etenemään. Yhtiö pitää erittäin tärkeänä, että myös muita uusia yritysalueita ja -tontteja voidaan asemakaavoittaa ja saada käyttöön uuden strategisen yleiskaavan määrittelemällä tavalla mahdollisimman pian.

Vastine: Lausunto on huomioitu. Strateginen yleiskaava luo pitkän aikavälin maankäytölliset edellytykset yritystoiminnan, työpaikka-alueiden ja kunnan elinvoiman kehittämiselle. Uusien ja laajennettavien työpaikka- ja elinkeinoalueiden toteuttamista edistetään tarkemmalla suunnittelulla ja asemakaavoituksella. Lausunto ei aiheuta muutoksia kaavaehdotukseen.

3.7 Metsänhoitoyhdistys Etelä-Suomi

Metsänhoitoyhdistys Etelä-Suomi on tutustunut Mäntsälän kunnan yleiskaavaehdotukseen ja esittää yhdistyksen lausuntona seuraavaa:

Metsänhoitoyhdistys alueen metsänomistajien edunvalvojana haluaa turvata kannattavan metsätalouden harjoittamisen. Metsätalous on Mäntsälässä merkittävä elinkeino.

Kaavaluonnos prosessi on kestänyt pitkään ja kaava on muutettu kesken prosessin kestäessä strategiseksi. Kuitenkin metsiin kohdistuvat määräykset ja merkinnät ovat hyvin yksityiskohtaisia. Kuitenkin kartta-aineisto on suurpiirteistä ja niiden perusteella metsänomistajan on vaikea löytää merkintöjen todellisia sijainteja ja rajauksia. Kaavamerkintöjen yhdistäminen taustaselvityksiin on myös vaikeaa ja osa taustaselvityksistä on vanhoja. Kaavaehdotuksessa viitataan tarkempaan suunnitteluun. Jää epäselväksi mitä tarkemmalla suunnittelulla tarkoitetaan metsäisillä alueilla. Strateginen kaava-aineisto ei anna maanomistajille mahdollisuuksia sen pohjalta tarkemmalle suunnittelulle vai tarkoitetaanko tarkemmalla suunnittelulla tarkempaa kaavoitusta?

Vastine: Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 on koko kunnan alueelle laadittava yleispiirteinen ja oikeusvaikutteinen yleiskaava, jossa osoitetaan maankäytön keskeiset periaatteet ja aluevaraukset yleiskaavan tarkkuustasolla. Alueiden tarkemmat rajaukset sekä maankäytön sisältö ja laajuus täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Yleiskaavan laadinnassa käytetyt selvitykset ja inventoinnit on koottu kaavaselostuksen tausta-aineistoon. Yleiskaavatyön aikana selvitysaineistoa on täydennetty ja päivitetty suunnittelutarpeen mukaisesti. Metsäalueita koskevissa merkinnöissä ja määräyksissä on huomioitu strategisen yleiskaavan tarkkuustaso sekä maa- ja metsätalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. Tarkemmalla suunnittelulla tarkoitetaan asiayhteydestä riippuen asema- tai osayleiskaavoitusta taikka muuta alueen toteuttamista edeltävää yksityiskohtaisempaa suunnittelua ja lupamenettelyä.

Kaavaluonnos on muuttunut luonnosvaiheesta aivan erityyppiseksi eikä osallisilla maanomistajilla ole ollut mahdollisuutta kommentoida uudistettuja merkintöjä ja määräyksiä ennen ehdotusvaihetta. Tämä on vakava puute maanomistajien oikeusturvalle. Luonnosvaiheen kirjeet maanomistajille SL-kohteista oli epäselvä, koska siinä ei näkynyt kunkin oman metsän kohteita, vaan kyseessä oli massapostitus kaikista kohteista kaikille.

Vastine: Maanomistajille lähetty kirje on avattu tämän vuorovaikutusraportin osiossa 2.5. Kirjeet toimivat ennakkotietona maanomistajille heidän kiinteistöilleen suunnitteilla olevista kaavamerkinnöistä ennen kaavaehdotuksen virallista julkista nähtävilläoloaikaa. Massapostitukseen turvauduttiin, koska tavoitettavia maanomistajia oli hieman vajaa 200 tahoa ja kirjeiden lähettämiselle oli säädetty osion 2.5 mukainen aikaraja. Kirjeet sisälsivät taustatiedot ja perustelut kaikista osoitettavista alueista.

Yleiskaavatyötä on valmisteltu useassa vuorovaikutusvaiheessa. Aluevarauskaavatyyppinen Mäntsälän yleiskaava 2050-luonnos oli nähtävillä vuonna 2021. Kunnanhallitus päätti 21.11.2022 (§ 236) jatkaa yleiskaavan laatimista strategisena, minkä jälkeen strategisen yleiskaavan tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet hyväksyttiin kuntakehityslautakunnassa 15.2.2023 (§ 15). Strategiseksi muutettu yleiskaavaluonnos oli nähtävillä 18.11.2024–17.1.2025, jolloin osallisilla oli mahdollisuus esittää siitä mielipiteitä ja lausuntoja. Saatu palaute on huomioitu kaavan jatkovalmistelussa. Vähintään maakunnallisia arvoja sisältävien kohteiden maanomistajille lähetettiin lisäksi ennen ehdotuksen julkista nähtävilläoloa ennakkotietoa heidän kiinteistöilleen suunnitelluista kaavamerkinnöistä. Saatua palautetta on hyödynnetty kaavan jatkovalmistelussa. Kirjeiden sisältöä ja lähettämistä on kuvattu tarkemmin vuorovaikutusraportin kohdassa 2.5. Kaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä 4.2.–13.3.2026, jolloin osallisilla oli edelleen mahdollisuus antaa ehdotuksesta palautetta.

Ilmeisesti SL-kohteita on siirretty suoraan maakuntakaavasta tälle yleiskaavalle, vaikka maakuntakaavassa esitykset ovat suurpiirteisiä ja tarkoitettu tarkemmin selvitettäväksi yleiskaavaprosessissa. Ilmeisesti tarkempia selvityksiä ei ole tehty tai ne on tehty puutteellisesti. Maakuntakaavassa suositeltu merkintä on MY eikä SL.

Vastine: Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa (alueidenkäyttölaki 32 §). Voimassa olevassa Uusimaa-kaavassa 2050 luonnonsuojelualueet on osoitettu suojelualueen aluevarausmerkinnällä. Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut tai suojeltavaksi tarkoitetut alueet.

Yleiskaavaehdotuksen nähtävilläolon jälkeen vuonna 2026 perustettaviksi tarkoitettujen luonnonsuojelualueiden (SL-1) rajaukset tarkistettiin erillisessä lisäselvityksessä *Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 - Maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden luonnonympäristön maastotarkistukset.* Tarkistuksessa yhdistettiin aiempi luontoselvitysaineisto, maakuntakaavan suojelualuevaraukset ja paikkatietotarkastelut sekä kohteille tehdyt maastotarkistukset. Tarkoituksena oli selvittää ja dokumentoida, miltä osin SL-1-alueiden rajaukset ovat perusteltuja ja missä kohteissa niitä on tarpeen tarkistaa.

Tarkistusten perusteella strategiseen yleiskaavaan osoitetaan yhteensä 15 perustettavaksi tarkoitettua luonnonsuojelualuetta (SL-1). Näistä kahdeksan perustuu Uusimaa-kaavan 2050 suojelualuevarauksiin ja seitsemän vuoden 2026 maastotarkistusten perusteella vähintään maakunnallisesti arvokkaiksi todettuihin luontokohteisiin. Maakuntakaavan suojelualuevaraukset on siten otettu yleiskaavassa huomioon SL-1-merkinnällä siltä osin kuin alueita ei ole jo perustettu luonnonsuojelualueiksi.

SL- merkinnällä on merkittävä vaikutus maanomistajalle. Merkintä tiputtaa alueen pois Metsälain piiristä ja metsänomistaja menettää mahdollisuudet saada metsätalouden tukia mukaan lukien metsätalouden ympäristötuki. Kyseisillä alueilla ei ole myöskään metsälain 10§ voimassa. Viiden vuoden toimenpidekielto vaikuttaa myös merkittävästi metsänomistajan talouteen ja mahdollisuuksiin hyödyntää omaisuuttaan.

SL-1 alueella on viiden vuoden toimenpiderajoitus ja mikäli suojelualuetta ei perusteta sinä aikana, niin merkintä raukeaa. Jää epäselväksi, mikä merkintä kaavassa on sen jälkeen? Kuitenkin kaavassa ilmoitetaan

maisematyölupavaatimuksesta kyseisillä kohteilla. Jos kohteella ei ole viiden vuoden jälkeen kaavamerkintää, niin kuinka maisematyölupahakemuksen käsittely onnistuu?

Vastine: Metsälakia ei sovelleta alueidenkäyttölain mukaisessa kaavassa suojelualueeksi osoitetulla alueella. Perustettavaksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet on osoitettu strategisessa yleiskaavassa SL-1-merkinnällä. Tämä vastaa metsälain soveltamisalaa koskevaa sääntelyä.

SL-1-merkinnän määräaikainen suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään viiden vuoden ajan yleiskaavan voimaantulosta. Mikäli aluetta ei perusteta luonnonsuojelualueeksi tässä määräajassa, SL-1-kaavamerkintä ei raukea, vaan määräaikainen suojelumääräys lakkaa olemasta voimassa.

Tämän jälkeen alueella noudatetaan SL-1-kaavamääräyksen mukaista maisematyölupavaatimusta. Puiden kaataminen, maisemaa muuttava maanrakennustyö ja muu näihin verrattava toimenpide edellyttää rakentamislain 53 §:n mukaista maisematyölupaa. Rakentamislain mukaan maisematyölupaa ei kuitenkaan tarvita muun muassa vaikutuksiltaan vähäisiin toimenpiteisiin eikä yleis- tai asemakaavan toteuttamiseksi tarpeellisiin töihin.

Yksityisten maille ei tule kaavoittaa ulkoilureittejä tai virkistysalueita ilman, että asiasta on sovittu maanomistajakohtaisesti. Maanomistajat eivät omista maata tarjotakseen kunnalle yleisiä virkistysalueita, vaan maanomistajilla on omistukselleen aina jokin muu tarkoitus.

Tällä strategisella yleiskaavalla on iso merkitys Mäntsälän maanomistajien metsätalouden harjoittamiselle, mutta kaavan laadinnan yhteydessä ei ole tehty selvityksiä kaavan vaikutuksista tälle elinkeinolle. Tältä osin kaavan laadinta on ollut puutteellista.

Vastine: Kaavassa on osoitettu yksi seudullisesti merkittävä virkistysalue voimassa olevan Uusimaa-kaavan 2050 mukaisesti. Virkistysalueen rajausta on yleiskaavassa tarkennettu siten, että Hunttijärven itärannan tiheästi rakennetut yksityisessä omistuksessa olevat kiinteistöt on rajattu alueen ulkopuolelle.

Kaavassa osoitetut ulkoilureitit ovat ohjeellisia, eikä merkintä osoita reitin tarkkaa sijaintia. Reittien tarkempi linjaus selvitetään jatkosuunnittelussa yhteistyössä maanomistajien kanssa. Reittisuunnittelussa pyritään hyödyntämään olemassa olevan tiestön ja poluston käyttömahdollisuuksia. Ulkoilureitin perustaminen tapahtuu ulkoilulain mukaisessa menettelyssä tai maanomistajan kanssa tehtävällä sopimuksella. Ulkoilureittitoimituksessa ratkaistaan myös reitin perustamisen johdosta maksettavat korvaukset.

Metsätalouden toimintaedellytykset on huomioitu yleiskaavan laadinnassa. Maaseutuelinkeinojen alueita ja laajoja yhtenäisiä metsäalueita koskevissa määräyksissä huomioidaan maa- ja metsätalouden toiminta- ja kehittämisedellytykset. Laaja yhtenäinen metsäalue -merkintä ei rajoita metsätalouselinkeinon harjoittamista, vaan metsien hoito ja käyttö perustuvat metsälainsäädäntöön.

3.8 Sipoon kunta

Sipoon ja Mäntsälän kunnilla on kolmisen kilometriä yhteistä rajaa. Mäntsälän strategisen yleiskaava 2050:n ehdotuksessa Sipoon rajan tuntumaan on osoitettu maaseutuelinkeinojen aluetta ja kyläaluetta. Kyläalueen pohjoispuolelle verrattain lähelle Sipoon rajaa on lisäksi sijoitettu teollisuuden ja varastoinnin reservialue. Reservialue on sijoitettu lähelle Ohkolanjokea, mikä herättää huolta sen mahdollisista ympäristövaikutuksista Sipoon rajan tuntumassa kiemurtelevassa Keravanjoessa.

Sipoossa on parhaillaan valmisteilla yleiskaavaluonnos, joka on tarkoitus asettaa nähtäville vuonna 2026. Yleiskaavaluonnoksessa Pohjois-Sipooseen on merkitty kaksi ylikunnallista viheryhteyttä, joista läntinen johtaa Sipoon puolella sijaitsevilta luonnonsuojelualueilta Järvenpään puolelle Keravanjoelle ja itäinen Kummelbergenin Natura-alueelta Mäntsälän puolelle. Jälkimmäistä ei ole merkitty Mäntsälän strategisen yleiskaava 2050:n ehdotukseen, ja Sipoo ehdottaa sitä huomioitavaksi. Kyseinen viheryhteys on myös Sipoon voimassa olevassa yleiskaavassa.

Sipoon kunnanvaltuusto on päätöksellään 8.4.2024 § 17 hyväksynyt G26 Pohjois-Paippisten osayleiskaavan, joka rajoittuu Mäntsälään kunnanrajaan. Osayleiskaavan hyväksymispäätöksestä on valitettu korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Ylikunnalliset viheryhteydet on myös huomioitu Pohjois-Paippisten osayleiskaavaratkaisussa.

Muiden ylikunnallisten merkintöjen osalta kaasuputki ja keskeisin Sipoon ja Mäntsälän kuntien välinen tieyhteys Nummistentie-Paippistentie on merkitty Mäntsälän strategisen yleiskaava 2050:n ehdotukseen. Kuntarajan tuntumaan sijoitettujen kävelyn ja pyöräilyn pääyhteyden sekä kävelyn ja pyöräilyn yhteystarpeen Sipoo näkee positiivisena.

Sipoon kunta katsoo, että ehdotuksessa esitetyt maankäyttöratkaisut Sipoon ja Mäntsälän raja-alueille tukevat pohjoisen Sipoon kehitystä sekä Sipoon oikeusvaikutteisen yleiskaavan 2025 että valituksenalaisen Pohjois-Paippisten osayleiskaavan kaavaratkaisujen suhteen, eteenkin alueen luonne ja toivottu väestönkehitys huomioiden. Sipoon vireillä olevan yleiskaavan 2050 tavoitteet sekä näihin pohjautuva alustava kaavaratkaisu koetaan myös hyvin yhteensovitettuna Mäntsälän strategisen yleiskaavan kaavaratkaisun osalta kuntien välittömillä raja-alueilla.

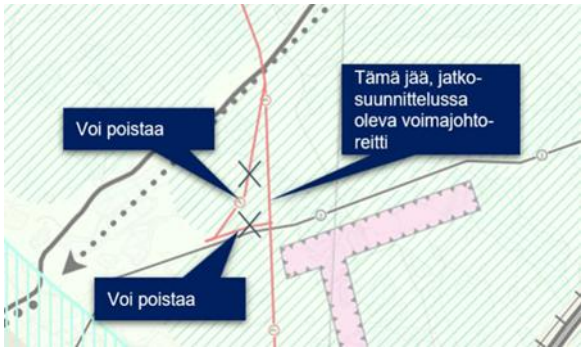
Sipoon kunta ehdottaa, että mikäli Mäntsälän kunta katsoo hyödylliseksi ja tarpeelliseksi, voidaan järjestää erillisiä suunnittelukokouksia koskien Sipoon ja Mäntsälän yhteisen rajan suunnitteluratkaisuja.

Vastine: Kaavassa on osoitettu teollisuuden ja varastoinnin reservialueita pitkän aikavälin tarpeisiin. Reservialueiden toteuttaminen edellyttää tarkempaa suunnittelua, jonka yhteydessä laaditaan alueen käyttötarkoituksen ja suunnittelutarkkuuden edellyttämät selvitykset ja arvioidaan toiminnan ympäristövaikutukset. Tällöin huomioidaan myös pinta- ja pohjavesiin kohdistuvat vaikutukset.
Yleiskaavaan on lisätty ekologisia yhteyksiä, ja niiden määrittelyssä on huomioitu myös Sipoon yleiskaavoituksessa esitetty Kummelbergenin Natura-alueelta Mäntsälän suuntaan jatkuva ekologinen yhteys.

3.9 Fingrid

Mäntsälän alueelle sijoittuvat Fingridin nykyistä voimajohdoista 400 kV voimajohto Anttila-Nurmijärvi sekä 110+110 kV Hikiä - Orimattila -voimajohto. Lausuimme edellisen kerran 16.1.2025 luonnoksesta.

Fingrid suunnittelee uutta 400 kilovoltin voimajohtoyhteyttä Hausjärven Puujaan ja Porvoon ja Sipoon rajalla sijaitsevan Anttilan sähköaseman välille (www.fingrid.fi/kantaverkko/rakentaminen/hankkeet/hausjarvi-anttila). Voimajohdon rakentaminen ajoittuu vuosille 2028–2030. Kiitämme, että kaavaehdotuksessa on osoitettu jatkosuunnitteluun valittu voimajohtoreitti merkinnällä "Uusi voimajohto (400 kV)". Teknisenä viimeistelynä voitte ottaa pois Ohkolan kohdan haarauman, koska se ei ole enää tarpeellinen, seuraavan kuvan mukaisesti:

Lisätietoja Hausjärven ja Anttilan välisestä voimajohtohankkeesta saa Fingridistä (yhteystieto poistettu vuorovaikutusraportista).

Meillä ei ole muutoin kommentoivaa yleiskaavaehdotuksesta.

Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto. Pyydämme toimittamaan lausuntopyynnön ensisijaisesti verkkosivun kautta www.fingrid.fi/risteamalausunnot.

Yleiskaavat ja asemakaavat, joissa on Fingrid Oyj:n voimajohtoja tai muita toimintoja, pyydämme lähettämään lausunnolle mieluiten sähköisenä osoitteeseen kirjaamo@fingrid.fi.

Tämä lausunto koskee vain Fingrid Oyj:n voimajohtoja.

Pyydämme lähettämään meille tietoa kaavan etenemisestä. Kaavoitusasioiden yhteyshenkilönä Fingrid Oyj:ssä toimii (yhteystieto poistettu vuorovaikutusraportista).

> Vastine: Lausunto on huomioitu. Ohkolan kohdalla osoitettu uuden 400 kV:n voimajohdon tarpeeton haarauma on poistettu kaavakartalta Fingridin esittämän mukaisesti.

3.10 Järvenpään kaupunki

Yleiskaavaehdotus pohjautuu isossa kuvassa nykyrakenteeseen ja kasvaa siitä. Uudet asuinalueet keskittyvät keskustaajaman ja Hyökännummen liepeille. Uudet työpaikka-alueet keskustaajaman lounaisreunaan.

Järvenpäällä ja Mäntsälällä on lyhyehkö yhteinen raja Haarajoen pohjoispuolella, Arola-Jokelanseudun eteläpuolella. Reuna-alueen kyläaluemerkintä pohjautunee Järvenpään puolella sijaitsevan Haarajoen juna-

aseman läheisyyteen. Vaikka kasvu tässä kohdin on todennäköisesti rajallista, niin erilaiselle yhteensovittamiselle kuntarajojen yli saattaa ilmetä tulevaisuudessa tarvetta. Tässä yhteensovittamisen peruslähtökohdan Järvenpään puolelta antaa Järvenpään yleiskaava 2040. Järvenpään viherverkkoselvityksessä (2016) on lisäksi tunnistettu ekologinen yhteystarve Haarajoelta Mäntsälän suuntaan, mikä on yksityiskohtaisessa suunnittelussa tarkemmin huomioitavaa.

Myös Hyökännummen mahdollinen vahvempi kehittyminen tuonee liikenteellisiä vaikutuksia Järvenpään puolelle. Järvenpään kaupunki kannattaa Linjatien liikenneturvallisuutta parantavia toimenpiteitä, ja voi osallistua niiden suunnitteluun. Tuuliruusun uudet liittymäjärjestelyt nähtiin liikenteellisesti positiivisena ja mahdollistanevat uutta, siihen soveltuvaa maankäyttöä.

Järvenpään kaupungilla ei ole muuta huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

> Vastine: Lausunto on huomioitu. Kuntarajojen yli ulottuvien maankäytön, liikenteen ja ekologisen verkoston yhteensovittamisen tarve huomioidaan alueiden jatkosuunnittelussa. Erityisesti Haarajoen suunnan maankäytön ja ekologisten yhteyksien sekä Hyökännummen kehittämiseen liittyvien liikenteellisten vaikutusten yhteensovittamista tarkennetaan tarvittaessa yhteistyössä Järvenpään kaupungin ja muiden asianomaisten toimijoiden kanssa.

3.11 Mäntsälän Sääksjärven vesiosuuskunta

Oletamme, että luonnoksessa on huomioitu rakennettu vesi- ja viemäriverkosto ja rakentaminen sen läheisyyteen. Mäntsälän Sääksjärven vesiosuuskunnalla ei ole muuta lausuttavaa luonnokseen.

> Vastine: Sääksjärven alueelle on osoitettu maaseutuelinkeinojen aluetta ja kyläaluetta. Näitä koskevissa kaavamääräyksissä on uudisrakennuksen rakennuspaikan osalta määrätty liittymisestä vesihuolto- ja viemäriverkostoon niiden toiminta-alueella. Näin olemassa oleva vesihuoltoverkosto huomioidaan alueen jatkosuunnittelussa ja rakentamisessa.

3.12 Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

HSL lausui vuonna 2025 Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 luonnoksesta mm. asuntotuotannosta sijoittumisesta MAL-suunnitelman ensisijaisille vyöhykkeille, valtatie 25 pysäkeistä, raskaan liikenteen pysäköintialueista, pyöräliikenteen pääverkosta ja junaliikenteestä. Mäntsälän kunta huomioi lausuntomme näkemykset varsin hyvin, ja niitä ei ole tarpeen enää käsitellä tässä lausunnossa uudelleen.

Liikennejärjestelmä:

Yleiskaavan skenaariovaihtoehdossa Tuuliruusun palvelualueen liittymän aluetta esitetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän jakeluinfraa ja raskaan liikenteen taukopaikkoja palvelevaksi kokonaisuudeksi. HSL pitää tätä tärkeänä toimenpiteenä, jolla tuetaan ja edistetään ympäristöystävällisempien käyttövoimien yleistymistä Uudenmaan logistiikan kuljetuksissa, aivan kuten Uudenmaan liiton vuonna 2025 ilmestyneessä julkaisussa Uudenmaan raskaan liikenteen vaihtoehtoisten energialähteiden jakeluverkkoselvitys 2024 on arvioitu. Julkaisun mukaan Tuuliruusuun on lyhyellä aikavälillä mahdollista järjestää hyvät olosuhteet vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelulle. Myös Väyläviraston julkaisussa Latauspalvelujen ja valvottujen pysäköintipalvelujen kehittämismahdollisuudet maantieverkolla vuodelta 2024 on selvitetty sähkökäyttöisen raskaan kaluston latausinfran toteuttamismahdollisuuksia maantieverkolla ja Tuuliruusu on esitelty siinä esimerkkikohteena. Valitettavasti yleiskaavamateriaalista ei käy ilmi, millä aikavälillä Mäntsälän kunta olisi osaltaan edistämässä hanketta.

Selostuksessa (s.77) on myös todettu, että joukkoliikenne- ja liityntäpysäköintiyhteyksiä tulee tarkastella kokonaisuutena seudulla Mäntsälää laajemmin. HSL on kevään 2026 aikana esittämässä valtion kanssa yhteisrahoitteiseksi hankkeeksi vuonna 2027 tehtävää liityntäpysäköintitutkimusta. Työssä voisi tarkastella selostuksessa (s.62) liityntäpysäköintiin soveltuvia alueita niin Mäntsälän kirkonkylän keskustaajamassa kuin Hyökännummen alueilla sekä esimerkiksi Tuuliruusun nykyisen raskaan liikenteen taukopaikan alueella.

Lippuyhteistyö ja liikennöinti:

Kaavaselostuksen liikenneverkkoskenaarioissa on oletettu 2040 tilanteessa lähijunaliikenteen tarjonnan kasvu kahteen junavuoroon ja 2050 tavoitteena jopa neljään junavuoroon tunnissa. Nämä oletukset eivät saa tukea valtion ostoliikenteenä järjestettävän henkilöjunaliikenteen nykyisistä linjauksista. Valtio on sitoutunut turvaamaan nykyisen ostoliikenteen, mutta LVM:n ja Traficomin valmistelema suunnitelma kilpailutettavasta 2030-luvun henkilöjunaliikenteestä ei sisällä tavoitteita tai varautumista ostoliikenteen lisätarjontaan ja sen rahoittamiseen. Lahden oikoradan lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttäisi siksi kaikkien Z-junan vaikutusalueen kuntien osallistumista ja sitoutumista liikennöinnin ja junakaluston pitkäaikaiseen rahoitukseen, mihin Lahden seudulla ei toistaiseksi ole ollut kiinnostusta.

Mäntsälällä on mahdollisuus liittyä HSL:n jäseneksi, mutta tämä päätös ei yksin mahdollistaisi lähijunaliikenteen lisätarjontaa. Valtaosa Z-junan matkustuskysynnästä ja rahoitustarpeesta kohdistuu Lahden seudulle. HSL:n jäsenenä Mäntsälä voisi kuitenkin saada kuntalaisten käyttöön HSL-liput koko junamatkalle ja vaikuttaa subventiolla lippujen hintoihin, millä olisi vaikutusta joukkoliikenteen kilpailukyvylle ja käytölle pääkaupunkiseudulle suuntautuvassa matkustuksessa ja paikallisessa liityntäliikenteessä.

Lisätietoja lausunnosta antaa (#Yhteystieto poistettu vuorovaikutusraportista) sekä lipuista ja liikennöinnistä (#Yhteystieto poistettu vuorovaikutusraportista).

Vastine: Tuuliruusun jakelu- ja latausinfran toteuttamisen edellytyksiä ja aikataulua tarkennetaan alueen jatkosuunnittelussa. HSL:n esitys Mäntsälän liityntäpysäköintiin soveltuvien alueiden tarkastelemisesta osana suunniteltua liityntäpysäköintitutkimusta on kannatettava.

Kaavaselostuksen liikenneverkkoskenaarioita on täsmennetty siten, että niissä esitetyt lähijunaliikenteen vuoromäärät kuvaavat yleiskaavan pitkän aikavälin tavoitteellisia skenaarioita eivätkä päätöksiä tai sitoumuksia lähijunaliikenteen tarjonnan lisäämisestä. Lähijunaliikenteen mahdollinen kehittäminen edellyttää erillistä jatkosuunnittelua ja päätöksentekoa.

3.13 Tuusulan kunta

Hyökännummen taajama on rakentunut kiinni Tuusulan puolella olevaan Kellokosken taajamaan niin, että ne muodostavat kuntarajan ylittävän kokonaisuuden. Aluetta tulee tarkastella kokonaisuutena, sillä kuntarajan kummallakin puolella tapahtuvat muutokset heijastuvat väistämättä myös toisen kunnan alueelle ja vaikuttavat alueen kokonaiskehitykseen.

Mäntsälän strategisen yleiskaavaehdotuksen yksi päätavoite on kasvun ohjaaminen Kirkonkylän ja Hyökännummen asemakaava-alueilla. Hyökännummen kehittyminen tukeutuu vahvasti, Kellokosken taajama-alueeseen. Uudet asemakaavoitettavat asuinalueet laajentavat Hyökännummen taajama-aluetta lähinnä itään ja kaakkoon kohti Linjatietä. Yleiskaava mahdollistaa Hyökännummen suhteellisen suuren kasvun

kaavaselostuksen taulukon 3 mukaan. Mäntsälän strategisen yleiskaavan mukainen kasvu voi tukea Kellokosken palvelujen kehittämistä sekä kuntarajan alueen elinvoimaa.

Mäntsälän strateginen yleiskaava tulee kumoamaan aikaisemmin voimassa olleet mitoittavat osayleiskaavat. Asemakaava-alueiden ulkopuolella rakentamismahdollisuudet ja sijainti ratkaistaan jatkossa tapauskohtaisesti rakentamislain 43 §:n mukaisella rakentamisluvalla. Jos Hyökännummen ja taajamaa ympäröivän haja-asutusalueen kasvu on voimakasta, sillä voi olla vaikutuksia Tuusulan palveluihin, kuten Kellokoskin yläkouluun. Tilanne voi muodostua haastavaksi, jos haja-asutuksen kehittämiselle ei ole selkeitä periaatteita. Hajarakentamisen enimmäismäärää ja sen vaikutuksia olisi hyödyllistä tarkastella osana kaavan vaikutusten arviointia. Kaavaratkaisussa ei ole tarkemmin määritelty, kuinka monta rakennuspaikkaa yksittäiselle alueelle voidaan muodostaa tai millä ehdoilla uusia rakennuspaikkoja syntyy, vaikka rakennuspaikan vähimmäiskoko on esitetty.

Mäntsälän strategisen yleiskaavaehdotuksen yksi päätavoite on luonnonläheisesti kasvava ja kehittyvä Mäntsälä. Toimenpiteeksi tähän on selostuksessa esitetty ekologisen verkoston turvaamista ja arvokkaiden luontokohteiden säilyttämistä sekä luonnon monimuotoisuutta. Kuntakehityslautakunnan päätöksillä (29.10.2025 § 123 ja 10.12.2025 § 143) kaavakartalta on poistettu ohjeelliset ekologiset yhteydet (31 kpl eli paikallisesti tärkeät ekologiset yhteydet) ja kaavakartalle jätetty vain 6 kpl Uusimaa-kaavassa 2050 esitettyjä viheryhteystarpeita, ohjeellinen viheryhteystarve-merkinnällä. Lisäksi SL-1 alueita on muutettu MY ja SL-1/MY alueiksi. Päätösehdotuksen mukaisessa yleiskaavakartassa osoitetut SL-1-alueet perustuvat maakuntakaavan merkintöihin sekä ajantasaisiin ja asianmukaisiin asiantuntijoiden tekemiin selvityksiin, joissa ne on tunnistettu vähintään maakunnallisesti tai valtakunnallisesti arvokkaiksi luontokohteiksi. Vuoden 2024 kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen tulokset osoittavat, että alueilla on sellaisia luontoarvoja, joiden turvaaminen on luonnon monimuotoisuuden kannalta perusteltua ja tarpeellista. SL-1-merkinnät täydentävät olemassa olevaa suojelualueverkostoa ja tukevat luonnonsuojelulain mukaista suojelun toteuttamista erillisellä päätöksellä. Tuusula kummastelee ratkaisua, jossa SL-1-merkintöjen oikeudellista ja sisällöllistä merkitystä on muutettu poliittisessa käsittelyssä.

Lautakunnan päätöksien (29.10.2025 § 123 ja 10.12.2025 § 143) mukaisia korjauksia ei ole tehty kaavaselostukseen, mikä luo vaikeuksia kaavan tulkintaan. Selostuksessa on pitkä lista SL-1 alueita, mutta kartalla niitä on vain muutama. Kohdenumerointi on selostuksessa eri kuin kaavakartoilla. SL-1/MY alueita ei ole listattu selostukseen eikä selostuksessa ole myöskään avattu tätä kaavamerkintää ja -määräystä. Tuusulan kunta pitää tärkeänä, että kaavakartta ja selostus vastaavat toisiaan.

Tuusulassa on vireillä vihersiniverkostotyö VISSI, joka ohjaa koko Tuusulan kunnan vihersinirakenteen ja -verkoston suunnittelua yleispiirteisellä ja selvityksenomaisella tasolla. Keskeinen osa työtä on ollut tunnistaa ja osoittaa ekologisten yhteyksien sijainnit, jotta niiden säilyminen voidaan paremmin turvata tarkemmassa maankäytön suunnittelussa. Ekologinen verkosto on edellytys luonnon monimuotoisuuden ja luonnonarvojen säilymiselle. Luonnon ydinalueista ja niiden välisistä ekologisista yhteyksistä muodostuva ekologinen verkosto tarjoaa eliöiden elämiseen ja liikkumiseen välttämättömät elinympäristöt ja kulkuyhteydet. Tuusulan kunta esittää, että ekologiset yhteysviivat palautetaan kaavakartalle, jotta yhteyksien säilyminen voidaan varmistaa jatkosuunnittelussa ja käytännön toteutuksessa. Yhteyksien osoittaminen kaavatasolla luo selkeän lähtökohdan yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle, ehkäisee ekologisten verkostojen katkeamista ja tukee luonnon monimuotoisuuden pitkäjänteistä turvaamista myös kuntarajat ylittävässä maankäytössä.

Kellokosken oikeusvaikutteiseen osayleiskaavaan ja Joenrannan asemakaavaan on merkitty sijainniltaan ohjeellisia ulkoilureittejä kohti Hyökännummea. Näiden yhteyksien jatkuminen kuntarajan yli tulisi huomioida kaavaratkaisussa.

Tuusulan kunnassa vireillä olevassa VISSI työssä on tutkittu myös viher- ja virkistysalueiden kattavuutta. Laajempien (vähintään 20 ha) viher- ja virkistysalueiden tarkastelussa Hyökännummen metsäalue on

tunnistettu vetovoimaiseksi ulkoilu- ja retkeilyalueeksi myös Kellokosken asukkaiden näkökulmasta. Strategisessa yleiskaavassa alue on osoitettu merkinnöillä MU ja SL-1/MY. Kyseisen laajemman ulkoilu- ja virkistysaluekokonaisuuden säilyttämistä pidetään tärkeänä.

Tuusulan kunta pitää tärkeänä, että yleiskaavatyössä korostetaan kestävää liikkumista sekä liikenneverkon kehittämistä. Nämä tavoitteet ovat ajankohtaisia sekä kuntien välisen liikennejärjestelmän kokonaisuuden kannalta että alueiden vetovoimaisuuden ja turvallisuuden näkökulmasta.

Koska liikenteellisiin ratkaisuihin Hyökännummen alueella ei ole tullut muutoksia luonnosvaiheen lausuntopyyntöön verrattuna, Tuusulan kunta korostaa edelleen tarvetta tarkastella tulevan maankäytön lisäyksistä aiheutuvaa liikennekuormitusta, Kellokosken paikallisella väylästöllä sekä Kellokosken kautta Järvenpään suuntaan kulkevilla yhteyksillä. On keskeistä, että jatkosuunnittelussa varmistetaan sujuvat ja turvalliset liikenneyhteydet sekä erityisesti toimivat kävelyn ja pyöräilyn yhteydet Hyökännummen ja Kellokosken keskustan välillä.

Tuusulan kunta on viime vuosina kehittänyt aktiivisesti, Kellokosken liikenneverkkoa, ja jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden parantaminen on jatkossakin yksi painopistealue. Kunta pitää erittäin hyvänä, että Linjatien jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve (mt 11671 Linjatie välillä mt 1456 – mt 140) on merkitty kaavakartalle. Kyseinen yhteys on alueen turvallisuuden ja liikkumisen kannalta keskeinen.

Tuusulan kunta katsoo, että Linjatien yhteyden jatkohanketta tulee edistää Tuusulan, Mäntsälän ja Järvenpään sekä maantieviranomaisen välisenä yhteistyönä. Hankkeen toteutuminen parantaisi merkittävästi alueen saavutettavuutta sekä yhdyskuntarakenteen toimivuutta, ja se loisi uuden tärkeän pyöräily-yhteyden muun muassa Järvenpään Haarajoen asemalle.

Vastine: Hyökännummen ja Kellokosken muodostama kuntarajat ylittävä taajamakokonaisuus on tunnistettu yleiskaavassa. Hyökännummea kehitetään pientalovaltaisena taajamana osana kaksoistaajamaa Tuusulan Kellokosken kanssa. Hyökännummen uudet asuinalueet on osoitettu asemakaavoitettavina alueina nykyisen taajamarakenteen yhteyteen, ja niiden tarkempi mitoitus, maankäyttö ja vaikutukset ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä.

Yleiskaavassa asumisen mitoituksen lähtökohtana on, että 95 prosenttia uudesta asuntotuotannosta kohdistuu ensisijaisille vyöhykkeille ja 5 prosenttia haja-asutusalueille. Kylä- ja maaseutuelinkeinojen alueilla rakentamisen määrä perustuu strategisen yleiskaavan määräyksiin, ja rakentamisen edellytykset ratkaistaan rakentamislain mukaisessa lupamenettelyssä.

Hyökännummen kehittymisen mahdolliset kuntarajat ylittävät vaikutukset on huomioitava jatkosuunnittelussa. Yleiskaavan yleismääräysten mukaan maankäytön jatkosuunnittelussa tulee turvata julkisten palveluiden kehittäminen ja huomioida palveluverkon toimivuus. Selostuksessa todetaan myös, että eteläisen oppilaaksiottoalueen vuosiluokkien 7–9 oppilaat käyvät Kellokoskella yläkoulua.

Kaavaselostuksen ja kaavakarttojen luontoa koskevaa kokonaisuutta on tarkistettu ehdotuksen nähtävilläolon jälkeen. Perustettaviksi tarkoitettujen luonnonsuojelualueiden (SL-1) rajaukset tarkistettiin vuonna 2026 yhdistämällä aiempi luontoselvitysaineisto, maakuntakaavan suojelualuevaraukset, paikkatietotarkastelut ja kohdennetut maastotarkistukset. Tarkistusten jälkeen strategiseen yleiskaavaan osoitetaan 15 SL-1-aluetta.

Ekologiset yhteydet on osoitettu pääkaavakartan lisäksi oikeusvaikutteisessa luonnonympäristöä ja virkistystä koskevassa liitekartassa. Merkinnällä osoitetaan tärkeät

ekologiset yhteydet, joiden sijainti on ohjeellinen. Ekologisten yhteyksien jatkuvuus ja kytkeytyneisyys tulee turvata tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa.

Strategisessa yleiskaavassa on osoitettu yleiskaavan tarkkuustasolla keskeiset ohjeelliset ulkoilureitit. Hyökännummen alueelle on osoitettu ulkoilureitti Porakallion ulkoilualueelle ja sieltä yhteys Linjatien varteen Tasalan uuden asemakaava-alueen kautta. Reittien tarkempi linjaus selvitetään jatkosuunnittelussa yhteistyössä maanomistajien kanssa.

Hyökännummen ja Kellokosken välisen liikennejärjestelmän sekä kestävän liikkumisen kehittämistarve on tunnistettu yleiskaavassa. Kaavan tavoitteena on vahvistaa Hyökännummen ja kirkonkylän välistä kestävän liikkumisen yhteyttä, ja Hyökännummen osalta on tunnistettu yhteystarpeita myös Järvenpään Haarajoen suuntaan. Linjatielle on osoitettu jalankulun ja pyöräilyn yhteystarve.

Yleiskaavan liikennevaikutusten arviointi perustuu kaavatyön eri vaiheissa laadittuihin liikenneselvityksiin. Vuoden 2021 WSP:n liikenneselvityksessä liikenneverkon vaikutuksia arvioitiin autoliikenteen osalta. Yleiskaavatyön edetessä liikenteellisiä tarkasteluja on täydennetty, ja vuonna 2025 laaditussa strategisen yleiskaavan liikenneselvityksessä tarkasteltiin uusien maankäyttöalueiden ja liikenneverkkomuutosten vaikutuksia liikenteen määrään ja liikenteen jakautumiseen liikenneverkolla.

3.14 Suomen metsäkeskuksen lausunto

Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta lausua Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 ehdotuksesta.

Metsäkeskus tarkastelee kokonaisuutta metsälain valvonnan ja kestävään metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta.

Hankkeen valmistelussa on hyvä huomioida, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaava-alueilla vain maa- ja metsätalouteen ja virkistykseen osoitetuilla alueilla. Näillä alueilla sovelletaan mm. myös luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja muinais-muistolain (295/1963) säädöksiä.

Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten lakiin metsätalouden määräaikaisesta kannustejärjestelmästä (71/2023) (Metka) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista.

Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta.

Vastine: Lausunto on huomioitu. Strateginen yleiskaava ohjaa maankäyttöä yleispiirteisellä tasolla. Kaavassa on huomioitu maa- ja metsätalouden toimintaedellytykset sekä luonnon monimuotoisuuden ja ympäristöarvojen turvaaminen. Alueiden tarkemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa noudatetaan kulloinkin voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Kaavan luonne ja ohjausvaikutus

Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 on oikeusvaikutteinen. Kaavaselostuksen mukaan strateginen yleiskaava määrittää maankäytön suuntaviivoja, kasvun painopisteitä sekä yleispiirteisiä aluevarauksia, joita täsmennetään myöhemmissä kaavatasoissa. Kaava on tarkoituksella joustava ja yhdyskuntarakenteellista kehitystä ohjaava; se ei ratkaise kaikkia yksityiskohtia, mutta ohjaa asemakaavoitusta ja tarvittaessa osayleiskaavoitusta.

Tämä asettaa korostetun vastuun vaikutusten arvioinnille, erityisesti metsätalouden toimintaedellytysten, luontoverkoston jatkuvuuden ja hiilinielujen näkökulmista, koska linjaukset tulevat käytännön rajoitteiksi alemmilla kaavatasoilla.

Vastine: Lausunto on huomioitu. Strateginen yleiskaava määrittää kunnan maankäytön pitkän aikavälin kehittämisen periaatteet ja ohjaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua. Kaavan vaikutuksia on arvioitu sen valmistelun yhteydessä, ja vaikutusten arviointia tarkennetaan edelleen alueiden jatkosuunnittelussa. Metsätalouden toimintaedellytykset, luonnon monimuotoisuus, ekologisten verkostojen toimivuus sekä ilmastovaikutukset huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa osana kestävän yhdyskuntarakenteen kehittämistä.

Metsäkato ja metsäluonnon pirstoutuminen

Ehdotuksen pääkaavakartta ja luonnonympäristö- ja virkistysliitekartta osoittavat laajan viherrakenteen ja eri käyttömuotojen vyöhykkeet. Metsäkeskus kiinnittää huomiota siihen, että uudet kasvu- ja kehittämispaineet (erityisesti kirkonkylän ja Hyökännummen suunnilla sekä kyläkeskuksia tukevilla vyöhykkeillä) voivat johtaa metsäkadon lisääntymiseen ja metsäalueiden pirstoutumiseen, ellei jatkosuunnittelussa hyödynnetä riittävästi olemassa olevaa rakennetta ja vältetä metsien heikentämistä pitkillä reuna- ja käytävämuotoisilla ratkaisuilla.

Strategisen kaavan yleispiirteisyys edellyttää, että asemakaavoituksessa ja mahdollisissa osayleiskaavoissa osoitetaan todellisen metsäkadon ja reunavaikutuksen määrä (pinta-ala, reunapituus, vaikutus metsäkuvioiden käsittelyyn) ja kohdennetaan kasvu pääosin jo muokattuihin vyöhykkeisiin. Kaavaselostuksessa ei kuitenkaan esitetä määrällistä arviota metsäpinta-alan poistumasta, pirstoutumisen asteesta tai hiilinieluvaikutuksesta. Tämä olisi tarpeen seuraavan kaavavaiheen vaikutusarvioinnin pohjaksi.

Selostuksessa esitetty tavoite luonnonläheisestä kasvusta on perusteltu, mutta sen toteutuminen edellyttää metsätalouden näkökulmasta, että hajarakentamisen ohjaus, kyläkeskusten kehittäminen ja virkistysvyöhykkeet sovitetaan yhteen niin, etteivät ne tee talousmetsälohkoista käytännössä huonosti hyödynnettäviä saarekkeita. Tämä on tärkeää myös myrsky- ja hyönteistuhoriskien kannalta: lisääntyvät reunavyöhykkeet ja uudet käytäväaukot voivat lisätä tuulenkaatoja ja kirjanpainajariskiä, mikä heijastuu suoraan yksityisten metsänomistajien taloudelliseen asemaan ja hiilinielujen kehitykseen. Metsäkeskus toivoo selostukseen täsmennystä siitä, miten kunta aikoo ohjata asemakaavoituksessa reunavaikutusten vähentämistä ja rajoittaa metsäluonnon pirstoutumista.

Vastine: Strategisen yleiskaavan lähtökohtana on olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen ja kasvun ohjaaminen erityisesti kirkonkylän ja Hyökännummen asemakaava-alueille. Näin pyritään osaltaan vähentämään yhdyskuntarakenteen hajautumista ja uusien rakentamisalueiden sijoittumista yhtenäisille rakentamattomille alueille.

Yleiskaavassa laajat yhtenäiset metsäalueet on tunnistettu ekologisen verkoston ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviksi niiden laaja-alaisuuden ja yhtenäisyyden vuoksi. Selostuksessa todetaan myös, että ekologisen verkoston ytiminä toimivia laajoja metsäisiä ydinalueita on tarpeen suojata suurimittakaavaisilta, alueita pirstovilta maankäyttömuodoilta ja että metsäalueet ovat puunkasvunsa vuoksi tärkeitä hiilinielualueita.

Metsäkadon, metsäalueiden pirstoutumisen ja reunavaikutusten tarkempi arviointi tehdään tarvittaessa alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kun rakentamisen ja muun maankäytön tarkempi sijoittuminen ja laajuus ovat tiedossa. Jatkosuunnittelussa tulee pyrkiä säilyttämään yhtenäisiä metsäalueita ja ekologisten yhteyksien jatkuvuutta sekä hyödyntämään olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta.

Suojelualueet ja metsätalous

Luonnonympäristö- ja virkistysliitekartalla on esitetty useita SL-alueita sekä muita luontokohteita ja -verkostoja. Kaavamääräysteksti korostaa, että suojelualueilla voidaan tehdä hoitosuunnitelmien mukaisia toimenpiteitä, mutta luontoarvoja heikentäviin toimiin ei saa ryhtyä ja maisemaa muuttavat toimenpiteet edellyttävät maisematyölupaa; merkintä koskee myös määräaikaisia rauhoitusalueita. Metsäkeskus korostaa tarvetta avata vaikutukset metsätalouden käytäntöihin niillä alueilla, joilla metsälakia muutoin sovelletaan: milloin metsänkäsittely on mahdollista, millaisin rajoittein ja mikä on maisematyöluvan suhde metsätalouden toimenpiteisiin eri merkintöjen alueilla. Samalla on huomattava, että strategisen kaavan tasolla on tärkeää varmistaa suojeluverkoston jatkuvuus ilman, että talousmetsien toiminnallinen kokonaisuus pirstoutuu kohtuuttomasti.

Päätösasiakirjoista käy ilmi julkinen keskustelu suojelualuevarausten laajuudesta ja merkinnöistä. Metsäkeskus ei ota kantaa yksittäisiin poliittisiin ratkaisuihin, mutta muistuttaa, että ylemmän tason kaavojen (maakuntakaava) ohjausvaikutus on otettava huomioon: siltä osin kuin suojeluvarauksia muutetaan, on arvioitava vaikutus luonnon monimuotoisuuteen ja ekologiseen verkostoon sekä metsätalouden toteutusmahdollisuuksiin. Tämä korostaa myöhempien kaavatasojen ja lupamenettelyjen tarvetta täsmentää rajoitteiden sisältöä maanomistajien oikeusturvan näkökulmasta.

Vastine: Yleiskaavassa voimassa olevat luonnonsuojelualueet on osoitettu SL-merkinnällä ja perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet SL-1-merkinnällä. SL-1-alueita on osoitettu yhteensä 15. SL-1-alueiden rajaukset on tarkistettu yhdistämällä aiempi luontoselvitysaineisto, maakuntakaavan suojelualuevaraukset, paikkatietotarkastelut sekä kohdennetut maastotarkistukset. Tarkistusten tavoitteena on ollut arvioida alueiden luontoarvoja sekä SL-1-merkinnän ja alueiden rajausten perusteita.

Metsälakia ei sovelleta alueidenkäyttölain mukaisessa kaavassa suojelualueeksi osoitetulla alueella. SL-1-alueella määräaikainen suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään viiden vuoden ajan yleiskaavan voimaantulosta. Mikäli aluetta ei tässä määräajassa perusteta luonnonsuojelualueeksi, SL-1-kaavamerkintä ei raukea, vaan määräaikainen suojelumääräys lakkaa olemasta voimassa. Tämän jälkeen alueella noudatetaan SL-1-kaavamääräyksen mukaista maisematyölupavaatimusta. Puiden kaataminen, maisemaa muuttava maanrakennustyö ja muu näihin verrattava toimenpide edellyttää tällöin rakentamislain 53 §:n mukaista maisematyölupaa. Rakentamislain mukaiset poikkeukset maisematyöluvan tarpeesta koskevat myös näitä alueita.

Yleiskaavassa on lisäksi tunnistettu laajojen yhtenäisten metsäalueiden merkitys sekä metsätalouden että ekologisen verkoston kannalta. Yhtenäiset metsäalueet muodostavat yhdessä luonnonsuojelualueiden kanssa ekologisen verkoston rungon. Niiden säilyminen mahdollisimman yhtenäisinä huomioidaan tarkemmassa suunnittelussa samalla, kun turvataan maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä.

Muut rajoitteet ja yhteensovittaminen

RKY-teemakartta ja kaavaselostus kuvaavat kulttuuriympäristön kohteita ja arvoja, joilla voi olla välillisiä vaikutuksia metsänkäsittelyyn, esimerkiksi näkymä- ja maisemavaikutusten hallinnan kautta. Metsäkeskus korostaa, että metsätalousalueilla tulee ennakoida kulttuuriympäristön vaatimusten ja metsätalouden yhteensovittamista, jotta käytännön toimenpiteet (mm. harvennukset, uudistushakkuut, hoitotyöt) voidaan suunnitella ilman kohtuutonta lisäkuormaa ja päällekkäisiä lupatarpeita. Tämä edellyttää kaavamerkintöjen ja määräystekstien yksiselitteistä avaamista seuraavissa vaiheissa.

Liikenteen ja elinkeinojen kehityspaineisiin liittyvät uudet yhteydet ja työpaikka-alueet on perustettava siten, että metsätalouden kuljetus- ja tieverkko säilyy toimivana. Metsäkeskus suosittaa, että kaavoituksen jatkotyössä tunnistetaan kriittiset metsätalouden kulkuyhteydet (metsätiet, kääntöpaikat, liittymät jne.) ja kirjataan periaate, jonka mukaan uudet väylä- tai aluevaraukset eivät saa tarpeettomasti heikentää puuhuollon logistiikkaa tai estää toimivia yhteysjärjestelyjä yksityismetsiin. Tämä voidaan viedä myös kaavaselostuksen toimeenpanolukuun "jatkotoimet ja seuranta".

Vastine: Yleiskaavan kulttuuriympäristöä koskevat alue- ja kohdemerkinnät ovat alueen pääasiallisen käyttötarkoituksen osoittavan aluevarausmerkinnän kanssa päällekkäisiä merkintöjä. Metsälain soveltumista arvioitaessa merkityksellinen on alueen pääasiallinen käyttötarkoitus. Kulttuuriympäristöä koskevilla merkinnöillä ohjataan alueiden kulttuuriympäristö- ja maisema-arvojen huomioon ottamista maankäytön suunnittelussa ja alueiden käytössä.

Kaavaselostuksen maa- ja metsätaloutta käsittelevää lukua 3.16 on täydennetty metsätalouden kulkuyhteyksien osalta. Metsätalouden toimintaedellytykset ja metsätalouden liikenteen tarvitsemien kulkuyhteyksien säilyminen huomioidaan alueiden tarkemmassa suunnittelussa ja liikennejärjestelyjen yhteensovittamisessa.

Kaavamerkintöjen selkeys ja oikeusvaikutukset

Koska strateginen yleiskaava ohjaa asemakaavoitusta, on tärkeää korostaa kaavamerkintöjen ja määräysten selkeyttä. Luonnonympäristö- ja virkistyskartassa käytettyjen merkintöjen (SL, mahdolliset MY-varaukset, luo-tyyppiset informatiiviset kohteet, virkistys- ja viherverkko) oikeusvaikutukset tulee avata ymmärrettävästi niin viranomaisille kuin maanomistajille: milloin maisematyölupa vaaditaan, milloin metsälakia sovelletaan täysimääräisesti, ja millaisin edellytyksin metsänkäsittelyä rajoitetaan. Strategisen tason tekstissä tämä voidaan tehdä viittaamalla periaatteisiin, mutta on tärkeää, että kunta sitoutuu jatkotyössä kirjoittamaan määräykset yksiselitteisiksi auki kaavavaihe kerrallaan, jotta oikeusvaikutukset eivät jää tulkinnanvaraisiksi.

Vastine: Kaava-aineistossa on osoitettu oikeusvaikutteiset kaavakartat sekä kaavamerkintöihin liittyvät määräykset. Kaavaselostuksessa on lisäksi kuvattu yleiskaavan oikeusvaikutuksia sekä eri lainsäädännön suhdetta yleiskaavaan. Kaava-aineistoa on täsmennetty siten, että luonnonympäristöä koskevien merkintöjen ja määräysten sisältö ja oikeusvaikutukset käyvät mahdollisimman selkeästi ilmi. Metsälain soveltuminen ja mahdollinen maisematyöluvan tarve määräytyvät alueen kaavamerkinnän ja -määräyksen sekä sovellettavan lainsäädännön perusteella.

Johtopäätöksiä ja huomioita

Metsäkeskus katsoo, että Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 ehdotus luo perustan hallitulle kasvulle ja antaa puitteet luonnonympäristön huomioimiselle, mutta metsätalouden, metsäkadon ja hiilinielujen näkökulmasta kokonaisuus edellyttää täsmennyksiä jatkosuunnitteluun:

1) *kasvu ja uudet aluevaraukset tulee sovittaa olemassa olevaan rakenteeseen niin, että metsäkato ja metsäkuvioiden pirstoutuminen jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Asemakaavavaiheessa suositellaan linjaus- ja korttelitason reunavaikutus- ja metsäkatoarvion laatimista sekä lieventämistoimia (esim. viherrakenteen jatkuvuus, ekologinen kompensaatio, suojavyöhykkeet).*
2) *suojelualueiden ja luontoverkoston merkintöjen oikeusvaikutukset ja yhteys metsälain soveltamiseen on avattava selkeästi. Maanomistajien oikeusturvan kannalta on tärkeää, että mahdolliset maisematyölupa- ja rajoitekäytännöt on kuvattu ja sovitettu yhteen metsätalouden toimenpiteiden kanssa selkeästi.*
3) *kulttuuriympäristön (RKY) ja metsätalouden yhteensovittamista tulee ennakoida ja selkeyttää. Kaavamääräysten on mahdollistettava tarkoituksenmukainen metsänhoito ja hakkuut ilman päällekkäisiä lupavelvoitteita, kuitenkin kulttuuriarvot turvaten.*
4) *kunta voi vahvistaa toimeenpanokykyä lisäämällä selostukseen menettelytavan, jolla metsätalouden kulkuyhteyksiä ja yksityisteitä koskevat tarpeet kootaan ja sovitetaan yhteen liikenne- ja yhdyskuntarakenteen muutosten kanssa (katuverkko, ulkoilureitit, mahdolliset estevaikutukset), sekä tuomalla tämän mukaan seuranta- ja vaikutusarviointilukuun.*

> Vastine: Metsäkeskuksen esittämiä näkökulmia metsätalouden toimintaedellytyksistä, luonnon monimuotoisuudesta, ekologisista yhteyksistä, kaavamerkintöjen oikeusvaikutuksista sekä vaikutusten arvioinnista on käsitelty lausuntovastineen edellisissä kohdissa. Näitä kysymyksiä tarkennetaan tarvittavilta osin alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

***Metsäkeskus huomauttaa**, että käynnissä olevan kaavatyön tueksi kaavoittajan on aiheellista tutustua Ympäristöministeriön julkaisuun ”Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset.” Siinä todetaan muun muassa, että ”kaavamääräysten tulee olla selkeitä ja yksiselitteisiä, mielellään lyhyitä, mutta ennen kaikkea ymmärrettäviä. Muidenkin kuin kaavoituksen asiantuntijoiden on voitava saada selville, mitä oikeuksia ja velvoitteita merkinnöistä ja määräyksistä seuraa.”*

Samassa oppaassa on kerrottu myös kaavamerkintöjen ja -määräysten osoittamisesta kaavakartan yhteydessä. Oppaassa ohjeistetaan, miten kaavamerkinnän kuvaus ja määräykset tulisi esittää. Määräykset tulisi jaotella niiden oikeusvaikutuksen mukaan suunnittelu-, rakentamis-, ja suojelumääräyksiin. Lisäksi kaavoittajan on suositeltavaa perehtyä Ympäristöministeriön asetukseen maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta (393/2025).

Metsäkeskuksen mukaan selkeä tapa esittää erilaiset kaavamääräykset ovat seuraavia:

Suojelumääräys: Tähän teksti, joka kertoo selkeästi kielletyt toimenpiteet.

Suunnittelumääräys: Tähän teksti, joka kertoo, mitä suunnittelussa on otettava huomioon.

Rakennusmääräys: Tähän rakennusmääräykset ja huomioon otettavat asiat.

Lisäksi on tärkeää, että kaavamerkintöjen ja -määräysten oikeusvaikutukset kaavan osallisille, kuten viranomaisille ja maanomistajille avataan yleiskaavan kaavaselostuksessa. Metsäkeskus painottaa tässä etenkin vaikutuksia metsien käyttämiseen ja metsäelinkeinoihin.

> Vastine: Kaavamerkintöjen ja -määräysten esittämistapaa sekä niiden sisältöä ja oikeusvaikutusten kuvausta on täsmennetty kaavaselostuksessa. Kaavamääräysten yhteydessä olevia kuvauksia on täydennetty avaamaan tarkemmin merkintöjen ja määräysten sisältöä, tarkoitusta ja vaikutuksia. Metsien käyttöön ja metsätalouden toimintaedellytyksiin kohdistuvia vaikutuksia on käsitelty myös edellä Metsäkeskuksen lausuntoon annetuissa vastineissa.

Kokonaisuutena Metsäkeskus toteaa, että strategisen yleiskaavan jatkovalmistelussa on olennaista varmistaa metsätalouden toimintaedellytysten säilyminen ja hiilinielujen turvaaminen sekä ehkäistä metsäluonnon pirstoutumista. Kunta voi tukea tätä ohjaamalla kasvua ensisijaisesti jo muokattuihin vyöhykkeisiin, varmistamalla viherverkoston jatkuvuuden sekä täsmentämällä kaavamerkintöjen ja määräysten oikeusvaikutuksia. Metsäkeskus pitää tärkeänä, että hankkeen jatkovalmistelussa hyödynnetään ajantasaista metsä- ja luontotietoa sekä arvioidaan suunnitelman vaikutukset metsäluonnon rakenteeseen ja metsätalouden mahdollisuuksiin yksityiskohtaisesti ja selkeästi.

Vastine: Jatkovalmistelussa on hyödynnetty ajantasaista luontotietoa, jota on täydennetty muun muassa kohteiden päivityskartoituksilla. Metsäkeskuksen esiin nostamia metsätalouden toimintaedellytyksiä, metsäkatoa, hiilinieluja, metsäalueiden pirstoutumista, ekologisia yhteyksiä sekä kaavamerkintöjen oikeusvaikutuksia koskevia näkökulmia on käsitelty lausuntovastineen edellisissä kohdissa. Näitä näkökulmia huomioidaan myös alueiden yksityiskohtaisemmassa jatkosuunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

3.15 Levannon vesiosuuskunta

Levannon vesiosuuskunnan lausunto Mäntsälän strategiseen yleiskaavaehdotukseen.

Levannon vesiosuuskunta kiittää mahdollisuudesta lausua Mäntsälän strategiseen yleiskaavaehdotukseen. Samalla muistutamme, että aiemmat lausuntomme Mäntsälän koko kunnan yleiskaavan eri valmisteluvaiheissa ovat voimassa mukaan lukien yhteinen lausunto Keudan kanssa.

Ehdotamme kävelyn ja pyöräilyn yhteystarvetta välille Levanto -Saari. Tarkemmin Hautjärven tien risteyksestä Saaren K-Marketin kohdalle. Ehdotamme pyörätietä 140- tien viereen, jossa vesiosuuskuntamme vesijohtoverkon laajenemiselle varataan samaan yhteyteen runkoputkivaraus.

Perustelut: 140-tien liikenneturvallisuus on todettu vaaralliseksi lasten koulumatkoilla Levannolta Saaren koululle. Pyörätie vähentää koulukuljetusten tarvetta sekä tuo valaistuna tarvittavan liikuntareitin kyläläisten käyttöön. Vesihuollon runkoputki lisää vesihuollon toimintavarmuutta koko Pohjois-Mäntsälässä ja mahdollistaa Levannon vesiosuuskunnan oman pumppaamon hyödyntämisen laajemmin Pohjois-Mäntsälässä. Pumppaamomme kapasiteetti on hyvälaatuista vettä, josta antoisuus on n. 200m3 /vrk ja käyttö noin 25 m3/vrk.

Huomautamme, että kunnan panostukset Levannon kehittämiseen ovat olleet todella vähäisiä ja kyse on alueesta, jossa on 100 kiinteistön vesiosuuskunta ja suunnittelemme parhaillaan toiminta-aluerajausta uuden vesihuoltolain vaatimusten mukaisesti. Levanto on myös merkittävä virkistyskohde laajemmin Uudellamaalla Hunttijärven vuoksi. Kylän läpi kulkee joukkoliikenneyhteys 140-tiellä (Hennanrautatieasema -Mäntsälän rautatieasema). Tieverkko on hyvän hoitoluokan valtion hoitama 140-tie. Käytännössä kolme kylää Levanto-Saari-Kaukalampi muodostavat toiminnallisen yhtenäisen kylänauhan, jota ei ole huomioitu strategisessa yleiskaavaehdotuksessa, vaan on pitäydytty vanhanaikaisissa maarekisterikylän rajauksissa.

Strategisen yleiskaavan tulee nähdä mahdollisuudet ja priorisoida keskeisimmät kehittämiskohteet. Ehdottamamme yhteystarve tuo tärkeää elinvoimaa alueelle ja edistää asukkaiden saamista Levannolle ja laajemmin Pohjois-Mäntsälään. Asukkaita tarvitaan koulun ja kaupan kantokyvyn ylläpitämiseksi ja nostamiseksi. Huoltovarmuuden merkitys korostuu nykyään vesihuollon järjestämisessä, joka tulee nähdä strategisen yleiskaavan kehittämistoimien priorisoinnissa.

Vastine: Levannon ja Saaren välille on lisätty kaavakartalle kävelyn ja pyöräilyn yhteystarve Levannon vesiosuuskunnan lausunnon perusteella. Yhteystarve on tunnistettu myös Mäntsälän

liikenneturvallisuussuunnitelmassa, jossa Levanto–Kaukalampi-välille on esitetty kävelyn ja pyöräilyn yhteystarve.

Vesihuollon runkoyhteyden tarkempi sijainti ja toteuttaminen ratkaistaan vesihuollon ja muun infrastruktuurin jatkosuunnittelussa. Lausunnossa esiin tuodut Levannon, Saaren ja Kaukalammen muodostamaan kyläkokonaisuuteen sekä vesihuollon toimintavarmuuteen liittyvät näkökohdat huomioidaan alueen jatkosuunnittelussa.

3.16 Mäntsälä-Seura

Lausuntonamme 4.2.2026 vastaanottamaamme lausuntopyyntönne esitämme seuraavaa:

Pidämme ***Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotusta*** *monipuolisesti ja laaja-alaisesti laadittuna. Tämän strategisen yleiskaavaehdotuksen tähtäin on kuitenkin lähes neljännesvuosisadan päässä, joten on luonnollisesti mahdollista, että moniin sen sisältämiin osa-alueisiin voi tänä aikana vielä tulla uudelleen arvioitavia kohtia ja muutostarpeita.*

Tämän strategisen yleiskaavan päätavoitteiksi nostettuja osa-alueita pidämme oikeasuuntaisina ja perusteltuina muutamin lisäkommentein ja painotuksin:

- ***Riittävät, monipuoliset ja kilpailukykyiset kaavavarannot asuin- ja yritysrakentamisen tarpeisiin.***
  Ehdoton edellytys kunnan kehittymiselle.
- ***Kasvun ohjaaminen kirkonkylän ja Hyökännummen asemakaava-alueilla.***
  Tähän suhtaudumme pienin varauksin. Muita Mäntsälän alueitakaan ei saa jättää kokonaan huomioimatta näiden kustannuksella.
- ***Kyläkeskuksien kehittäminen ja haja-asutusalueiden maankäytön ohjaaminen.***
  Tätä pidämme ensiarvoisen tärkeänä. Mäntsälän omaleimaisille kylille on taattava elinkelpoisuus ja kehittymismahdollisuudet myös tulevaisuudessa.
- ***Luonnonläheisesti kasvava ja kehittyvä Mäntsälä****.*
  Luonnonläheisyydestä ja kestävästä kehityksestä on ensiarvoisen tärkeää pitää huolta ja edistää kaikilla mahdollisilla osa-alueilla.
- ***Liikenneverkon kehittäminen ja kestävä liikkuminen***
  Kehitettävä myös Mäntsälän kunnan sisäistä liikenneverkostoa ja joukkoliikennettä. Kevyen liikenteen verkosto on ehdottomasti saatava kuntoon koko kunnan alueelle.

Mäntsälä-Seura ry:n tarkoituksena on sääntöjensä mukaisesti:

- *kotiseudun kaikinpuolinen kehittäminen paikallisten erityispiirteiden pohjalta*
- *elinympäristön laadun parantaminen ja ihmisten viihtyvyyden lisääminen*
- *kotiseututietoisuuden lisääminen ja kotiseutuhengen ylläpitäminen*
- *kotiseudun kulttuurin vaaliminen ja edistäminen*

Näihin toimintamme tarkoituksen osa-alueisiin perustuen haluamme erityisesti painottaa tässä strategisessa kaavaehdotuksessa esiin nostettuja kulttuuriympäristöön ja sen vaalimiseen liittyviä suunnitelmia ja näkemyksiä.

Mäntsälän kunnan alueella sijaitsee tehtyjen selvitysten perusteella sekä useita suojeltavia rakennuksia että useita maakunnallisesti ja valtakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Nämä kaikki ansaitsevat mielestämme erityisaseman myös kaikissa niihin ja niiden ympäristöihin liittyvissä tulevissa suunnitelmissa. ***Erityisen suojelun ja vaalimisen arvoisena kokonaisuutena pidämme Mäntsälän kirkonmäkeä ja sen kaikkia rakennuksia mukaan lukien Mäntsälän pappila.***

Korjattavaa ehdotuksessa liittyy Pitäjäntupaan.

Strategisen yleiskaavaehdotuksen selostuksessa sivulla 104 ja Kulttuuriympäristö, strategisen yleiskaavakartan liitekartassa ***2 Pitäjäntupa on merkitty nimikkeellä sr 6 kotiseutumuseo.***
Vuonna 1854 rakennettu Pitäjäntupa toimi Mäntsälän kunnantalona 1854–1935 ja oli sen jälkeen vaihtelevassa käytössä, kunnes siitä tuli kotiseutumuseo vuonna 1966. Tämä vaihe kesti pääosin vain 1990-luvulle, jolloin esineistö siirrettiin Sepänmäelle ja museovaihe päättyi.
Pitäjäntupa jäi sen jälkeen tyhjilleen, kunnes Mäntsälän kunta vuokrasi sen Mäntsälä-Seura ry:lle toimitilaksi. Vuokrasopimuksessa vuokrauksen kohteena mainitaan ***historiallisesti arvokas ja suojeltu Pitäjäntupa****. Pitäjäntupa myös tunnetaan yleisesti, niin vanhempien kuin uudempienkin mäntsäläläisten keskuudessa, nimenomaan Pitäjäntupana.* ***Pidämme sen vuoksi perusteltuna, että Pitäjäntuvan nimi korjataan myös näihin strategisen yleiskaavaehdotuksen dokumentteihin.***

Tämä Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus jatkaa mielestämme hyvin Mäntsälän kunnan strategista yleiskaavaluonnosta 2024, jossa on linjattu Mäntsälän kunnan johtamisen ja toiminnan pitkän aikavälin visio ja tavoitteet.

Mäntsälän tulevaisuuteen suuntaavana visiona on olla kasvava ja kehittyvä, parhaan arjen paikkakunta. Mielestämme tämä on edelleen erinomainen ja kannatettava tavoite!

> Vastine: Strategisen yleiskaavan tavoitteissa on huomioitu kirkonkylän ja Hyökännummen kehittämisen lisäksi kyläkeskusten kehittäminen ja haja-asutusalueiden maankäytön ohjaaminen, luonnonläheisesti kasvava ja kehittyvä Mäntsälä sekä liikenneverkon kehittäminen ja kestävä liikkuminen.
> Kulttuuriympäristön ja rakennusperinnön arvot on huomioitu yleiskaavassa niitä koskevilla alue- ja kohdemerkinnöillä.
> Vuonna 2022 FM Teija Aholan laatimassa Mäntsälän kulttuuriympäristöselvityksessä ja siihen liittyvässä rakennusinventoinnissa kohteesta sr 6 käytetään nimitystä kotiseutumuseo. Yleiskaava-aineiston ja sen lähtöaineistona käytetyn selvityksen yhdenmukaisuuden säilyttämiseksi nimitystä ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa.

3.17 Mäntsälän Rotaryklubi ry

Mäntsälän Rotaryklubi ry kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä, ja myös siitä, että strategialuonnosta koskeva lausuntomme on ehdotuksessa huomioitu.

Yleiskaava 2050 ehdotus on toimitettu lausuntopyynnöllä jäsenistöllämme tiedoksi.

Yhdistyksemme hallitus toteaa yhteenvetona, että ehdotuksessa on monipuolisesti ja kattavasti käsitelty kunnan eri alueiden ja maankäytön kehitystarpeita ja kasvusuuntia.

Ehdotus antaa erinomaisen pohjan kunnan pitkän aikavälin monipuoliselle kehittämiselle siten, että sekä asukkaiden että yritystoiminnan tarpeet tulevat huomioiduksi.

> Vastine: Lausunto merkitään tiedoksi. Strateginen yleiskaava luo pitkän aikavälin maankäytölliset edellytykset kunnan monipuoliselle kehittämiselle sekä asumisen, elinkeinoelämän ja muun maankäytön tarpeiden yhteensovittamiselle.

3.18 MTK-Mäntsälä

Huomioita Mäntsälän strategisesta yleiskaavaehdotuksesta 2050.

Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 näyttää suuntaa kunnan kehitykselle pitkälle tulevaisuuteen. On hyvä, että kaavassa pyritään tarkastelemaan maankäyttöä kokonaisuutena ja huomioimaan asumisen, liikkumisen ja ympäristön näkökulmat. Maa- ja metsätalouden näkökulmasta toivoisimme kuitenkin, että maaseudun elinkeinojen merkitys näkyisi kaavassa vielä selkeämmin.

Mäntsälä on perinteisesti vahvaa maatalousaluetta, ja monet tilat toimivat edelleen aktiivisesti. Pelto- ja metsäalueet eivät ole pelkästään maisemaa tai virkistysympäristöä, vaan ne ovat myös työpaikkoja, yritystoimintaa ja osa kansallista huoltovarmuutta. Siksi olisi tärkeää, että kaavassa tunnistetaan pelto- ja metsämaan arvo tuotannollisena resurssina. Yhtenäisten viljelyalueiden säilyminen on olennaista maatalouden kannattavuudelle. Myös metsätalous on monelle tilalle tärkeä tulonlähde. On hyvä, että luonnon monimuotoisuutta ja viheryhteyksiä arvostetaan, mutta samalla on tärkeää, että yksityisten maanomistajien mahdollisuudet harjoittaa talousmetsien hoitoa säilyvät.

Toivomme, että kaavan jatkotyössä maa- ja metsätalous nähdään tärkeänä osana kunnan tulevaisuutta. Elinvoimainen maaseutu ei synny pelkästään maisemasta, virkistys- ja luonnon monimuotoisuuskohteista, vaan alueen ihmisistä, jotka tekevät siellä työtä ja rakentavat omaa elinkeinoaan pitkällä aikavälillä.

> Vastine: Strategisessa yleiskaavassa maa- ja metsätalous tunnistetaan osaksi maaseutualueiden elinvoimaa ja elinkeinotoimintaa. Kaavan tavoitteena on sovittaa yhteen asumisen, elinkeinojen, luonnonympäristön ja virkistyksen tarpeita sekä turvata maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. Yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden merkitys tuotannolle ja huoltovarmuudelle huomioidaan myös alueiden tarkemmassa suunnittelussa.

3.19 Uudenmaan elinvoimakeskus

Mäntsälän kunta on pyytänyt Uudenmaan elinvoimakeskuksen liikenneosastolta lausuntoa koskien yleiskaavaehdotusta: Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050:n tavoitteena on saada yleispiirteinen maankäytön suunnitelma koko kunnan alueelle. Uudenmaan elinvoimakeskuksen liikenneosasto toteaa, että nyt lausunnolla oleva strateginen yleiskaava 2050 luo hyvät edellytykset kestävän liikennejärjestelmän kehittämiselle Mäntsälän alueella mutta vaatii jatkotyössä tarkempaa liikenteellistä suunnittelua ja toteuttamista eri yhteistyötahojen kanssa.

Elinvoimakeskus toteaa, että luonnosvaiheessa annettu lausunto on otettu pääosin hyvin huomioon mutta haluaa edelleen muistuttaa VT25:n sekä VT4:n roolista alueen liikenneverkossa. Valtatie 4 on TEN-T ydinverkon osa ja valtakunnallisesti merkittävä kaksiajoratainen tie. Väylälle tai sen välittömään läheisyyteen ei tule tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät pitkämatkaisen liikenteen, joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Myös valtatie 25 kuuluu TEN-T kattavaan verkkoon ja kaavoituksessa tulee varata riittävästi tilaa sen kehittämiseen tulevaisuudessa.

Yleiskaavassa on esitetty uusia varauksia kaupalle, teollisuudelle ja työpaikka-alueille. Tässä keskeisessä roolissa on yhteistyö elinvoimakeskuksen kanssa liikennejärjestelmän suunnittelussa. Lisäksi on hyvä muistaa kuntarajojen yli vaikuttavat hankkeet ja niiden liikenteelliset yhteisvaikutukset.

Yleiskaavaehdotuksessa on esitetty uuden eritasoliittymän (Tuuliruusu) tilavaraus. Elinvoimakeskus korostaa, että Tuuliruusun kautta ei tule järjestää liikennettä mihinkään maankäyttöön ennen kuin alueelle on tehty

valtion hyväksymät muutokset sekä avattu yhteys muuhun liikenneverkkoon. Kehitettäessä maankäyttöä alueella, tulee liikenteen liittyminen maantieverkkoon suunnitella yhteistyössä elinvoimakeskuksen kanssa. Tuuliruusun alueella on myös jatkossa huolehdittava raskaan liikenteen riittävästä paikoitustilasta. Taukopaikan käyttöaste on todettu jo nykyisellään olevan korkea erityisesti yöaikaan. (Raskaan liikenteen taukopaikkaselvitys Uudenmaan, Kanta-Hämeen ja Päijät-Hämeen alueilla 2025)

Joukkoliikenteen toimintaedellytykset on yleiskaavassa huomioitu pääosin hyvin. Pysäkkien saavutettavuuteen ja jalankulku- ja pyöräily-yhteyksiin tulee kiinnittää lisähuomiota jatkosuunnittelussa. Mäntsälän asemanseudulle VT4:n läheisyyteen yleiskaavassa esitetyt kaksi julkisen liikenteen pysäkkivarausta vaatii tarkempaa jatkosuunnittelua. On esimerkiksi huomioitava, että julkisen liikenteen pysäkin sijoittamista etelän suuntaan nykyisillä tilavarauksilla ei pystytä toteuttamaan.

Elinvoimakeskus toteaa, että yleiskaava mahdollistaa MAL- hankkeiden toteuttamisen. Elinvoimakeskus haluaa huomauttaa, että Mäntsälään rakennetaan parhaillaan Uudenmaan elinvoimakeskuksen ja Mäntsälän kunnan yhteisrahoituksella MAL-hanketta Mt 1456 Hirvihaarantie jalankulku- ja pyöräilyväylä (Kuntomajantien liittymä-Sepänmäki), joka kuuluu Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkkoon 2030 rakennettavana seudullisena pääreittinä (Helsingin seudun pyöräliikenteen pääverkon päivitys (2022). Yleiskaavakartalla Hirvihaarantielle osoitettu kävelyn ja pyöräilyn pääyhteys ei kuitenkaan sisällä pyöräliikenteen pääverkkoon kuuluvaa seudullista pääreittiä kokonaisuudessaan, vaan parhaillaan rakennettava osuus seudullisesta pääreitistä puuttuu kaavakartalta. Puuttuva osuus pyöräliikenteen pääverkon seudullisesta pääreitistä tulee lisätä yleiskaavakartalle.

Jatkossa liikenneverkon tulevaisuuden kuva on pidettävä maankäytön suunnittelussa mukana. Lisäksi liikenteen ajoitusmääräysten mahdollinen esittäminen kaavoitettaville alueille on otettava huomioon.

Vastine: Valtateiden 4 ja 25 valtakunnallinen merkitys sekä niiden liikenteellisen toimivuuden ja kehittämisedellytysten turvaaminen huomioidaan yleiskaavassa ja alueiden jatkosuunnittelussa. Uusien maankäyttöalueiden toteuttaminen ja liittyminen maantieverkkoon edellyttävät tarkempaa liikenteellistä suunnittelua ja yhteensovittamista tienpitäjän kanssa. Myös kuntarajat ylittävät liikenteelliset yhteisvaikutukset huomioidaan jatkosuunnittelussa.

Tuuliruusun uusi eritasoliittymä on osoitettu strategisessa yleiskaavassa tilavarauksena. Liittymän ja siihen kytkeytyvän maankäytön toteuttaminen edellyttää tarkempaa suunnittelua ja valtion hyväksymiä liikenneverkon muutoksia. Liikennettä uuteen maankäyttöön ei ole tarkoitus johtaa Tuuliruusun liittymän kautta ennen tarvittavien liikennejärjestelyjen toteuttamista ja yhteyden avaamista muuhun liikenneverkkoon. Alueen jatkosuunnittelussa huomioidaan myös raskaan liikenteen tauko- ja pysäköintialueiden riittävyys.

Yleiskaavan liikenteellisiä vaikutuksia on tarkasteltu WSP Finland Oy:n laatimassa liikenneselvityksessä. Selvityksen mukaan uusien tieyhteyksien toteuttaminen siirtää Mäntsälän keskustan läpi kulkevaa liikennettä uusille yhteyksille sekä seututielle 140 Hirvihaarantien ja Tuuliruusun välille. Selvityksessä todetaan lisäksi, että uuden maankäytön aiheuttaman liikennemäärän kasvun vuoksi valta- ja kantateille suunniteltuja liittymien parantamisia uusine liikennejärjestelyineen on tarpeen toteuttaa maankäytön kehittyessä.

Joukkoliikenteen pysäkkien saavutettavuuteen sekä kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiin kiinnitetään huomiota jatkosuunnittelussa. Mäntsälän asemanseudun valtatien 4 läheisyyteen osoitettujen julkisen liikenteen pysäkkivarausten toteuttamisedellytykset ja tarkempi sijainti ratkaistaan jatkosuunnittelussa.

Hirvihaarantien pyöräliikenteen pääverkkoon kuuluva seudullinen pääreitti on täydennetty kokonaisuudessaan yleiskaavan pääkartalle. Kaavakartalta puuttunut Kuntomajantien ja Sepänmäen välinen kävelyn ja pyöräilyn yhteys on lisätty kaavakartalle.

Liikenneverkon kehittämisen ja uuden maankäytön toteuttamisen yhteensovittaminen ja vaiheistus huomioidaan alueiden jatkosuunnittelussa. Tarkemmassa kaavoituksessa arvioidaan tarvittaessa myös liikenteellisten ratkaisujen toteuttamiseen liittyvien ajoitusmääräysten tarve.

3.20 Lupa- ja valvontavirasto

Mäntsälän kunta on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa Mäntsälän strategisesta yleiskaavasta 2050, kaavaehdotuksesta, 13.3.2026 mennessä.

Aluksi

Kaavaselostuksen mukaan Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 on yleispiirteinen maankäytön suunnitelma koko kunnan alueelle. Siinä näkyvät Mäntsälän kunnan maankäytön suuret linjat ja tavoitteet sekä erilaisten toimintojen yhteensovittaminen ja yleispiirteiset aluevaraukset, jotka edelleen ohjaavat alueidenkäytön suunnittelua ja järjestämistä, asemakaavoitusta ja tarvittaessa osayleiskaavoitusta.

Strateginen yleiskaava asettaa tavoitteet asumiselle, liikenteelle, elinkeinoille, palveluille ja luonto-, viher- ja virkistysalueille sekä maaseutuelinkeinojen alueille. Tavoitteena on, että kehittäminen tapahtuu suunnitelmallisesti ja kestävästi koko Mäntsälän alueella.

Strateginen yleiskaava 2050 on oikeusvaikutteinen ja se toimii koko kunnan sisäisen maankäytön ohjausvälineenä.

Alueidenkäyttö

Yleisiä huomioita

Kaavaehdotuksen kaavakarttaa on selkeytetty huomattavasti verrattuna luonnoksena nähtävillä olleeseen kaavakarttaan. Kaavakartan selkeyttäminen on parantanut myös kaavakartan helppolukuisuutta.

Vireillä olevan kaavatyön osalta yleisesti muistutetaan ympäristöministeriön asetuksesta maakuntakaava-, ja yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta (311/2024), joka tulee huomioida, mikäli kaava on tarkoitus laatia voimassa olevan alueidenkäyttölain (132/1999) mukaisesti. Ympäristöministeriön asetuksen 3 §:n mukaisesti kunnat saavat yksittäisen kaavan yhteydessä soveltaa 2 momentissa mainittua asetusta (Suomen rakentamismääräyskokoelma A5) vuoden 2028 loppuun, jos ne laativat kaavaa noudattaen niitä maankäyttö- ja rakennuslain säännöksiä, jotka olivat voimassa 31 päivään joulukuuta 2023. Kyseinen asetus tulee huomioida vireillä olevassa yleiskaavassa ja kaavaselostuksesta tulisi käydä ilmi, että kuinka kyseinen asetus on huomioitu, vai onko kyseessä olevassa kaavassa tarkoitus soveltaa asetuksen mukaista poikkeusta. Lupa- ja valvontavirasto suosittelee, että kyseinen asetus huomioitaisiin kaavatyössä.

Strategisen yleiskaavan kaavamateriaaleissa viitataan Uudenmaan elinvoima-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus). Kaava-asiakirjoista tulee korjata ELY-keskusta koskeviin viittauksiin, tarkoitetaanko tässä 1.1.2026 perustettujen virastojen osalta Uudenmaan elinvoimakeskusta (mm. liikenne) vai Kaakkois-Suomen elinvoimakeskusta (mm. vesihuolto ja tulvat) vai Lupa- ja valvontavirastoa (mm.

alueidenkäyttö, rakentaminen, luonnonsuojelu, pohjavedet, vesilain valvonta jne.). Myös jos asiakirjoissa viitataan aluehallintovirastoihin, tulee tämän osalle korjata Lupa- ja valvontavirasto.

Vastine: Kaavaselostusta on täydennetty ympäristöministeriön asetuksen maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta huomioon ottamisen osalta. Kaava-asiakirjoissa olevat viranomaisviittaukset on lisäksi tarkistettu ja päivitetty vastaamaan 1.1.2026 voimaan tullutta viranomaisrakennetta.

Kaavamerkinnät ja -määräykset

Kaavakartan osalta Lupa- ja valvontavirasto ehdottaa, että ranta-asemakaavoja koskevat rajaukset otettaisiin pois ja ranta-asemakaavoja koskevat tiedot sekä rajaukset kirjattaisiin kaavaselostuksen puolelle.

Kaavaehdotukseen on kaavaluonnokseen verrattuna lisätty useita uusia kaavamerkintöjä. Uusina kaavamerkintöinä on esitetty muun muassa kehittämisalue sekä uusi eritasoliittymä (Tuuliruusu).

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaan muun muassa kaavassa esitettävät liikenteelliset ratkaisut tukevat liikennejärjestelmän toimivuutta sekä taloudellista kehittämistä. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti edistetään valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta kehittämällä ensisijaisesti olemassa olevia liikenneyhteyksiä ja verkostoja sekä varmistamalla edellytykset eri liikennemuotojen ja -palvelujen yhteiskäyttöön perustuville matka- ja kuljetusketjuille sekä tavara ja henkilöliikenteen solmukohtien toimivuudelle. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettava huomioon alueidenkäyttölain 24 §:n 2 momentin nojalla ja yleiskaavaa laadittaessakin tulisi edistää niiden toteutumista. Alueidenkäyttölain 32 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaava sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi sekä 39 §:n 1 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään.

Kun voimassa olevaa Uudenmaan maakuntakaavaa peilaa nyt vireillä olevaan strategiseen yleiskaavaan, voidaan havaita, että kyseiset tavoitellut maankäytön suunnitelmat eivät huomioi taikka saa ohjeistusta voimassa olevasta maakuntakaavasta. Maakuntakaavan kaavamerkintöihin liikkumista ja logistiikkaa koskien on asetettu suunnittelumääräyksiä, jotka tulee yleiskaavassa huomioida. Lisäksi kaavatyössä tulee tiedostaa, että nyt vireillä oleva VISIO-kaava ei tällä hetkellä ohjaa maankäyttöä, kuten lainvoimainen maakuntakaava.

Kaiken edellä esitetyn perusteella Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että kyseessä olevien kaavamerkintöjen osalta tulee vielä selvittää, että nämä huomioivat voimassa olevan maakuntakaavan ja siitä tulevan ohjeistuksen.

Vastine: Ranta-asemakaavojen rajaukset on poistettu yleiskaavakartalta ja niitä koskevat tiedot on esitetty kaavaselostuksessa.

Strategisen yleiskaavan suhdetta voimassa olevaan Uudenmaan maakuntakaavaan on tarkasteltu kaavatyössä. Maakuntakaava ja sen suunnittelumääräykset on otettu huomioon yleiskaavaa laadittaessa. Kaavaselostusta on täsmennetty tältä osin. Vireillä olevaa maakuntakaavatyötä (VISIO-kaava) ei ole käsitelty oikeusvaikutuksiltaan voimassa olevaan maakuntakaavaan rinnastuvana suunnittelutilanteena.

Tuuliruusun uusi eritasoliittymä on osoitettu strategisessa yleiskaavassa tilavarauksena. Uusien liikenteellisten ratkaisujen ja niihin liittyvän maankäytön yhteensovittamista sekä toteuttamisedellytyksiä tarkennetaan jatkosuunnittelussa yhteistyössä toimivaltaisten liikenneviranomaisten kanssa.

Muita huomioita

Alueidenkäytön ohjaaminen tarkemmalla kaavoituksella

Kaavaluonnosta koskevassa lausunnossa Uudenmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus (27.1.2025) on lausunut muun muassa seuraavaa:

> *Alueidenkäyttöä ohjaava lainsäädäntö on muutoksessa. Uusi rakentamislaki helpottaa rakentamista ja mahdollistaa aiempaa pienemmät rakennuspaikat. Myös kyläkeskuksissa tämä saattaa aiheuttaa yhdyskuntarakenteen hallitsematonta tiivistymistä. Tiivistymisen myötä syntyy tarvetta keskitetylle infrastruktuurille ja kunnan tarjoamille palveluille, joille on haastavaa löytää tilaa jälkeenpäin, kun alue on jo rakentunut. ELY-keskus muistuttaa, että tutkimustenkin perusteella suunnittelematon kehitys johtaa kuntatalouden kannalta kalliisiin ratkaisuihin. ELY-keskus katsoo, että ainakin tiiveimpien kyläalueiden tarkempaa kaavoittamista on syytä harkita ja esittää asiasta määräys kyläalue-merkinnän yhteydessä.*

Lupa- ja valvontavirasto toistaa tämän myös kaavaehdotusta koskien. Kaavaehdotuksen kaavaselostuksessa on mainittu, että kyseisen strategisen yleiskaavan myötä kumotaan kunnan alueelta muut nyt voimassa olevat osayleiskaavat. Strategisessa yleiskaavassa keskitytään kunnan alueidenkäytön päälinjoihin pitkällä aikavälillä ja kunnan valitsemiin strategisiin painopisteisiin. Yleispiirteinen aluevarausyleiskaava on taasen luonteeltaan strategista yleiskaavaa tarkempi ja siinä ratkaistaan kunnan eri alueiden käytön periaatteet. Yksityiskohtaisessa aluevarausyleiskaavassa, joka voi olla tarpeen esimerkiksi asemakaavoitettavilla alueilla, ohjeistetaan rakentamista jo hyvin yksityiskohtaisesti (Maankäyttö- ja rakentamislaki opas 13, Yleiskaavan sisältö ja esitystavat).

Edellä esitetyn perusteella kunnan on syytä tiedostaa strategisen yleiskaavan luonne sekä pohtia, että onko se riittävä kaavoituksen instrumentti ohjaamaan kunnan maankäyttöä ja rakentamista. Kuten kaavaluonnosta koskevassa lausunnossa on nostettu esille, strategisen yleiskaavan alueella on esimerkiksi kyläalueita, joiden osalta on syytä harkita tarkempaa kaavoituksellista ohjausta, kuten tarkempaa osayleiskaavaa tai asemakaavaa.

Kaavaselostuksessa (s.27) oli myös tuotu esille, että ranta-alueilla rakentaminen tapahtuu pääsääntöisesti poikkeamisluvilla. Tämän kaavaselostuksessa esiin nostetun seikan osalta myös on syytä kunnan tiedostaa, että tarkemmalla kaavoituksella voidaan hallitusti, perustellusti sekä ennakoitavasti ohjata myös rantojen rakentamista. Tällöin myös rakentamisen vaikutukset tulevat koko alueelta selvitetyiksi verrattuna poikkeamislupiin.

> Vastine: Kaavaselostukseen on avattu tarkemmin osayleiskaavojen kumoamisen lähtökohtia alueidenkäytön lakimuutosten osalta. Kaavaratkaisun laadinnan ajankohta rakentamislain korjausten ja alueidenkäyttölain uudistuksen osalta asettaa kylien kaavoittamismääräykset ennalta-arvaamattomaan asemaan. Kunta tiedostaa kylien ja tiiviiden asuinkeskittyminen ohjaamisen tarpeen, mitä osayleis- tai asemakaavoituksella lausunnon mukaisesti voidaan toteuttaa. Kunta katsoo ajankohtaisemmaksi tarkastella lakimuutosten vaikutuksia kansallisella tasolla ja muodostaa vakiintuvien käytäntöjen pohjalta toimivan ja tarkoituksenmukaisen ohjaustason.
>
> Ranta-alueiden osalta koko kunnan vesistöjen tarkastelu edellyttäisi rantaosayleiskaavatasoista tarkastelua. Kunnan vakiintuneissa ranta-alueiden poikkeamislupamenettelyissä vapaan rantaviivan säilymistä ja maanomistajien yhdenvertaisuutta on tarkasteltu koko kuntatasolla tasapuolisesti. Ranta-alueet ovat käytännössä rakentuneet täyteen, minkä vuoksi ranta-alueiden poikkeamisluvat ovat harvinaisia kunnassa ja poikkeamiset tarkastellaan sen vuoksi hakemuskohtaisesti.

Mitoitus

Kaavaselostukseen sivulla 9 oli nostettu, että rakentamislaissa on päätetty luopua emätilamitoituksesta maanomistajientasapuolisen kohtelun varmistamiseksi. Jatkossa haja-asutusalueiden rakennusoikeus arvioidaan uuden, vuonna 2025 voimaan tulleen rakennusjärjestyksen sekä tulevan oikeuskäytännön perusteella. Kyseisen kohdan osalta nostetaan, että rakentamislain osalta emätilaperiaate ei ole luvituksessa kirjoitettu luvan edellytykseksi. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että kaavaselostuksesta tulee yksiselitteisesti käydä ilmi, kuinka maanomistajien tasapuolinen kohtelu tullaan jatkossa toteuttamaan kaavan alueella. Emätilaperiaate on ollut hyvin yleisesti sovellettu periaate, kun on tarkasteltu maanomistajien tasapuolista kohtelua rantarakentamisen osalta. Lisäksi kirjauksen osalta nostetaan tarkasteltavaksi myös rakentamislain 7 §:n sisältö rakennusoikeutta koskien. Kyseisen pykälän mukaan tontille tai muulle rakennuspaikalle sallittava rakentaminen määritellään rakennusoikeutena.

Rakentamisen määrän osoittamisesta asemakaavassa säädetään alueidenkäyttölain (132/1999) 55 §:ssä ja yleiskaavassa mainitun lain 44, 72 ja 77 a §:ssä. Muilla alueilla rakennusoikeus voidaan määrätä rakennusjärjestyksessä.

> Vastine: Kaavaselostukseen on avattu tarkemmin haja-asutuksen osalta maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun toteutumista ja nykytilan kuvailua. Rakentamislain 7 §:n ja sitä myöten alueidenkäyttölain (132/1999) 55, 44 ja 72 §:n mukaiset rakentamisen määrän osoitukset. Kunta korostaa alueidenkäytön lakien ohjausvaikutusten suurta muutostilaa, minkä vuoksi kaavaratkaisu pyrkii vastaamaan lausunnon sisältöön mahdollisimman ajanmukaisesti. Maanomistajien yhdenvertaisen kohtelun turvaaminen perustuu lupakäsittelyssä vastaavassa asemassa olevien maanomistajien kerrannais- ja yhteisvaikutuksiin.

Kaavakartta

Lausuttavana olevan strategisen yleiskaavan kaava-asiakirjoihin kuuluu yksi pääkaavakartta sekä kaksi niin sanottua teemakarttaa. Lupa- ja valvontavirasto suosittelee, että pääkaavakartalla esitettäisiin teemakarttojen kaavamerkinnät. Kaavamerkintöjen esittäminen yhdellä kaavakartalla voi ymmärrettävät vaikuttaa pääkaavakartan luettavuuteen, mutta kaavamerkintöjen esittäminen yhdellä kaavakartalla tukee sitä, että kaikki kaavamerkinnät tulevat aina ja helposti huomioiduksi.

Kuitenkin huomiona nostetaan lausunnossa aikaisemmin mainittu ns. KATJA-asetus, jonka mukaan kaavoituksessa tulee pyrkiä koneluettavaan muotoon jo nyt, jos se on mahdollista. Viimeistään 2029 kaikkien kaavojen tulee olla koneluettavassa muodossa, jossa päällekkäistä kaavamerkintöjen tulkitseminen helpottuu, kun karttaa voi tarkastella digitaalisessa muodossa.

> Vastine: Strategisen yleiskaavan pääkaavakartta ja oikeusvaikutteiset teemakartat muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden. Teemakarttojen käyttö mahdollistaa luonnonympäristöä ja kulttuuriympäristöä koskevien merkintöjen esittämisen pääkaavakarttaa selkeämmin ja luettavammin. Pääkaavakartan ja teemakarttojen merkinnät ja määräykset tulee ottaa huomioon kokonaisuutena kaavaa sovellettaessa. Kaava-aineiston laadinnassa on huomioitu myös kaavatiedon digitalisaation ja koneluettavuuden vaatimukset. Lausunto ei aiheuta muutoksia kaavakarttojen esittämistapaan.

Elinkeinotoiminta

Kauppa ja palvelut

Uudenmaan ELY-keskuksen luonnosvaiheessa antama lausunto on pääosin huomioitu kaupan ohjauksen osalta kaavaehdotuksen ratkaisussa. Lupa- ja valvontavirasto tuo kuitenkin esiin, että tilaa vaativien elinkeinoalueiden määräyksissä on edelleen eroavaisuuksia uusien ja olemassa olevien alueiden välillä. Olemassa olevien alueiden osalta määrätään, että alueelle voidaan muun työpaikkarakentamisen ohella sijoittaa tuotannolliseen

pääkäyttötarkoitukseen liittyviä myymälätiloja. Myymälätoiminnan tulee olla merkitykseltään paikallista. Toiminta ei saa olla keskustahakuista kauppaa eikä synnyttää vähittäiskaupan suuryksikköön verrattavaa aluetta. Uusien alueiden osalta määräys on sama kuin valmisteluvaiheessa, ja mahdollistaa paikallista tilaa vaativaa ja keskustahakuista vähittäiskauppaa. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että uusien tilaa vaativien elinkeinoalueiden määräyksen tulee olla yhtenevä olemassa olevia alueita koskevan määräyksen kanssa.

> Vastine: Uusia tilaa vaativia elinkeinoalueita koskevaa kaavamääräystä on muutettu lausunnon perusteella siten, että se vastaa olemassa olevia tilaa vaativia elinkeinoalueita koskevaa kaavamääräystä.

Kulttuuriympäristö

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Valtakunnallisesti merkittäville rakennetuille kulttuuriympäristöille (RKY) ja maakunnallisesti merkittäville rakennetuille kulttuuriympäristöille on laadittu asianmukaiset kaavamääräykset. Maakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen kaavamääräyksessä edellytetään kuulemaan museoviranomaisia ja ELY-keskusta. ELY-keskuksen (nykyisin Lupa- ja valvontaviraston) kuulemisvelvoite ei ole kaavamääräyksessä tarpeen. Hyvä, että myös paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö on huomioitu aluemerkinällä. Sen kaavamääräykseen on tarpeen täydentää mainita, että suojeltuja rakennuksia ei saa purkaa.

> Vastine: Maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä koskevasta kaavamääräyksestä on poistettu ELY-keskuksen (nykyisin Lupa- ja valvontaviraston) kuulemisvelvoite.
>
> Paikallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä koskevaa kaavamääräystä on täsmennetty lisäämällä purkutyöt niiden toimenpiteiden joukkoon, joissa alueen rakennus- ja kulttuurihistoriallisesti sekä maisemakuvallisesti arvokas luonne tulee säilyttää. Lisäksi yleiskaavan yleismääräyksissä määrätään, että suojeltuja rakennuksia ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai miljöön kannalta merkittävä luonne turmeltuu.

Suojeltavan rakennuksen (srs) kaavamääräykseen tulee täsmentää, että on pyydettävä lausuntoa Museovirastolta, ei alueelliselta vastuumuseolta. Kirkkolain nojalla suojellun rakennuksen (srk) kaavamääräykseen tulee myös täsmentää, että on pyydettävä lausuntoa Museovirastolta, ei alueelliselta vastuumuseolta. Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917, on lain nojalla suojeltu. Suojeluun ei liity erillistä päätöstä, joten viittauksen siihen voi poistaa kaavamääräyksestä. Kirkkolain 14 luvun 5§:ssä säädetään: Rakennuksen suojelu käsittää myös sen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin, mikä on hyvä käsitellä kaavaselostuksessa.

> Vastine: Suojeltavaa rakennusta (srs) ja kirkkolain nojalla suojeltua rakennusta (srk) koskevia kaavamääräyksiä on täsmennetty siten, että lausunto pyydetään Museovirastolta. Kirkkolain nojalla suojeltua rakennusta (srk) koskevasta kaavamääräyksestä on lisäksi poistettu viittaus erilliseen suojelupäätökseen. Kaavaselostusta on täydennetty kirkkolain mukaisen suojelun sisällön osalta siten, että suojelun todetaan käsittävän myös rakennuksen kiinteän sisustuksen, siihen liittyvät maalaukset ja taideteokset sekä rakennuksen pihapiirin.

Kohdemerkinnän Rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus/rakennettu kokonaisuus (sr) kaavamääräystä tulee korjata suojelumerkinnäksi siten, että kaavamääräyksessä todetaan, ettei suojeltuja rakennuksia saa purkaa. Kaavaselostuksen mukaan em. kohteet on rakennusinventoinnin yhteydessä todettu vähintään paikallisesti merkittäviksi. Inventoitujen kohteiden arvoluokittelua on tarpeen täsmentää ja erotella joukosta maakunnallisesti arvokkaat kohteet omalla kaavamerkinnällään.

Vastine: Yleiskaavan yleismääräyksen mukaan suojeltuja rakennuksia ei saa purkaa eikä niiden ulkoasua muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai miljöön kannalta merkittävä luonne turmeltuu.

Rakennus- tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus / rakennettu kokonaisuus (sr) -merkinnällä on yleiskaavaehdotuksessa osoitettu FM Teija Aholan laatiman rakennusinventoinnin arvoluokkaan 1 kuuluvat kohteet. Rakennusinventoinnissa kohteita ei ole erikseen arvotettu valtakunnallisen tai maakunnallisen arvottamisen kriteerien perusteella. Näin ollen maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden erottelulle omalla kohdemerkinnällään ei ole käytettävissä rakennusinventointiin perustuvaa erillistä luokitusta.

Kaavaehdotuksen kulttuuriympäristö, strategisen yleiskartan liitekartta 2 ja tämän kaavamerkinnässä valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö on indeksimerkinnällä (vk-1, vk-2 ja vk-3) merkitty kohteita. Kyseisen indeksimerkinnän osalta nostetaan tarkasteltavaksi, että mikäli kyseessä on valtakunnallisesti merkittävien rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) rajaukset, tulee indeksimerkinnässä käyttää vk:n sijaan vakiintunutta rky-merkintää.

Vastine: Valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä koskevat indeksimerkinnät vk-1, vk-2 ja vk-3 on muutettu rky-merkinnöiksi rky-1, rky-2 ja rky-3.

Kaavan yleismääräyksissä mainitaan, että Suojeltuja rakennuksia ei saa purkaa ilman lupaa (rakentamislain 55 §, 56 §) eikä niiden ulkoasua muuttaa siten, että niiden kulttuurihistoriallisesti arvokas tai miljöön kannalta merkittävä luonne turmeltuu. Kaavamääräyksestä tulee poistaa ”ilman lupaa”, jotta kaavamääräys on yksiselitteinen.

Vastine: Kaavan yleismääräyksiä on täsmennetty lausunnon mukaisesti poistamalla suojeltujen rakennusten purkamista koskevasta määräyksestä sanat ”ilman lupaa”.

Kaavaselostuksen liitteenä on maisemaselvitys. Kaavakartalle on kuitenkin osoitettu ainoastaan rakennetun kulttuuriympäristön alueita, muttei yhtään maisema-aluetta. Maisemaselvityksessä kuitenkin nostetaan esiin mm. vaikuttavia maisematiloja/kokonaisuuksia, joita voisi olla tarpeen huomioida myös kaavassa.

Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta lausunnon antaa alueellinen vastuumuseo.

Vastine: Maisemaselvityksessä tunnistetut maisema-arvot on huomioitu strategisen yleiskaavan kulttuuriympäristöä koskevissa kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä sekä kaavaselostuksessa. Strategisen yleiskaavan yleispiirteinen tarkkuustaso huomioon ottaen maisemaselvityksessä tunnistettuja maisematiloja ja -kokonaisuuksia ei ole osoitettu erillisinä aluevarauksina kaavakartalla. Maisemaselvitys toimii lähtötietona alueiden tarkemmassa suunnittelussa.

Ilmastovaikutukset

On erittäin hyvä, että kaavaratkaisulle on tehty kattava ilmastovaikutusten arviointi. Kaavaratkaisussa on huomioitu ilmastonmuutosta ja etenkin kestävää kehitystä tarkemmassa suunnittelussa edistävä yleismääräys on esimerkillinen.

Kaavaselostuksessa todetaan, hiilivarastot ja -nielut on huomioitu toimintojen sijoittelussa. Tehdyn arvioinnin perusteella tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa ainakaan elinkeinoalueiden osalta niiden sijoittuessa turvemaille, joiden hiilivarasto on vähintään moninkertaisia kivennäismaihin verrattuna. Uudet ja laajenevat elinkeinoalueet pienentävät merkittävästi hiilivarastoja ja aiheuttavat lisäksi merkittäviä esirakentamisen päästöjä, sillä ne sijoittuvat turve- ja pehmeikkömaille. Myös muut uudet rakennusalueet on sijoitettu pääosin

pehmeikkömaille, joka lisää kaavan haitallisia ilmastovaikutuksia. Näiden osalta tarkemmassa suunnittelussa ei ole todennäköisesti enää mahdollista vaikuttaa merkittävästi ilmastonmuutoksen hillinnän edistämiseen ja siksi asia ratkaistaan kyseisessä yleiskaavassa. Haitallisten ilmastovaikutusten lieventämiseksi elinkeinoalueiden aluerajauksia on hyvä vielä tarkastella.

> Vastine: Kaavaselostuksessa oleva virheellinen tieto elinkeinoalueiden sijoittumisesta turvemaille on korjattu. Yleiskaavan ilmastovaikutuksia on arvioitu osana kaavan vaikutusten arviointia. Uusien ja laajenevien rakentamisalueiden maaperäolosuhteet sekä rakentamisesta aiheutuvat ilmastovaikutukset huomioidaan alueiden tarkemmassa suunnittelussa. Kaavan yleismääräys ohjaa lisäksi huomioimaan ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen tarkemmassa suunnittelussa.

Luonnonvarat

Pohjavedet

Mäntsälän yleiskaavaehdotuksen pohjavesialuemääräys alkaa toteamuksella, että 'Alue on vedenhankintakäyttöön soveltuvaa pohjavesialuetta'. Pohjavesialueet luokitellaan 1-luokan vedenhankintaa varten tärkeisiin pohjavesialueisiin, joilla useimmiten on käynnissä olevaa vedenottoa, sekä muihin vedenhankintakäyttöön soveltuviin 2-luokan pohjavesialueisiin. Lisäksi alueilla voi olla pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä (lisäluokka E), kuten Lukon pohjavesialueella (luokka 1E). Yleiskaavan pohjavesimääräystä tulisi Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan tarkentaa esimerkiksi seuraavasti: ' Alue on vedenoton kannalta tärkeä tai vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, joka voi ylläpitää myös pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä'.

Pohjavesimääräykset ovat Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan pääosin riittävät. Lupa- ja valvontavirasto katsoo kuitenkin, että määräyksiä tulisi tarkentaa muiden kuin puhtaiden hulevesien osalta esimerkiksi seuraavasti: 'Muiden kuin puhtaiden vesien imeyttäminen maaperään ei ole pohjavesialueilla sallittua'.

Mäntsälän yleiskaavaehdotuksessa pohjavesialueille esitetyt maankäyttömuodot ovat pääosin pohjavesialueille soveltuvia. Ojalan vedenhankintaa varten tärkeällä pohjavesialueella on kuitenkin runsaasti paineita sovittaa yhteen erilaisia maankäyttömuotoja, jotka voivat aiheuttaa riskiä Ojalan pohjavesialueen vedenotolle. Ojalan pohjavesialueelle osoitettu ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve kulkee edelleen hyvin läheltä Ojalan vedenottamoa. Tieyhteydelle on kuitenkin lisätty määräys pohjavesisuojausten rakentamisesta, mikä vähentää jossain määrin tieliikenteen aiheuttamaa riskiä Ojalan pohjavedenottamolle. Ojalan pohjavesialueen eteläosaan on kaavoitettu myös uutta asuinrakentamista. Asuinrakentamisen osuutta on kuitenkin vähennetty luonnosvaiheesta ja vedenottamon lähialue on osoitettu MU-alueena, mikä rauhoittaa toimintoja vedenottamon läheisyydessä ja edistää pohjaveden suojelua. Lupa- ja valvontavirasto pitää tätä muutosta erittäin hyvänä asiana.

Kokonaisuutena kaavan linjaukset vastaavat hyvin vesienhoidon keskeisiä pohjaveden suojelutavoitteita.

> Vastine: Pohjavesialuetta koskevan kaavamääräyksen ensimmäinen lause on muutettu muotoon: *”Alue on vedenoton kannalta tärkeä tai vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue, joka voi ylläpitää myös pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä.”* Kaavamääräystä on lisäksi täydennetty määräyksellä: *”Muiden kuin puhtaiden vesien imeyttäminen maaperään ei ole pohjavesialueilla sallittua.”*

Pintavedet

Kaava edellyttää, että vesialueita kehitettäessä turvataan rantojen ekologiset arvot ja ekosysteemipalvelut sekä edistetään pintavesien hyvän tilan saavuttamista; hulevedet on viivytettävä, imeytettävä ja käsiteltävä ennen johtamista, läpäisemättömiä pintoja rajoitetaan ja hule- ja työmaavesille vaaditaan erilliset suunnitelmat tarkemmassa kaavoituksessa. Tulvavaarat ja -reitit on selvitettävä, ja rakentamisessa on varauduttava tulvasuojeluun. Pienvedet (norot, lähteet, alle hehtaarin lammet) ja vesistöt sekä niiden ekologiset yhteydet on osoitettu kaavassa ja niiden luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Rantarakentaminen perustuu harkintaan ja tarvittaessa erilliskaavoihin. Kokonaisuutena pintavesiratkaisut ovat linjassa vesienhoidon tavoitteiden kanssa.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 huomioi vesienhoidon tavoitteet pintavesien osalta kokonaisuutena hyvin: kaava ohjaa vesistöjä kuormittavaa maankäyttöä, painottaa luontopohjaisia hulevesiratkaisuja, edellyttää tulvariskien hallintaa. Näillä linjauksilla luodaan edellytykset pintavesien hyvän tilan edistämiselle ja vesiekosysteemien toimivuudelle sekä ehkäistään haittoja jo varhaisessa suunnitteluvaiheessa.

> Vastine: Strateginen yleiskaava tukee vesienhoidon tavoitteiden toteutumista ohjaamalla vesistöjä kuormittavaa maankäyttöä, edistämällä hulevesien hallintaa sekä huomioimalla tulvariskien hallinnan ja vesistöjen ekologiset arvot.

Luontoarvot ja arvokkaat luontokohteet

Kaavaratkaisu huomioi luonnonsuojelullisesti arvokkaita alueita (svs ja slo), joiden ehdotetut kaavamääräykset ohjaavat alueiden käyttöä selkeällä tavalla. On hyvä, että kunnassa on tunnistettu myös uusiutuvan energian tuotantoon soveltumattomia alueita ja niiden edellyttämät suojavyöhykkeet.

Yleiskaavamerkinnät ja -määräykset on esitetty uusi luonnonsuojelualue/ maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (SL-1/MY). Merkinnän mukaan:

> *Merkinnällä on osoitettu alueet, jotka on tarkoitus perustaa luonnonsuojelualueiksi. Alueet on tarkoitettu suojeltaviksi luonnonsuojelulain nojalla. Luonnonsuojelualueen tarkka rajaus määritellään suojelualueeksi perustamisen yhteydessä. Alueella voidaan tehdä hoitosuunnitelman mukaisia toimenpiteitä, jotka tulee olla luonnonsuojeluviranomaisen hyväksymiä. Alueella ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja (esimerkiksi kaivaminen, louhiminen, täyttäminen, tasoittaminen tai puiden kaataminen). Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään viiden vuoden ajan yleiskaavan voimaantulosta lukien. Mikäli luonnonsuojelualuetta ei perusteta viiden vuoden kuluessa yleiskaavan voimaantulosta, SL-1-merkintä kumoutuu ja alueelle astuu voimaan MY-merkintä.*

Kyseisen kaavamerkinnän osalta tulee huomioida, että luonnonsuojelualueen (SL) sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) ovat luonteeltaan ja käyttötavoiltaan kovin erilaisia. Tästä johtuen kyseinen kaavamerkintä aiheuttaa riskin siitä, että viiden vuoden määräajan umpeuduttua luonnonsuojelualueen statuksella oleva alue muuttuu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, vaikka alueen luonnonsuojelulain mukaiset luontoarvot eivät tämän määräajan jälkeen lähtökohtaisesti ole kadonneet minnekään. Joten kaavamerkintä voi mahdollistaa sen, että luonnonsuojelulain mukaiset luontoarvot voivat vaarantua. Ja kun otetaan huomioon, että strategisella yleiskaavalla on tarkoitus ohjata Mäntsälän alueen maankäyttöä huomattavasti pidemmän aikaa, kuin kaavamerkinnässä mainittu viiden vuoden määräaika. Huomioiden alueidenkäyttölain 39 §:n mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset, jotka kyseessä olevasta kaavasta tulee selvittää ja jotka on otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan

yleiskaavan ohjaustavoitteet ja tarkkuus edellyttävät Lupa- ja valvontavirasto katsoo edellä esitetyn perusteella, että kaavamerkinnän tulee olla selkeä ja turvata alueella esiintyvät erityiset luontoarvot. Kaavaselostuksessa ei ilmene selkeää perustelua nyt valitetulle kaavamerkinnälle. Merkinnäksi tulee jättää alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti SL-1.

Kun kaavaehdotusta vertaa aikaisemmin lausuttavana olleeseen kaavaluonnokseen, voidaan havaita kaavakartalta sekä kaavamerkinnöistä ja -määräyksistä että kaavaluonnoksessa on ollut kaavamerkintä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue (luo). Kaavaehdotuksessa kaavamerkinnöissä ja -määräyksissä ei ole kyseistä merkintää, ja kaavakartalla nämä luo-alueet näyttävät korvatun merkinnällä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Merkintä on muuttunut esimerkiksi Isosuon, Luutasuon länsiosan, Ohkolanjoen varsi I, Hakkarinojan ja Pivansuon osalta. Lisäksi tulee huomioida, että näyttäisi sille, että osalle maakunnallisesti arvokkaiksi osoitetuista SL-1-alueista on kaavaehdotuksessa vaihdettu merkintä MY.

Kaavaehdotuksen kaavaselostuksen varsinaisen tekstiosuuteen on kirjattu, että kyseiset alueet merkitään uusi luonnonsuojelualue (SL-1) -merkinnällä. Kuitenkaan luonnonympäristö ja virkistys, strategisen yleiskaavakartan liitekartta 1 mukaan näitä alueita ei ole merkitty näin. Kaavaselostuksen liitteessä 4, on päädytty siihen, että alueet, jotka oli merkitty SL-1-merkinnällä kasvillisuus ja luontotyyppiselvityksen perusteella, muutetaan maa- ja metsätalousvaltaisiksi alueiksi, joilla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). Kuntakehityslautakunnan perustelujen mukaan: Muutosten tavoitteena on turvata maanomistajien mahdollisuus hakea vapaaehtoisen suojelun piiriin. Luontoselvitykset tarjoavat tähän edellytykset, mutta suojelualueiden rajaukset eivät välttämättä toteudu kaavan mukaisina. ELY-keskus ei välttämättä hyväksy koko aluetta suojeluun, mikä voi vaikuttaa maanomistajien elinkeinomahdollisuuksiin. Muutoksella estetään myös kunnan korvausvelvollisuuden syntyminen.

Kaavaehdotuksen kaavaselostuksen sisältö on tältä osin ristiriidassa kaavaselostuksen liitteiden kanssa. Kun huomioidaan, että kaavaselostus toimii kaavan niin sanottuna perusteluasiakirjana, jossa esitetään ja perustellaan kaavassa tehdyt valinnat, antaa kaavaselostus tältä osin harhaanjohtavaa tietoa. Kun tarkastellaan kaavamerkintöjä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) sekä uusi luonnonsuojelualue (SL-1), voidaan havaita, että maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja ei lainkaan ohjaa, että kyseisellä merkinnällä olevat alueet omaavat luonnonsuojelulain mukaisia arvoja, jotka tulisi suojella perustamalla uusi luonnonsuojelualue. Päinvastoin kyseinen kaavamerkintä kannustaa metsätalouden harjoittamiseen.

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaisesti kaavan tulee perustua selvityksiin ja näitä selvityksiä kyseisen kaavan osalta myös tehty, mutta esitetyn ratkaisun nojalla vaikuttaisi sille, että kaavaehdotuksessa ei kaavassa todeta näitä selvityksessä esille nousseita seikkoja, kuten ne on selvityksissä esitetty. Lisäksi kun huomioidaan alueidenkäyttölain 32 §:n sekä 39 §:n sisältö koskien maakuntakaavan huomioimista yleiskaavassa, vaikuttaisi sille, että nyt esitetty ratkaisu on maakuntakaavan tavoitteiden vastainen. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että varsinaisen kaavaselostuksen puolella esitetty ratkaisu tulee toteuttaa ja korjata pääkaavakartalle sekä kyseiset kohteet tulee listata myös luonnonympäristöt ja virkistys, strategisen yleiskaavakartan liite kartalla 1 uuden luonnonsuojelualueen (SL-1) kohdalla. Mikäli muutokselle on vahvoja perusteita, tulee ne perustella kaavaratkaisussa mm. selvityksien perusteella.

Laajojen yhtenäisten metsäalueiden osoittaminen kaavakartalla havainnollistaa viheryhteyksien tarvetta. Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää huomiota paikallisesti tärkeiden ekologisten yhteyksien rajaamiseen vain maakuntakaavan osoittamiin. Maakuntakaavan ohjausta ekologisten yhteyksien osalta syytä noudattaa, mutta on muistettava, että se osoittaa maakunnallisesti tärkeimpiä yhteyksiä. Tämä ei vähennä muiden, paikallisten ekologisten yhteyksien merkitystä. Luonto-olosuhteiltaan kunnan alue on nykyisellään mosaiikkimainen, pelto- ja metsäalueiden kuvioima ja liikenneväylien halkoma. Siten viheryhteyksien luoman ekologisen verkoston kytkeytyvyys ja sen säilyttäminen on kuntatasollakin tärkeää. Se tukee myös luontoalueiden virkistyskäyttöä ja matkailun vetovoima-arvoa, joka on mainittu mm. kaavaselostuksen perusteluissa.

Vastine:
Kaavakartan ja kaavaselostuksen välinen ristiriitaisuus on poistettu. Luontoarvoiltaan maakunnallisesti arvokkaat kohteet on osoitettu uusina luonnonsuojelualueina (SL-1) vuonna 2026 tehtyjen kohteiden päivityskartoitusten tulosten perusteella. Uusi luonnonsuojelualue / maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (SL-1/MY) sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) -merkinnät on poistettu kaava-aineistosta.

Paikallisesti arvokkaat luontokohteet on esitetty kaavaselostuksen liitteessä 3. Ekologiset yhteydet on osoitettu kaavakartalla.

Ympäristöhäiriöt

Melu

Kaava-aineistossa tai liiteaineistoissa ei esitetä ampumaradan melualuetta. Näin ollen käytettävissä olevien tietojen perusteella ei voi arvioida, onko annettu melumääräys mahdollista saavuttaa. Ampumarata-alueen merkinnän olisi tullut kattaa radan nykyisen ympäristöluvan mahdollistavan toimintamäärän mukainen mallinnettu melualue. Lisäksi kaavamääräykseen olisi tullut lisätä, että ampumamelualueelle tai sen välittömään läheisyyteen ei saa sijoittaa melulle herkkiä toimintoja.

Uusiksi asuinalueiksi merkityistä alueista suurin osa sijoittuu melu- ja tärinähaittojen kannalta suotuisasti, niin, että liikenteen tai teollisuuden aiheuttamat melu tai tärinä ei aiheuta merkittävää uhkaa alueiden toteutukselle. Kaavassa on kuitenkin osoitettu neljä aluetta (Lempivaaran ja Humaliston välinen alue, Jurvala ja Yli-Peltolan välinen alue moottoritien molemmin puolin ja Kapulin ja Jurvalan välinen alue sekä Koivumäen alue Porvoontien varrelta), joiden kohdalla liikenteen melu vaikuttaa osaan aluetta merkittävästi ja heikentää laajemmin alueen viihtyisyyttä ja ääniympäristön laatua.

Näiden alueiden osalta olisi tullut selvittää ja osoittaa olemassa olevat melualueet suojaviheralueiksi, ellei meluselvityksillä olisi voitu osoittaa, että toteutettavissa olevilla meluntorjuntaratkaisuilla alueille voitaisiin sijoittaa asumista. Asutuksen sijoittaminen melualueelle aiheuttaa lisäkuluja niin kunnalle, kuin myös osalle alueen asukkaista.

Erityisesti moottoritien läheisyyteen suunniteltujen uusien asuinalueiden rajaamista toisin tulisi harkita.

Vastine: Hirvihaaran ampumaurheilukeskuksen alueelle ollaan rakentamassa ympäristöviranomaisen velvoittamia suojavalleja, jotka vaimentavat melua sekä estävät haulien leviämisen ympäristöön ja vesistöihin. Alueelle tehdyt meluselvitykset osoittavat, että haulikkoradan vallien rakentamisen jälkeen melutasot jäävät lähimmissä häiriintyvissä kohteissa alle ohjearvotason. Riittävien meluvallien rakentamisella varmistetaan melulle asetettujen raja-arvojen toteutuminen. Meluvallit tuovat jatkossa tarvittavan melusuojauksen alueelle, joten ympäristöluvan mukaiset mallinnetut melualueet muuttuvat tältä osin.

Strategisessa yleiskaavassa liikenteen melualueita ei ole osoitettu erillisinä aluevarauksina. Yleiskaavan yleismääräykset ohjaavat huomioimaan liikenteen ja muiden toimintojen aiheuttamat melu- ja tärinävaikutukset maankäytön sijoittumisessa sekä tarvittavat suojaustoimenpiteet. Uusien asuinalueiden tarkempi rajaus ja maankäyttö ratkaistaan asemakaavoituksen yhteydessä, jolloin melu- ja tärinävaikutukset arvioidaan tarkemmin ajantasaisten lähtötietojen perusteella ja selvitetään tarvittavat meluntorjuntatoimenpiteet.

Pilaantuneet maat

Pilaantuneen maan kohteet on huomioitu kaavassa yleismääräyksenä ja kaavaselostuksessa on kuvattu alueen pilaantuneen maan kohteiden tilanne. Mattilantien teollisuusalueen osalta kuvausta voi pitää jopa tarpeettoman tarkkana. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan em. kuvausta voisi yleispiireistään esim. seuraavaksi:

> *Mattilantien varrella sijaitsevalla Mattilan teollisuusalueella on vuosien varrella ollut maaperää pilaavia toimintoja. Myös nykyisin alueella olevasta toiminnasta voi aiheutua maaperän pilaantumista. Alueella on myös tehty sekä maaperän että pohjaveden puhdistamista.*
> *Merkittävin pilaava toiminta alueella on ollut valaisintehdas, jonka toiminnan seurauksena alueen pohjavedessä on laajalla alueella todettu kloorattuja liuottimia. Pohjavettä on vuodesta 1995 lähtien ajoittain tarkkailtu, suojapumpattu ja puhdistettu biologisella in situ -puhdistuksella. Aktiiviset pumppaus- ja puhdistustoimenpiteet on lopetettu vuonna 2016. Tällä hetkellä alueella on käynnissä pohjaveden tarkkailu ja mahdollisten riskinhallintatoimenpiteiden arviointi.*
>
> Vastine: Kaavaselostuksen kohtaa 3.17 Maaperä ja pilaantuneet maa-alueet on täsmennetty Mattilan teollisuusalueen osalta Lupa- ja valvontaviraston lausunnossa esitetyn mukaisesti.

Liikennejärjestelmän ja maanteiden osalta lausunnonantaja on Uudenmaan elinvoimakeskus. Vesihuollon sekä tulvien osalta lausunnonantaja on Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus.

> Vastine: Merkitään tiedoksi.

3.21 Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Luonto

Huomautamme, että Sitowisen vuonna 2023 koostamaa selvitystä yleiskaavaa varten laadituista luontoselvityksistä (Sitowise 2023: Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 - Luontoselvityskooste) ei ole sisällytetty yleiskaavan kommentoinnin aineistoihin. Tämä kooste antaa aiheesta hyvän kokonaiskuvan koko kunnan alueelta, ja tarjoaa keskeistä tietoa kaavan kommentointia varten, mm. kartalle koostettuna erilaisten kansainvälisesti, kansallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiden luontoalueiden arvoluokituksen osalta.

Yleiskaavan edellisen vaiheen SL-1-luonnonarvokohteista vain kaksi on sisällytetty nyt kaavaehdotukseen: Kotojärven metsäalue ja Lukkokoski. Kahdeksan maakuntakaavassa luonnonsuojelualueeksi merkittyä luontoarvokohdetta on saanut SL-1/MY-merkinnän: Soidinsuo, Vattonjärvi, Luutasuo, Löytynkalliot, Mäyränsuo, Pahnamäki, Suojärvensuot ja Palomäensuo. Kymmenelle luontokartoituksissa maakunnallisesti arvokkaiksi todetulle kohteelle on annettu MY-merkintä: Vähä Matjärvi, Luutasuon länsiosa, Isosuo, Hirvikorvenkallio I, Hirvikorvenkallio II, Ketunoja, Sandberginpellon metsä, Hakkarinoja, Ohkolanjoen varsi II ja Pivansuo. Katsomme, että maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet on syytä edelleen merkitä yleiskaavan SL-1-alueiksi, koska MY-merkintä ei käytännössä suojaa niiden luontoarvoja. On myös huolestuttavaa, että MY-merkinnän kohteita ei ole listattu ja nimetty kaavakartoissa, jolloin ne eivät ole yksilöitävissä.

Alue SL-1/MY (9) Luutasuo kuuluu Koivumäki-Luutasuon Natura-alueeseen. MY-merkintä heikentää merkittävästi alueen suojelustatusta, ja voi näin ollen edellyttää vähintäänkin Natura-vaikutusten arviointia. Natura-vaikutusten arviointi voi olla paikallaan myös Aeron alueelle valtatie 25 varteen suunnitellulle teollisuuden ja varastoinnin reservialueelle, sillä se sijaitsee Mustametsän Natura 2000 -alueen läheisyydessä.

Lisäksi tällä alueella sijaitsevat maakuntakaavan viheryhteystarve ja ekologisen verkoston kannalta merkittävä laaja metsäalue.

MY- ja SL-1/MY-merkinnän alueet on kaikki luontoselvityksissä arvioitu maakunnallisesti arvokkaiksi kohteiksi, jotka täyttävät sekä LAKU-kriteerit (Uudenmaan liiton Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle) että METSO-kriteerit. Kaikki kohteet ovat pääasiassa joko luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia, ja kaikki suoluontotyypit ovat Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalaisia, erittäin uhanalaisia, uhanalaisia tai vaarantuneita. Kaikki SL-1/MY-kohteet ovat myös mukana Uudenmaan maakuntakaavassa suojelualueina. Toisin kuin SL-1-merkintä, jolla pyritään turvaamaan luontoarvot edellyttämällä maisematyölupaa, vaikkei kohdetta perustettaisi viiden vuoden sisällä luonnonsuojelualueeksi, SL-1/MY-merkinnän määräys mahdollistaa maakunnallisesti arvokkaan kohteen hävittämisen viiden vuoden aikarajan umpeuduttua ilman, että edellytetään viranomaisen lupaa tai että viranomaista tarvitsee metsänkäyttöilmoitusta lukuun ottamatta tiedottaa. Kyseinen merkintä ei ole maakuntakaavaan merkityille suojelualueille ja maakunnallisesti arvokkaille kohteille riittävä luonnontilan säilymisen turvaamiseksi.

Johtuen edellä mainituista seikoista emme puolla maakuntakaavaan merkittyjen luonnonsuojelualuevarausten ja luontokartoituksissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokiteltujen kohteiden poistamista strategisen yleiskaavan SL-1-kohteista, ja kaava tulee palauttaa tältä osin valmisteluun.

Oikeusvaikutteiselta luontoliitekartalta on valmistelutyössä poistettu kaikki luo-merkinnällä merkityt paikallisesti arvokkaat luontokohteet. Katsomme, että luo-kohteet tulee lisätä oikeusvaikutteiselle luontoliitekartalle SL- ja s-alkuisten kohteiden kanssa. On tärkeää, että tieto arvokkaista luontokohteista on mahdollisimman selkeästi, helposti ja läpinäkyvästi saatavilla. Nämä luontokohteet ovat luonnon monimuotoisuudelle keskeisiä ympäristöjä, kuten lehtoja ja korpia, soita, niittyjä ja laitumia sekä vesikohteita. Nyt luo-kohteet ovat mukana yleiskaavan selostuksen lopussa liitekartalla, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Luo-kohteiden poisjättäminen oikeusvaikutteiselta liitekartalta lisää riskiä sille, että ne eivät tule huomioiduksi maankäytöstä päätettäessä. Kuntakehityslautakunnan Mäntsälän strategiselle yleiskaavalle asettamassa tavoitteessa ”Luonnonläheisesti kasvava ja kehittyvä Mäntsälä” on linjattu, että kaavalla halutaan turvata ekologisen verkoston ja arvokkaiden luontokohteiden säilyminen sekä luonnon monimuotoisuus. Tämä on linjassa mm. Suomen luonnonsuojelulain ja EU:n luontodirektiivin tavoitteiden kanssa. Maakunnallisesti arvokkaiden kohteiden jättäminen pois oikeusvaikutteisista SL-1-kohteista sekä luo-kohteiden jättäminen selostuksen liitekartalle on ristiriidassa kaavan tavoitteiden kanssa, sillä näiden kohteiden säilymistä ei voida taata ilman riittäviä ja oikeusvaikutteisia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä.

Yleiskaavassa esitettyjä ekologisia yhteyksiä on karsittu huomattavasti kaavoituksen edelliseen vaiheeseen verrattuna. Kaikki kartoituksissa (Sitowise 2024: Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050-Ekologinen verkosto) määritellyt 31 paikallisesti tärkeää ohjeellista ekologisen yhteyden merkintää on poistettu, ja jäljelle on jätetty vain kuusi maakuntakaavassa määriteltyä ohjeellista viheryhteystarvetta. Katsomme, että kartoituksissa määritellyt ekologiset yhteydet on syytä ottaa mukaan kaavaan, erityisesti maakunnallisten ekologisten yhteyksien ja maakunnallisten sini-viheryhteyksien, mutta myös ylikunnallisten ja paikallisten ekologisten yhteyksien osalta.

Lisäksi haluamme muistuttaa, että kunnilla on keskeinen rooli luontokadon ehkäisemisessä. Suomen ympäristökeskuksen mukaan Suomessa noin joka yhdeksäs eliölaji ja lähes puolet luontotyypeistä on luokiteltu uhanalaisiksi. Luontotyyppien heikentyminen ja elinympäristöjen väheneminen johtuvat osaltaan maankäytön muutoksista. Maankäytön suunnittelulla tulisi turvata arvokkaita luontokohteita. Luonnonsuojelualueet sekä metsäalueiden kytkeytyneisyys ovat merkittäviä tekijöitä monimuotoisuuden säilyttämisessä. YK:n, EU:n ja Suomen tavoitteena on pysäyttää luontokato vuoteen 2030 mennessä.

Vastine: Sitowisen laatima luontoselvityskooste on lisätty kunnan verkkosivuille yleiskaavan selvitys- ja inventointiaineistoon.

Kaavakartan ja kaavaselostuksen väliset ristiriitaisuudet on poistettu. Maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet on osoitettu kaavassa uusina luonnonsuojelualueina (SL-1) vuonna 2026 tehtyjen kohteiden päivityskartoitusten tulosten perusteella. Uusi luonnonsuojelualue / maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (SL-1/MY) sekä maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) -merkinnät on poistettu kaava-aineistosta.

Yleiskaavatyön yhteydessä laadittua ekologisen verkoston tarkastelua on täydennetty ehdotusvaiheen jälkeen. Kaavakartalle on lisätty ekologiset yhteydet ohjeellisina viivamerkintöinä, joilla osoitetaan yhteyksien sijainti ja jatkuvuus yleiskaavan tarkkuustasolla. Paikallisesti arvokkaat luontokohteet on esitetty kaavaselostuksen liitteessä 3. Kunta ei pidä niiden osoittamista oikeusvaikutteisina luo-merkintöinä tarpeellisena strategisen yleiskaavan yleispiirteinen luonne ja tarkkuustaso huomioon ottaen. Strategisen yleiskaavan tehtävänä on osoittaa koko kunnan maankäytön, viherrakenteen ja ekologisen verkoston keskeiset periaatteet ja kehittämissuunnat, eikä kaikkia selvityksissä tunnistettuja paikallisia luontokohteita ole tarkoituksenmukaista osoittaa oikeusvaikutteisina kohdemerkintöinä.

Paikallisia luontokohteita koskevat tiedot säilyvät osana yleiskaavan selvitys- ja liiteaineistoa ja ovat käytettävissä tarkemmassa maankäytön suunnittelussa ja lupaharkinnassa. Luonnon monimuotoisuuden turvaamista edistetään yleiskaavassa luonnonsuojelualueita, ekologista verkostoa ja ekologisia yhteyksiä koskevilla kaavaratkaisuilla. Lisäksi luonnonsuojelulain, vesilain, metsälain ja muun ympäristölainsäädännön velvoitteet ovat voimassa riippumatta siitä, onko yksittäinen kohde osoitettu yleiskaavassa luo-merkinnällä.

Hirvihaarassa aiemmin lentokenttäkäyttöön suunnitellulle alueelle, joka sijaitsee Mustametsän Natura 2000 -alueen läheisyydessä, on osoitettu teollisuuden ja varastoinnin reservialue sekä valtatien 25 liittymäjärjestelyihin liittyviä kehittämistarpeita. Aiemman yleisilmailun lentokentän lupamenettelyssä Natura-vaikutusten arviointi tehtiin ko. hankkeen mukaisesti. Lentokenttää koskevassa Natura-arviossa johtopäätöksenä oli, että alueen rakentamisesta ja käytöstä ei aiheudu merkittäviä kielteisiä vaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteisiin. Reservialueen maankäyttö on toteutettavissa siten, että merkittäviä kielteisiä vaikutuksia ei synny. Kyseisen alueen tarkempi tuleva käyttötarkoitus, rajaus ja toteuttamisedellytykset ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa, ja jatkosuunnittelussa alueen ja siihen liittyvien liikennejärjestelyjen vaikutukset Mustametsän Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin arvioidaan asiantuntija-arviona, jonka perusteella arvioidaan luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin tarve. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota pintavesien johtamiseen sekä ekologisiin yhteyksiin.

Hulevedet

Selostuksessa on tärkeää tuoda selkeästi esiin työmaavesien kuormittava vaikutus (esim. sivun 119 hulevesitekstin yhteyteen). Rakentamisen aikaiset hulevedet ovat usein merkittävä kuormituspiikki vastaanottavissa vesistöissä, ja ne tulee huomioida työmailla riittävällä tasolla ja mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta ravinteiden, kiintoaineksen ja haitta-aineiden pääsy vesistöihin voidaan estää.

Vastine: Kaavaselostusta on täydennetty hulevesien osalta lisäämällä kuvaus rakentamisen aikaisten työmaavesien kuormittavista vaikutuksista ja niiden hallinnan tarpeesta.

Pintavedet

Kaavaselostuksessa todetaan, että vesialuemerkinnällä on osoitettu alueen järvet ja suurimmat lammet sekä FCG:n laatiman pienvesiselvityksen mukaiset keskisuuret savimaiden joet. Jokien osalta kartalle on merkitty kaavaselostuksen mukaan Mustijoki, Mäntsälänjoki, Ohkolanjoki ja Sääksjärvenjoki. Vesienhoidon suunnittelussa Mäntsälän alueelta tarkastellaan keskisuurina savimaiden jokina Mustijokea, Mäntsälänjokea ja Hirvihaaranjokea. Pieninä savimaiden jokina tarkastellaan Torpinjokea, Piurunjokea, Virenoja-Rapuojaa, Saarenjokea, Koukunojaa, Mustajokea, Parkojaa ja Ohkolanjokea sekä pienenä turvemaiden jokena Suojärvenojaa. Kaavamateriaaleista ei löydy perustelua sille, että yleiskaavassa käytetään eri jaottelua kuin vesienhoidon suunnittelussa. Vesienhoidon tavoitteena on saavuttaa vesien hyvä tila, ja se tulisi saavuttaa kaikilla vesienhoidossa tarkasteltavilla vesimuodostumilla. Siksi olisi tärkeää, että yleiskaava koskisi kaikkia vesienhoidon vesimuodostumia. Haluamme myös huomauttaa, että uuden teollisuuden ja varastoinnin reservialueen sijoittaminen Ohkolanjoen alueelle voi entisestään heikentää tyydyttävässä ekologisessa tilassa olevan joen tilaa.

Kaavaselostuksessa todetaan, että järvien ja vesistöjen rannoilla on huolehdittava tulvasuojelusta. Järvet ovat myös vesistöjä, joten virkettä tulee muokata.

Vastine: Lausunto on huomioitu. Kaavaselostuksessa käytetty vesistöjen jaottelu perustuu FCG:n vuonna 2025 laatimaan pienvesiselvitykseen. Kaavaselostuksen pintavesiä koskevia sanamuotoja on tarkistettu ja täsmennetty lausunnossa esitetyn huomion perusteella. Lausunto ei anna aihetta muuttaa kaavaehdotusta.

Pohjavedet

Ojalan 1-luokan pohjavesialue on Mäntsälän vedenhankinnan kannalta merkittävä. Pohjavesialueella sijaitsee Ojalan vedenottamo, josta saadaan lähes puolet Mäntsälän vedentarpeesta. Ojalan 1-luokan pohjavesialueelle esitettyä uutta asuinaluetta on selvästi pienennetty luonnosvaiheesta, mikä on positiivista pohjaveden suojelun ja Ojalan vedenottamon toiminnan turvaamisen kannalta.

Ojalan pohjavesialueen halki on edelleen esitetty ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve, joka toimisi myös raskaan liikenteen ja mahdollisesti vaarallisten aineiden reittinä. Kaavaselostuksessa arvioidaan, että tästä aiheutuu riski pohjavedelle, ja mikäli tien rakentamisvaiheessa pohjavettä suojaava savipatja puhkaistaan, kasvaa pohjaveden muuttumis- ja pilaantumisriski merkittävästi. Uuden tieyhteyden tarvetta, sijaintia ja toteutustapaa on syytä jatkossa tarkastella kriittisesti.

Kaavaselostuksessa käytetään Sälinkääntien varteen ja Ojalan pohjavesialueelle sijoittuvasta työpaikkatoimintojen alueesta edelleen nimitystä Sälinkääntien teollisuusalue. Teollisuusalueet aiheuttavat merkittävän riskin pohjavedelle, ja ne soveltuvat huonosti pohjavesialueille. Kyseisen alueen kaavamääräyksen mukaan alueelle voi sijoittua toimisto-, palvelu-, liike- ja varastotiloja, joten alueesta tulisikin käyttää esim. nimitystä Sälinkääntien työpaikka-alue. Kyseistä aluetta koskevaan kaavamääräykseen (työpaikkatoimintojen alue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia) on kirjattu, että alueelta tulee varmistaa sujuvat yhteydet seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille. Ilmeisesti kyseisellä määräyksellä halutaan varmistaa ohjeellisen tieliikenteen yhteystarpeen toteutumista, vaikka sen tarve tullaankin ratkaisemaan vasta myöhemmin.

Pohjavesialueita koskevassa kaavamääräyksessä todetaan ensin, että ”asemakaavassa tulee tutkia mahdollisuutta sade- ja sulamisvesien johtamiseen katoilta ja muilta puhtailta alueilta selkeytys- ja imeytysalueille” ja sitten, että ”pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi puhtaat hulevedet on imeytettävä maaperään”. Sade- ja sulamisvesillä tarkoitetaan hulevesiä, eli samasta asiasta on määrätty kaksi kertaa, mutta ensin lievemmin (tulee tutkia mahdollisuutta) ja myöhemmin tiukemmin (on imeytettävä). Kaavamääräys on epäselvä ja tulee muuttaa yksiselitteiseksi.

Kaavaselostuksessa on jonkin verran epätarkkuuksia pohjavesiin liittyen, jotka on syytä korjata:

- *Pohjavesialueet-kappaleessa (s. 39) todetaan, että Ojalan pohjavesialue olisi hyvässä tilassa oleva riskipohjavesialue. Ojalan pohjavesialue on kuitenkin huonossa kemiallisessa tilassa. Lisäksi vedenottamon alueella pohjavesi on korkeustasolla noin +68 m mpy. Kappaleessa myös viitataan kuviin 50 ja 51, vaikka selostuksen kuvat loppuvat numeroon 48.*

- *Pohjavesialue-kappaleessa (s. 100) todetaan, että Ojalan pohjavesialue kuuluu luokkaan 1 ja Lukon luokkaan 1E. Tämän jälkeen todetaan, että "Mäntsälässä ei ole muita vedenhankintaan soveltuvia pohjavesialueita" ja sen jälkeen, että "Luokkaan Muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue kuuluu 10 pohjavesialuetta". Aiemmalla virkkeellä ilmeisesti on tarkoitus todeta, ettei Mäntsälässä olisi muita vedenhankintaa varten tärkeitä pohjavesialueita. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, sillä niin Levanto-Vasaraisennummen kuin Saaren pohjavesialueet kuuluvat luokkaan 1.*

- *Vaikutukset pohjaveteen -kappaleessa (s. 150) todetaan, että "koska lähes kaikilla pohjavesialueilla on kohonnut tai korkea pohjaveden haavoittuvuus, on näidenkin alueiden (Sääksjärvi ja Saari) jatkosuunnittelussa kiinnitettävä huomio pohjaveden suojeluun". Pohjaveden suojeluun tulee kiinnittää huomio jatkosuunnittelussa kaikilla pohjavesialueilla, ei vain Sääksjärven ja Saaren alueella.*

- *Mahdolliset energiajärjestelmät ja uusiutuvan energian hyödyntämispotentiaali -kappaleessa (s. 153) todetaan, että "Ojalan pohjavesialueella maalämpöä ei voida käyttää". Maalämpöä ei tule kuitenkaan käyttää muillakaan pohjavesialueilla.*

> Vastine: Sälinkääntien teollisuusalueen nimitys on muutettu Sälinkääntien työpaikka-alueeksi. Pohjavesialuetta koskevaa kaavamääräystä on selkeytetty poistamalla hulevesien imeyttämistä koskeva päällekkäinen ja keskenään ristiriitainen määräysteksti. Kaavaselostuksen pohjavesiä koskevat tiedot on tarkistettu ja lausunnossa esiin tuodut virheelliset ja epätarkat tiedot Ojalan pohjavesialueen tilasta, pohjavesialueiden luokituksesta, pohjaveden suojelun huomioimisesta sekä maalämmön sijoittamisesta pohjavesialueille on korjattu.
>
> Ojalan pohjavesialueelle osoitetun ohjeellisen tieliikenteen yhteystarpeen tarve, sijainti ja toteutustapa sekä pohjaveden suojaamiseksi tarvittavat ratkaisut tarkentuvat jatkosuunnittelussa.

3.22 Suomen luonnonsuojeluliitto

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä. Valtakunnallisen liiton sijaan lausunnon antavat sen paikallinen Mäntsälän luonnonsuojeluyhdistys ry ja alueellinen Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry.

Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050-ehdotus on luonto- ja virkistysarvojen turvaamisen osalta erittäin puutteellinen esitys eikä täytä edes lain minimivaatimuksia. Tällaisenaan ehdotusta ei pidä viedä hyväksyttäväksi, vaan alla kuvatut puutteet on korjattava ja ehdotus asetettava uudelleen nähtäville.

> Vastine: Kaavaehdotusta ja kaava-aineistoa on tarkistettu saatujen lausuntojen ja muistutusten perusteella. Tarkistettu kaavaehdotus asetetaan uudelleen julkisesti nähtäville.

Suojelualuevaraukset

Varsinaisia uusia suojelualuevarauksia (SL-1) koko kaavassa on vain kaksi (2) kpl.

Alkuperäisessä kaavaehdotuksessa oli 20 uutta perustettavaa luonnonsuojelualuetta, joista 9 tulee maakuntakaavasta ja 11 oli yleiskaavan luontoselvityksiin perustuvia kohteita. Näistä 11:stä 9 muutettiin lautakunnan enemmistön päätöksellä MY-alueeksi, ja maakuntakaavasta tulevienkin kohdalla merkinnäksi muutettiin SL-1/MY.

Yleiskaavaehdotuksessa on käytetty useimpien uusien suojelualuevarausten kohdalla merkintää SL-1/MY "Uusi luonnonsuojelualue / Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jollaon erityisiä ympäristöarvoja". Tällaisia alueita on yht. 8 kpl, lähinnä soita.

SL-1/MY-merkinnän kaavamääräyksessä sanotaan:
"Suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään viiden vuoden ajan yleiskaavan voimaantulosta lukien. Mikäli luonnonsuojelualuetta ei perusteta viiden vuoden kuluessa yleiskaavan voimaantulosta, SL-1-merkintä kumoutuu ja alueelle astuu voimaan MY-merkintä."

Maakuntakaavan luonnonsuojelualuevaraukset on esitettävä myös yleiskaavassa. Alueidenkäyttölain 32 §:n mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Voimassa olevan Uusimaa 2050 -maakuntakaavan suojelualueita koskeva suunnittelumääräys kuuluu: "Suojelualueeksi osoitetulle alueelle ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka vaarantavat tai heikentävät niitä luonto- ja ympäristöarvoja, joiden perusteella alueesta on muodostettu suojelualue tai tavoitteena on siitä perustaa sellainen." Yleiskaavaehdotuksen kaavamerkintä SL-1/MY tarkoittaa tosiasiallisesti kyseiset arvot vaarantavaa suunnittelua. Maakuntakaavan suojelualue -merkintöjen kumoaminen ja muuttaminen metsätalousalueiksi automaattisesti 5 vuoden jälkeen on maakuntakaavan ja siten myös lain vastaista.

Lisäksi SL-1/MY-merkintä ei ole alueidenkäyttölain 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimusten luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen mukainen. Todennetut suojeluarvot eivät katoa mihinkään 5 vuodessa, mutta kaava ei turvaisi kohteita lainkaan tämän jälkeen.

Viranomaisten resurssien puutteen ja nykyisen leikkausten kutistaman luonnonsuojelun rahoituksen seurauksena suojelualueiden perustaminen voi helposti kestää pidempään. Kaavaehdotuksen muotoilulla kaavamerkintä mahdollistaa myös maanomistajille maakunta- ja yleiskaavan suojelutavoitteiden vesittämisen viivyttämällä suojelualueen perustamista.

Nykymuodossaan kaavaehdotus ei riittävästi turvaa todennettuja luontoarvoja. MY-alueiksi lautakunnassa muutetut yleiskaavan luontoselvityksiin perustuvat suojelualuevaraukset on palautettava kaavaan. Lisäksi SL-1/MY-alueet on muutettava SL-1-alueiksi.

Vastine: Kaavaratkaisua ja luonnonympäristöä koskevia kaavamerkintöjä on tarkistettu vuonna 2026 tehtyjen kohdekohtaisten luontoselvitysten perusteella. Perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet on osoitettu kaavassa SL-1-merkinnällä. Uusi luonnonsuojelualue / Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (SL-1/MY) -merkintä sekä Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) -merkintä on poistettu kaava-aineistosta.

Luo-alueet

Paikallisesti arvokkaat luontokohteet esitetään kaavaselostuksen liitekartalla 3, joka ei ole oikeusvaikutteinen. Kaikkien luontoselvityksissä paikallisesti arvokkaiksi todettujen luontokohteiden jättäminen kaavassa huomioimatta on alueidenkäyttölain 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimusten luonnonarvojen vaalimisvelvoitteen vastaista. Kyseiset arvokkaiksi todetut kohteet on palautettava oikeusvaikutteiselle kaavakartalle luo-alueina, kuten ne ovat kaavan aiemmassa valmisteluvaiheessa olleetkin.

Vastine: Kunta ei pidä kaikkien luontoselvityksissä paikallisesti arvokkaiksi tunnistettujen luontokohteiden osoittamista oikeusvaikutteisina luo-merkintöinä tarpeellisena strategisen yleiskaavan yleispiirteinen luonne ja tarkkuustaso huomioon ottaen. Strategisen yleiskaavan tehtävänä on osoittaa koko kunnan maankäytön pitkän aikavälin kehittämisen periaatteet sekä luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen verkoston kannalta keskeiset kokonaisuudet. Kaavan tarkoituksena ei ole osoittaa kaikkia selvityksissä tunnistettuja kohdekohtaisia luontoarvoja oikeusvaikutteisina kaavamerkintöinä.

Yleiskaavatyössä tunnistetut paikallisesti arvokkaat luontokohteet on esitetty kaavan selvitys- ja liiteaineistossa, erityisesti kaavaselostuksen liitteessä 3. Kohteita koskevat tiedot sisältyvät lisäksi kunnan paikkatietoaineistoon, jolloin ne ovat käytettävissä alueiden tarkemmassa suunnittelussa, viranomaisvalmistelussa sekä rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevassa lupaharkinnassa. Luontoselvitykset ja niissä tunnistetut arvokkaat luontokohteet toimivat siten lähtötietona myös yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen perustuu yleiskaavassa luonnonsuojelualueita, ekologista verkostoa ja ekologisia yhteyksiä sekä muita luonnonarvojen kannalta keskeisiä kokonaisuuksia koskeviin kaavaratkaisuihin ja määräyksiin. Edellä esitetyillä perusteilla paikallisesti arvokkaita luontokohteita ei ole lisätty oikeusvaikutteiselle yleiskaavakartalle luo-merkintöinä.

Virkistysalueet

Koko yleiskaavaluonnoksessa on vain yksi (1) virkistysalue. Alueidenkäyttölain 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimusten mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Yksi virkistysalue koko kunnassa ei turvaa kuntalaisten virkistysmahdollisuuksia. Kaavan MU-alueet (maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta) tulisi merkitä virkistysalueen kaavamerkinnällä VL, joka tosiasiallisesti suojaa kyseisten tärkeiden virkistysalueiden säilymistä ulkoilu- ja virkistyskäytössä, toisin kuin nykyinen MU-merkintä, jossa pääkäyttötarkoituksena säilyy metsätalouden harjoittaminen. Kunnalla ei myöskään ole mahdollisuutta vaikuttaa MU-alueen metsätaloustoimiin, jotka voivat vaarantaa virkistysarvot (ks. alla Maisematyölupa).

Vastine: Yleiskaavassa osoitettu virkistysalue sijaitsee Keudan ja kunnan omistamilla alueilla, ja se on tunnistettu voimassa olevassa maakuntakaavassa seudullisesti tärkeäksi virkistysalueeksi. MU-merkinnällä osoitetut alueet ovat osittain kunnan ja osittain yksityisessä omistuksessa, ja ne ovat nykyisin ulkoilu- ja virkistyskäytössä.

Strategisen yleiskaavan virkistysalueiden kokonaisuus ei muodostu ainoastaan virkistysalue-merkinnällä osoitetusta alueesta. Virkistys- ja ulkoilukäyttöä palvelevat myös MU-alueet, ulkoilureitit ja muut virkistyskäyttöön soveltuvat alueet. Osa SL-1-merkinnällä osoitetuista alueista on myös virkistys- ja ulkoilukäytössä.

Strategisessa yleiskaavassa MU-alueet on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaisina alueina, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta. Kunta ei pidä niiden muuttamista VL-alueiksi

tarkoituksenmukaisena yleiskaavan strateginen luonne, alueiden nykyinen käyttö ja maanomistus huomioon ottaen. Virkistysalueiden ja -yhteyksien tarkempi sijoittuminen ja toteuttaminen ratkaistaan tarvittaessa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Ekologiset yhteydet

Yleiskaavaehdotukseen on merkitty vain suoraan maakuntakaavasta tulevat viheryhteystarpeet merkinnällä "Ohjeellinen viheryhteystarve". Mäntsälän yleiskaavaa varten on vuonna 2020 teetetty Mäntsälän ekologiset yhteydet -selvitys (Enviro), jossa on tunnistettu yleiskaavatasolla turvattavia paikallisesti tärkeitä ekologisia yhteyksiä. Selvitystä ja siinä esitettyjä yhteystarpeita ei ole huomioitu kaavaehdotuksessa lainkaan. Ekologisten yhteyksien puutteellinen turvaaminen korostuu yleiskaavan pitkän tähtäimen vuoksi. Vuoteen 2050 mennessä korvaamattoman tärkeitä ekologisia yhteyksiä ehtivät heikentää lukemattomat hankkeet, mikäli niitä ei ole yleiskaavassa turvattu. Alkuperäisen virkatyönä valmistellun ehdotuksen sisältämät ekologinen yhteys -merkinnät (löytyvät kuntakehityslautakunnan 29.10.2025 pöytäkirjan liitteestä) tulee palauttaa kaavaan.

Kaavaehdotus on ekologisten yhteyksien puutteellisen huomioinnin osalta alueidenkäyttölain 39 §:n yleiskaavan sisältövaatimusten vastainen.

Vastine: Yleiskaavatyön yhteydessä laadittua ekologisen verkoston tarkastelua on päivitetty. Ekologiset yhteydet on osoitettu oikeusvaikutteisella kaavakartalla viivamerkinnällä, joka osoittaa yhteyden suunnan ja sijainnin yleiskaavan tarkkuustasolla.

Maisematyölupa

Kaikkien luonnonsuojelu- ja virkistysalueiden kaavamääräyksiin on lisättävä vaatimus maisematyöluvasta: "Alueella on voimassa rakentamislain 53 §:n mukainen toimenpiderajoitus, jossa maisemaa muuttavaa maanrakennustyötä, puiden kaatamista tai muuta näihin verrattavaa toimenpidettä ei saa suorittaa ilman maisematyölupaa." Ilman tätä määräystä kunnalla ei ole työkaluja valvoa kaavan tavoitteiden toteutumista tai estää niiden vaarantumista. Nykyisen lainsäädännön mukaan M-alkuisilta metsätalousalueilta maisematyölupaa ei voida edellyttää, minkä vuoksi merkittävän virkistyskäytön alueet on syytä merkitä VL-merkinnöillä.

Vastine: Virkistysaluetta koskevaa kaavamääräystä on täydennetty lisäämällä siihen rakentamislain 53 §:n mukainen toimenpiderajoitus. Luonnonsuojelualueita koskevissa kaavamääräyksissä maisemaa muuttavien toimenpiteiden rajoittaminen on huomioitu merkintäkohtaisesti.

SL-1-alueilla alueidenkäyttölain nojalla annettu määräaikainen suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään viiden vuoden ajan yleiskaavan voimaantulosta. Mikäli aluetta ei tässä määräajassa perusteta luonnonsuojelualueeksi, määräaikaisen suojelumääräyksen voimassaolo päättyy. SL-1-kaavamerkintä jää kuitenkin voimaan, ja tämän jälkeen puiden kaatamiseen, maisemaa muuttavaan maanrakennustyöhön ja muuhun näihin verrattavaan toimenpiteeseen sovelletaan SL-1-kaavamääräyksen mukaista maisematyölupavaatimusta.

Liitekartat

Lakisääteisesti suojeltavien luontoarvojen esittäminen liitekartalla on huono ratkaisu, koska se lisää huomattavasti virheiden mahdollisuutta, jotka johtuvat siitä, ettei kaavamerkintöjen ja -määräysten olemassaoloa ole huomattu. Tämä vaarantaa toimijoiden oikeusturvan, koska he ovat kuitenkin vastuussa kaavan noudattamisesta. Liitekartalla olevat suojellut luontoarvot on mahdollista ja tarpeen esittää varsinaisella kaavakartalla.

Vastine: Strategisen yleiskaavan oikeusvaikutteiset kaavakartat ja niitä koskevat kaavamääräykset muodostavat kokonaisuuden, joka tulee huomioida kaavaa sovellettaessa. Kaavaratkaisua on tarkistettu siten, että maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet osoitetaan oikeusvaikutteisella kaavakartalla SL-1-merkinnöin.

Muut luontoselvityksissä tunnistetut luontoarvot on esitetty kaavan selvitys- ja liiteaineistossa. Kohteita koskevat tiedot sisältyvät lisäksi kunnan paikkatietoaineistoon, ja ne ovat käytettävissä kaikessa maankäytön suunnittelussa, viranomaisvalmistelussa ja lupaharkinnassa. Lakisääteisesti suojeltavia luontoarvoja koskevat ympäristölainsäädännön velvoitteet riippumatta siitä, onko yksittäinen kohde osoitettu yleiskaavan kaavakartalla.

Teollisuuden ja varastoinnin reservialue

Suoraan Mustametsän luonnonsuojelualueen viereen on kaavaehdotuksessa merkitty teollisuuden ja varastoinnin reservialuetta tarkoittava katkoviivaympyrä (kaavaote alla). Kyseinen suojelualue kuuluu Natura 2000 -verkostoon ja teollisten toimintojen suunnittelu sen välittömään läheisyyteen edellyttää luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista Natura-vaikutusten arviointia.

Vastine: Mustametsän Natura 2000 -alueen läheisyys on huomioitu yleiskaavan vaikutusten arvioinnissa. Hirvihaarassa aiemmin lentokenttäkäyttöön suunnitellulle alueelle osoitettu teollisuuden ja varastoinnin reservialue on pitkän aikavälin maankäyttövaraus, jonka tarkempi käyttötarkoitus, rajaus ja toteuttamisen edellytykset ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Alueella on aiemmin toteutettu lentokenttätoimintaa koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettely. Aiemmissa selvityksissä Natura-alueen ei ole katsottu vaarantuvan edellyttäen, että hankealueen hulevesien hallintaan ja säilytettävään suojametsäosuuteen kiinnitetään huomiota.

Strategisen yleiskaavan suunnittelutasolla Natura-vaikutusten arvioinnissa ei ole tunnistettu Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisiin kohdistuvia merkittävästi heikentäviä vaikutuksia. Kaavaselostuksessa on tunnistettu tarve arvioida reservialueen käyttöönoton yhteydessä tapauskohtaisesti erityisesti vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen ja ympäristöön sekä määritellä tarvittavat haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet.

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisen Natura-arvioinnin tarve arvioidaan uudelleen suunnittelun tarkentuessa hankkeen tai suunnitelman ominaisuuksien ja vaikutusten perusteella. Mikäli objektiivisten seikkojen perusteella ei voida sulkea pois sitä, että suunnitelma tai hanke joko yksin tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa vaikuttaa merkittävästi Mustametsän Natura 2000 -alueeseen, on laadittava luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen Natura-arviointi.

3.23 Tekninen ja elinvoimalautakunta

Tekninen ja elinvoimalautakunta toteaa lausuntonaan seuraavaa:

1. *Yleiskaavamerkinnät mahdollistavat asuinalueiden laajentumisen ja edelleen väestönkasvun niin Kirkonkylässä, kuin Hyökännummen nykyisen asemakaava-alueen ympäristössä.*
2. *Kaavaluonnoksessa on huomioitu uusien elinkeinoalueiden mahdollistaminen sekä olemassa olevien laajentuminen. Elinkeinoaluevaraukset on sijoitettu perustellusti esitettyihin sijainteihin.*

3. *Teollisuuden ja varastoinnin reservialueet-merkinnällä olevat alueet sijaitsevat etäällä nykyisistä taajamista. Niiden jatkosuunnittelun sekä toteuttamisen päätännässä on huomioitava alueiden valtakunnallisen tieverkon liittymien ja katujen investointien sekä kunnossapidon kustannusvaikutukset. Lähtökohtaisesti tulee tavoitella tilannetta, jossa edellä mainitut Mäntsälän kunnalle kohdistuvat nettokustannukset minimoidaan.*
4. *Kunnan tulevaisuuden taloussuunnittelussa tulee huomioida asemakaava-alueiden laajentumisen aiheuttamat investointikustannusvaikutukset ja lisääntyvät ylläpitokustannukset.*
5. *Strategisen yleiskaavan voimaantulon aikataululla on merkittävä vaikutus kunnan strategisten sekä elinvoiman kannalta keskeisten hankkeiden etenemiseen ja toteuttamiseen. Näitä hankkeita ovat kunnan investointiohjelmassa esitetyt rakennushankkeet, Uudenmaan elinvoimakeskuksen kanssa yhteistyössä toteutettavat rakennushankkeet sekä esimerkiksi MT140 - Hirvihaarantien liikennevaloristeys -hanke, joka sisältyy tämän kauden MAL-ohjelmaan. Näiden hankkeiden toteutusaikataulut ovat sidoksissa yleiskaavan mahdollistamiin maankäytöllisiin ratkaisuihin.*

> Vastine: Lausunto on huomioitu. Strateginen yleiskaava luo pitkän aikavälin maankäytölliset edellytykset kunnan kasvulle, elinvoimalle ja strategisten hankkeiden toteuttamiselle. Alueiden jatkosuunnittelussa ja toteuttamisessa huomioidaan liikenne- ja infrastruktuuriratkaisujen investointi-, ylläpito- ja muut kustannusvaikutukset. Vaikutusten arviointia tarkennetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yhteistyössä kunnan eri asiantuntijoiden kanssa.

3.24 Hyvinkään kaupunki

Osayleiskaavaehdotuksessa on osoitettu valtatie 25:n varteen muusta yhdyskuntarakenteesta irralleen kaksi uutta teollisuuden ja varastoinnin reservialuetta. Toinen rakenteilla olevan Mäntsälä Aeron tuntumaan ja toinen Kaanaanjoen länsipuolelle. Alueet sijoittuvat valtatien suunniteltujen eritasoliittymien läheisyyteen. Liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuden vuoksi eritasoliittymät tulee toteuttaa ennen kuin teollisuuden ja varastoinnin reservialueita aletaan toteuttamaan. Muuten Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotuksesta ei ole huomautettavaa.

> Vastine: Teollisuuden ja varastoinnin reservialueiden käyttöönotto edellyttää tarkempaa suunnittelua ja riittäviä liikenneselvityksiä. Reservialueiden toteuttamisen edellytykset ja vaiheistus sovitetaan yhteen valtatie 25:n liittymäjärjestelyjen kehittämisen kanssa siten, että alueiden toteuttamisesta aiheutuva liikenne voidaan järjestää liikenteen sujuvuuden ja liikenneturvallisuuden kannalta asianmukaisesti. Valtatielle 25 suunnitellut eritasoliittymät ja muut tarvittavat liikenneverkon parantamistoimenpiteet tulee toteuttaa maankäytön kehittymisen edellyttämässä vaiheessa. Tarkempaa suunnittelua tehdään yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten, asiantuntijatahojen ja naapurikuntien kanssa.

3.25 Nivos

Nivos Vesi ja Lämpö Oy on tutustunut strateginen yleiskaava 2050 ehdotukseen ja kirjaa lausuntoonsa seuraavia huomioita:

Ojalan pohjavesialue

Yleiskaavaa laadittaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota, siihen ettei pohjavesialueille ja vedenottamoiden läheisyyteen tapahdu rakentamista tai sijoiteta toimintaa, joka vaarantaa pohjaveden laatua ja määrää. Ojalan pohjavesialueella on jo ennestään riskitekijöitä ja toteutuneita riskejä, jotka vaikuttavat pohjaveden laatuun. Strategisessa yleiskaava 2050 ehdotuksessa on kaavamerkintä Uusi asuinalue ns. Jurvalan alueella, joka on osin pohjavesialueella. Uusi asuinalue merkinnässä on otettu huomioon Ojalan vedenottamon suoja-alue.

Yleiskaava 2050 ehdotuksessa on vielä tielinjauksen suunta Kapulista – Sälinkääntielle, niin tielinja sijoittamisessa tulee huomioida Ojalan pohjavesialue ja Ojalan vedenottamon suoja-alue.

Lupa- ja valvontavirasto (ennen Aluehallintovirasto) on antanut päätöksen 3.2.2026 määrittää Ojalan vedenottamolle suoja-alueen ja suoja-aluemääräykset. Suoja-alueen pinta-ala on noin 39,7 ha (kartta liitteenä, ei julkinen). Suoja-alueella ja sen määräyksillä turvataan Ojalan vedenottamon raakaveden laatu ja määrä rajoittamalla maankäyttöä vedenottamon välittömässä ympäristössä.

Suoja-aluemääräykset ovat:

1) *Alueelle ei saa sijoittaa uusia asuinrakennuksia, vapaa-ajanasuntoja, toimitiloja tai muita vastaavia rakennuksia.*
2) *Alueelle ei saa sijoittaa ympäristö- tai maa-ainesluvanvaraisia toimintoja. Alueella ei sallita myöskään maa-ainesten kotitarveottoa.*
3) *Alueelle ei saa sijoittaa lumenkaatopaikkoja.*
4) *Alueelle ei saa sijoittaa maalämpöjärjestelmiä. Määräys koskee sekä energiakaivoja että vaakasuuntaisia lämmönkeruupiirejä.*
5) *Alueelle ei saa sijoittaa aurinkovoimaloita. Alueelle ei saa sijoittaa myöskään energiakontteja tai muita vastaavia energianvarastointiratkaisuja.*
6) *Alueelle ei saa sijoittaa sellaista ei-luvanvaraista toimintaa, jossa käsiteltävistä tai varastoitavista kemikaaleista voi aiheutua riski pohjaveden laadulle.*
7) *Alueelle ei saa rakentaa uusia yleisiä liikenneväyliä tai pysäköintialueita. Yleisillä liikenneväylillä tarkoitetaan valtion yleisiä teitä, kunnan katuja sekä tiekuntien yksityisteitä.*
8) *Alueen tasauksiin ja täyttöihin saa alueella käyttää vain puhtaita kivennäismaalajeja.*
9) *Alueella ei saa tehdä ojitustoimenpiteitä, joista voi aiheutua riski pohjaveden haitallisesta purkautumisesta tai pintavesien imeytymisestä pohjaveteen.*
10) *Jätevesien maahan imeyttäminen alueella on kielletty. Vesihuoltolaitoksen toiminta-alueen ulkopuolella rakennusten harmaat ja mustat jätevedet on johdettava tiiviiseen umpisäiliöön.*
11) *Alueella ei saa levittää jätevettä, virtsaa, lietelantaa tai jätevesilietettä.*
12) *Alueella saa käyttää vain Kasvinsuojelurekisterissä pohjavesialueella käytettäväksi hyväksyttyjä torjunta-aineita. Lannoitteiden sekä torjunta-aineiden käytössä tulee huomioida lainsäädännössä, kunnallisissa ympäristönsuojelumääräyksissä sekä valtakunnallisessa ja alueellisessa viranomaisohjeistuksessa asetetut rajoitukset ja erityiset ohjeet ko. aineiden turvalliseen käyttöön.*
13) *Alueelle ei saa johtaa jätevesiä. Määräys koskee myös puhdistettuja jätevesiä.*
14) *Alueelle ei saa johtaa hulevesiä, pois lukien puhtaat kattovedet.*
15) *Alueella ei saa käyttää tai varastoida tiesuolaa tai muita tienpitoon liittyviä haitallisia aineita.*
16) *Alueelle ei saa sijoittaa öljy- tai muita polttonestesäiliöitä.*

Huomioitavaa on, että Ojalan vedenottamon suoja-alue on ns. lähisuojavyöhyke ja se ei kata koko Ojalan pohjavesialuetta. Pohjavesialueella tulee huomioida mm. Mäntsälän kunnan pohjavesien suojelusuunnitelma (parhaillaan päivityksessä), ympäristömääräykset ja rakennusjärjestys. Yleiskaavassa tulee myös kaavamääräyksin huomioida osin pohjavesialueelle ulottuvan uuden asuinalueen sijoittuminen osin pohjavesialueelle.

Vastine: Kaavaselostusta on täydennetty Mäntsälän pohjavesialueiden vuonna 2026 hyväksytyn suojelusuunnitelman tiedoilla sekä Ojalan pohjavesialuetta, vedenottamoiden suoja-aluetta ja pohjavesivaikutuksia koskevalla vaikutusten arvioinnilla. Ojalan pohjavesialueen kautta osoitetun ohjeellisen uuden tieyhteyden tarkempi sijainti ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavamääräyksen mukaan suunnittelussa tulee ottaa huomioon ympäristö-, maisema- ja pohjavesiarvot ja uusiin liikenneväyliin tulee toteuttaa voimassa olevien ohjeiden mukaiset pohjavesisuojaukset. Lisäksi yleiskaavan yleismääräyksissä edellytetään ajantasaisten pohjavesiselvitysten ja -aluerajausten sekä vedenottamoiden sijainnin ja niiden edellyttämien suoja-alueiden huomioon ottamista tarkemmassa suunnittelussa. Pohjavesialuetta koskevalla

kaavamääräyksellä turvataan pohjaveden laatua ja määrää sekä edellytetään vedenottamoiden suoja-alueiden huomioon ottamista tarkemmassa suunnittelussa.

Vesihuoltoverkosto

Mattilan alueen kaavoituksessa on huomioitava alueen läpi kulkeva olemassa oleva vesihuoltolinja.
Pohjoisen teollisuusalueen aluevarauksen ja moottoritien länsipuolen teollisuusalueiden aluevarausten vesihuolto on erittäin kallista järjestää. Kustannustehokkuus vesihuollon rakentamisessa on huomioitava pohjoisella teollisuusalueella ja moottoritien länsipuolisilla teollisuusalueilla. Nykyinen vesihuoltoverkoston kapasiteetti ei todennäköisesti riitä uusien asuinalueiden käyttöön, mikä on otettava huomioon alueiden vesihuollon suunnittelussa.

Vastine: Strategisen yleiskaavan yleismääräysten mukaan yhdyskuntateknisen huollon verkostojen ja laitosten toimintamahdollisuudet sekä kehittämis- ja yhteystarpeet tulee ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa, ja vesi- ja jätevesihuolto on järjestettävä toimintavarmaksi ja käyttötarvetta vastaavaksi. Alueiden tarkemmassa suunnittelussa huomioidaan vesihuoltoverkoston kapasiteetti, vesihuollon järjestämisen kustannustehokkuus sekä olemassa oleva vesihuoltoinfrastruktuuri, mukaan lukien Mattilan alueen läpi kulkeva vesihuoltolinja.

Muutosehdotukset kohtaan 3.13. Tekninen huolto

Valokuituverkko
Selostuksen kohdassa 3.13 puhutaan, että Nivos tarjoaa valokuitupalveluja. Nivos Oy on myynyt valokuituliiketoiminnan Valoolle vuonna 2025.

Vastine: Valokuitua koskeva tieto on korjattu kaavaselostukseen.

Vesihuollon kehittämissuunnitelma
Tässä kohdassa hyvä huomioida muuttunut lainsäädäntö. Vesihuoltolaki 119/2001 velvoittaa kunnat laatimaan vesihuoltosuunnitelma, ja asetus vesihuollosta 1173/2025 antaa määräyksiä suunnitelman sisällöstä. Vesihuoltosuunnitelma on laadittava vuoden 2027 loppuun mennessä. Mäntsälän kunnassa on käynnissä vesihuollon toiminta-alueiden päivitystyö vuoden 2026 aikana. Nivoksen vesihuollon toiminta-alueen päivittäminen on käynnissä.

Vastine: Kaavaselostuksen vesihuoltoa koskevaa tekstiä on täsmennetty muuttuneen vesihuoltolainsäädännön mukaisesti. Selostuksessa on huomioitu kunnan lakisääteisen vesihuoltosuunnitelman laatiminen sekä Nivoksen vesihuollon toiminta-alueen käynnissä oleva päivittäminen.

Muutosehdotus kaavassa määriteltyihin energiaratkaisuihin
Mäntsälän strateginen yleiskaavakaava 2050-selostuksessa luvussa 6.10 sivulla 153 todetaan rakennuksissa käytettävän lähinnä maalämpöä ja erilaisia ilmalämpöpumppuja. Ehdotamme, että luvun viimeisen kappaleen teksti muutetaan seuraavaksi:

Mäntsälässä kaukolämpö voidaan tuottaa päästöttömästi hyödyntämällä datakeskusten hukkalämpöä, ja jos hukkalämpö ei riitä, lämpöpumput ovat vähäpäästöinen vaihtoehto. Verkoston laajentaminen riippuu tulevasta rakentamisesta ja suurempien lämmönkuluttajien sijoittumisesta. Rakennuksissa käytetään lähinnä kaukolämpöä, maalämpöä ja erilaisia ilmalämpöpumppuja, joiden ilmastovaikutukset ovat melko samankaltaisia. Tiiviisti rakennetuilla alueilla maalämmön ja lämpöpumppujen hyödyntäminen vaatii tarkkaa suunnittelua, ja Ojalan pohjavesialueella maalämpöä ei voida käyttää. Aurinkopaneelien asentaminen on

uuteen rakennuskantaan helpompaa, mutta suunnittelussa tulisi säästää mahdollisimman paljon puustoa, sillä viheralueet parantavat viihtyvyyttä ja vähentävät rakennusten jäähdytystarvetta.

Mäntsäläläisen kaukolämmön hyödyntäminen on koko yhteiskunnan kannalta järkevää. Kunnan omistaman energiayhtiön kautta myös kaukolämmön tulot tulevat paikallisen yhteisön käyttöön.

> Vastine: Kaavaselostuksen energiaratkaisuja koskevaa tekstiä on muutettu Nivoksen ehdotuksen mukaisesti.

Kaukolämpö on edullisempi vaihtoehto kuin maalämpö
Valitsemalla paikallisen kaukolämmön säästetään merkittävästi rakennuksien investointikustannuksessa. Maalämmön investointikustannus on tyypillisesti huomattavasti korkeampi kuin kaukolämmön. Kaukolämmön kokonaiskustannus myös pitkällä aikavälillä tulee edullisemmaksi kuin maalämmön. Maalämpö sitoo kiinteistön lämmityksen kustannukset sähkön hintaan, mikä vaikuttaa lämmityskustannusten ennakoitavuuteen. Kaukolämmössä tuotanto perustuu useisiin energialähteisiin, mikä tasaa hintavaihtelua.

Kaukolämpö on ympäristönäkökulmasta paras vaihtoehto
Paikallisten datakeskuksien hukkalämmön mahdollisimman suuri hyödyntäminen lämmityksessä on ympäristön näkökulmasta järkevintä. Jos hukkalämpöä ei hyödynnetä, menee Mäntsälän datakeskuksen tuottama hukkalämpö hukkaan lämmittämään ympäristöä. Nivoksen kaukolämpö on tuotettu pääosin paikallisen datakeskuksen hukkalämmöstä ja uusiutuvasta energiasta. Mäntsäläläisen kaukolämmön voi hankkia kokonaan uusiutuvana tai hukkalämpökaukolämpönä eli täysin päästöttömänä ilman merkittävää lisäkustannusta.

Kaukolämpö säästää myös tilaa
Kaukolämmön laitteistot asiakkaan tiloissa ovat huomattavasti pienemmät ja säästävät arvokasta tilaa. Lisäksi kaukolämpö ei tarvitse porauksia tai maalämpökaivoja, jotka rajoittaisivat kiinteistöjen pihojen käyttämistä.

> Vastine: Strateginen yleiskaava luo edellytyksiä kestävälle yhdyskuntarakenteelle ja olemassa olevan teknisen infrastruktuurin tarkoituksenmukaiselle hyödyntämiselle. Alueiden tarkemmassa suunnittelussa tarkastellaan energiaratkaisuja sekä kaukolämpöverkon ja muiden yhdyskuntateknisten verkostojen kehittämismahdollisuuksia.

3.26 Uudenmaan liitto

Yleistä

Yleisenä palautteena Uudenmaan liitto toteaa, että lausunnon antaminen kaavaehdotuksesta on haastavaa, sillä kaavakokonaisuus on osin vaikeaselkoinen.

Kaavakarttaan on juuri ennen nähtäville asettamista tehty muutoksia, mutta kaavaselostusta ei ole vastaavasti päivitetty. Tehdyt muutokset on kuvattu tekstinä kaavaselostuksen liitteessä. Varsinainen kaavaselostuksen sisältö on siis osin ristiriidassa sekä kaavakartan että oman liitteensä kanssa. Varsinainen kaavaselostus antaa tiettyjen teemojen osalta virheellisen kuvan kaavan sisällöstä.

Herää kysymys, täyttääkö kaava-aineisto alueidenkäyttölain vaatimukset: laki edellyttää, että selostuksen on oltava selkeä ja tarjottava tarvittava tietopohja päätöksenteolle. Sen tulee antaa riittävät tiedot kaavan tavoitteista, valmistelusta, sisällöstä sekä vaikutuksista. Selostuksen avulla päättäjien ja osallisten on voitava arvioida kaavan toteuttamiskelpoisuutta ja vaikutuksia.

Pääkartan ja oikeusvaikutteisten liitekarttojen muodostamaa kokonaisuutta on vaikea tulkita. Eri karttojen sisältö on myös osin päällekkäistä, sillä osa liitekartoilla esitetyistä teemoista on esitetty myös pääkartalla. Kaavamerkintöjen osoittaminen yhdellä kartalla tukisi kokonaisuuden ymmärtämistä ja tulkittavuutta, ja toisi paremmin esiin sen, miten eri toimintoja on yhteensovitettu.

Kokonaisuutena katsottuna Uudenmaan liitto toteaa, että kaavan sisältö ja kaava-asiakirjat edellyttävät muutoksia ja muokkaamista. Liiton näkemyksen mukaan kaavaehdotus olisi hyvä tarkistusten ja muokkausten jälkeen asettaa uudelleen nähtäville (Maankäyttö- ja rakennusasetus 32 §). Uudenmaan liitto kannustaa jatkamaan työtä, jotta tärkeä, pitkä ja laaja kaavatyö saadaan päätökseen.

> Vastine: Kaavan sisältöä ja kaava-asiakirjoja on tarkistettu ja yhteensovitettu siten, että kaavakartta, oikeusvaikutteiset liitekartat ja kaavaselostus muodostavat keskenään johdonmukaisen ja tulkittavan kokonaisuuden. Kaavaselostus on päivitetty vastaamaan tarkistettua kaavaratkaisua. Ekologisia yhteyksiä, luontoarvoja ja suojelualueita koskeviin huomioihin on vastattu tarkemmin jäljempänä kyseisten aiheiden yhteydessä. Tarkistettu kaavaehdotus asetetaan uudelleen julkisesti nähtäville.

Väestö / skenaariot

Uudenmaan liiton väestö- ja työpaikkaprojektiot on laadittu koko Uudenmaan alueelle vuonna 2025. Ne perustuvat kahteen skenaariovaihtoehtoon, joista toisessa Uudenmaan talouden, työpaikkojen ja väestön kasvu on nopeaa, kun taas toisessa kasvun oletetaan hidastuvan.

Väestöprojektioiden lähtökohtana on Uudenmaan kuntien väestö vuoden 2023 lopussa. Projektiot kuvaavat kunkin kunnan väestömäärää ikäryhmittäin, mutta ei väestön tarkempaa sijoittumista kunnan sisällä. Projektioissa on huomioitu väestön vanhenemisen, muuttoliikkeen, syntymien ja kuolemien vaikutus.

Arvioissa Mäntsälän kunnan väkiluvusta vuoteen 2050 mennessä on merkittävä ero eri projektioiden välillä: Laajentuvan kasvun projektiomallissa Mäntsälässä arvioidaan olevan noin 5900 asukasta enemmän ja keskittyvän kasvun projektiomallissa noin 120 asukasta vähemmän kuin kunnassa tällä hetkellä on. Väkiluvun kasvu projektioissa perustuu yksinomaan muuttovoittoon.

Mäntsälän kunta on teettänyt yleiskaavan pohjaksi väestöennustetarkastelun. Ennusteessa on tarkasteltu neljää eri skenaarioita, ja kaavaselostuksessa on kuvattu eri skenaarioiden mukaiset kehityskuvat, sekä niihin liittyvät oletukset ja epävarmuudet. Kunnan väestönkasvu perustuu jokaisessa skenaariossa maan sisäiseen ja ulkomaiseen tulomuuttoon.

Kunnan asettama väestönkasvutavoite on 0,3–1,0 %/vuosi. Yleiskaavan mitoitus perustuu uusien asuinalueiden osalta 1 %:n vuosittaiseen väestönkasvuun, mikä tarkoittaa noin 6039 asukkaan lisäystä vuoteen 2050 mennessä. Tämä tarkoittaisi 28 %:n väestönkasvua vuosien 2023–2050 aikana. Yhden prosentin väestönkasvu vastaa pitkälti Uudenmaan liiton väestöprojektion laajentuvan kasvun skenaariota.

Uudenmaan liiton väestöprojektioon ja toisaalta Mäntsälän omaan väestöennusteeseen pohjautuen kunnan on perusteltua varautua yleiskaavassa kasvuun. Kunnan kokonaisväestömäärä voi ennusteiden mukaan kuitenkin vaihdella merkittävästi tulevaisuudessa. Sen sijaan varmuudella voidaan olettaa ikääntyvien määrän kasvavan nykyisestä, mikä on tuotu esille selostuksessa. Yleiskaavassa tuleekin tästä syystä maankäytön suunnittelun keinoin varmistaa riittävät edellytykset etenkin arjen palveluiden sujuvalle saavutettavuudelle.

> Vastine: Strategisessa yleiskaavassa varaudutaan kunnan pitkän aikavälin väestönkasvuun ottaen huomioon väestökehitykseen liittyvät epävarmuudet. Yleiskaavan uusien asuinalueiden mitoitus perustuu yhden prosentin vuotuiseen väestönkasvuun, joka vastaa pitkälti Uudenmaan liiton laajentuvan kasvun skenaariota. Kaavaratkaisulla varaudutaan

väestönkasvuun ja väestörakenteen muutokseen sekä luodaan edellytyksiä arjen palvelujen hyvälle saavutettavuudelle.

Alue- ja yhdyskuntarakenne

Maakuntakaavan keskeinen suunnitteluperiaate yhdyskuntarakenteen kehittämisen osalta on nykyisen rakenteen hyödyntäminen sitä tehostamalla ja tiivistämällä. Maakuntakaavassa osoitetut keskukset ja taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeet ovat maakunnan ensisijaisia yhdyskuntarakenteen kehittämisen alueita.

Maakuntakaavassa Mäntsälässä keskukseksi on osoitettu kirkonkylä, samoin Mäntsälän Hyökännummen kanssa kokonaisuuden muodostava mutta Tuusulan kunnan puolella sijaitseva Kellokoski. Kirkonkylää ympäröivä taajama on osoitettu taajamatoimintojen kehittämisvyöhykkeeksi. Aluerakenteellisesti tarkasteltuna kirkonkylä ja Hyökännummi yleiskaavan asumisen kehittämisen painopistealueina ovat maakuntakaavan mukaiset.

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu asuinalueina nykyiset asemakaavoitetut taajama-alueet. Kaavamääräys painottaa maakuntakaavan tavoitteiden mukaisesti mm. yhdyskuntarakenteen tehostamista, kestävän liikkumisen edistämistä ja palvelujen saavutettavuutta ja näitä periaatteita on tuotu esiin myös kaavaselostuksessa.

Yleiskaavassa osoitetut uudet asuinalueet kytkeytyvät Mäntsälän kirkonkylän taajama-alueeseen ja Hyökännummen alueeseen, mutta laajentavat yhdyskuntarakennetta ympäröiville, nykyisellään pitkälti rakentamattomille pelto- ja/tai metsäalueille. Uusien alueiden osalta kaavaratkaisu on varsin avokätinen: Pinta-alallisesti tarkasteltuna uudet alueet ovat varsin laajoja esimerkiksi suhteutettuna nykyiseen rakennettuun taajama-alueeseen.

Vastaavasti kuin edellisessä lausunnossaan Uudenmaan liitto katsoo, että ottaen huomioon maakuntakaava, Mäntsälää koskevat väestöennusteet sekä olemassa olevan yhdyskuntarakenteen tehostamispotentiaali, tulisi olevan rakenteen tehostamisen ensisijaisuuden ja uusien alueiden käyttöönoton toissijaisuuden näkyä selkeämmin kaavaratkaisussa.

Mahdollisten uusien laajentumisalueiden kokoa ja määrää tulisi arvoida kriittisesti ottaen huomioon jo rakennettujen taajama-alueiden yleiskaavatyössä tunnistettu, merkittävä täydennysrakentamispotentiaali. Uusien alueiden käyttöönoton vaiheistusta tulisi ohjata selkeämmin, jotta uusille alueille laajennutaan vasta, kun sille on todellinen tarve ja että mahdollinen laajentuminen tapahtuu hallitusti yksi selkeä kokonaisuus kerrallaan, ei joka suuntaan samanaikaisesti hajautuen. On hyvä, että edellisen vaiheen kaavaluonnoksessa mukana olleet yhdyskuntarakenteen laajenemissuuntia osoittaneet nuolet on jätetty pois kaavaehdotuksesta.

Rakentamiseen otettavien alueiden vaiheistaminen vaikuttaa myös siihen, että viheralueiden laatua suhteessa ekologiseen kytkeytyvyyteen sekä luonnon tuottamia ekosysteemipalveluja voidaan säilyttää pidempään nykyisen taajaman lähialueilla. Etenemällä uusien alueiden käyttöönotossa suunnitelmallisesti yksi kokonaisuus kerrallaan vältetään sekä viherympäristön pirstoutumista että hyödynnetään tarvittavat kunnallistekniset investoinnit tehokkaasti, mikä tukee sekä kuntatalouden kestävyyttä että ilmastotavoitteita. Myös kestävän liikkumisen kehittämisen edellytykset ovat paremmat yhtenäisessä kuin hajanaisessa yhdyskuntarakenteessa.

Vastine: Strategisen yleiskaavan lähtökohtana on olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyödyntäminen ja tehostaminen sekä olemassa olevan kunnallistekniikan, liikenneverkon, rakennuskannan ja palvelujen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen. Uusien alueiden osoittamisella varaudutaan kunnan pitkän aikavälin kehittämistarpeisiin ja turvataan riittävä ja monipuolinen kaavavaranto.

Kunnan omistamat maat ovat maapoliittisista ja alueiden toteuttamisedellytyksiin liittyvistä syistä ensisijaisia kehittämiskohteita. Yleiskaavassa ei kuitenkaan määritellä uusien alueiden keskinäistä toteuttamisjärjestystä. Alueiden toteuttamisen ajoitusta ja vaiheistusta tarkennetaan yleiskaavan hyväksymisen jälkeen laadittavassa strategisen yleiskaavan toteuttamisohjelmassa sekä tarkemmassa suunnittelussa ottaen huomioon kulloinenkin tarve, yhdyskuntarakenteen kehitys, kunnallistekniset investoinnit, maapoliittiset lähtökohdat ja muut toteuttamisedellytykset. Siten strategisen yleiskaavan pitkän aikavälin aluevaraukset eivät merkitse kaikkien uusien alueiden samanaikaista käyttöönottoa.

Yleiskaavaehdotuksessa on siten säilytetty pitkän aikavälin kehittämiseen tarvittavaa kaavavarantoa. Alueiden toteuttamisen ajoitusta ja vaiheistusta ohjataan yleiskaavan hyväksymisen jälkeen laadittavalla toteuttamisohjelmalla, tarkemmalla suunnittelulla sekä kunnan maapoliittisilla ratkaisuilla.

Liikenne ja saavutettavuus

Strategisessa yleiskaavassa on osoitettu eri skenaarioita liikennejärjestelmän toteutumiselle, kuitenkaan valitsematta, mitä skenaariota yleiskaava toteuttaa. Näin ollen liikenteen osalta vaikutusten arviointi on jäänyt enemmän toteavaksi kuin arvioivaksi. Uudenmaan liitto toivoo selkeää valintaa siitä mitä liikennejärjestelmän skenaarioita yleiskaava toteuttaa, sekä valitun vaihtoehdon tarkempaa vaikutusten arviointia. Huomiona liitto esittää mahdollisuuden vaiheittaiseen toteutukseen, jolloin tulevaisuuden arvioinnin haastetta voidaan ratkaista portaittaisella toteutuksella.

Yleiskaavassa esitetyn uuden valtatie 4:n eritasoliittymän vaikutusten arviointi yhdyskuntarakenteeseen on jäänyt osin toteamatta. Uuden liittymän toteuttamisen yhtenä ehtona valtakunnallisesti merkittävän kaksiajorataisen tien osalta on, ettei liittymä muun muassa hajauta yhdyskuntarakennetta. Uudenmaan liitto toivoo, että tämä vielä tarkastellaan liittymän vaikutuksien osalta kattavammin.

Uudenmaan liitto haluaa vielä korostaa, että valtakunnallisesti sekä maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien teiden yhteyteen ei saa tehdä toimenpiteitä, jotka heikentävät joukkoliikenteen tai kuljetusten palvelutasoa. Lisäksi pitkämatkaisen liikenteen sujuvuus tulee varmistaa erityisesti maakunnallisesti ja valtakunnallisesti merkittävien teiden osalta. Kehittämistoimenpiteet tulee tehdä teiden sujuvuutta ja turvallisuutta heikentämättä erityisesti valtakunnallisesti merkittävien teiden liittymiin kohdistuneiden toimenpiteiden osalta.

Strateginen yleiskaava on maakuntakaavaa tarkempi maankäyttöä ohjaava, tässä tapauksessa oikeusvaikutteinen asiakirja, jolloin mittakaava ei voi olla maakuntakaavaa yleispiirteisempi. Tästä erityisenä huomiona Sälinkääntien ja valtatie 25:n välinen ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve -merkintä. Maakuntakaavassa tie on osoitettu seudullisesti merkittävän tien ohjeellisena linjauksena. Uudenmaan liitto toivoo tarkennusta tähän.

On hyvä, että liityntäpysäköintitarpeet sekä jalankulun että pyöräilyn sujuvat yhteydet on tuotu osaksi rautatieaseman sekä selvitettävien julkisen liikenteen pysäkkien merkintöjä. Tässä yhteydessä olisi tarpeen korostaa vielä maakunnallisesti merkittävän liityntäpysäköinnin tarvetta.

On erittäin positiivista, että kaavassa on huomioitu kehittämisalue -merkinnällä raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelualue sekä elinkeinoelämän kehittämisalue. Kehittämisalueen määräyksessä olisi hyvä todeta sanallisesti myös raskaan liikenteen taukopaikka, kuten selostuksessa on kuvattu.

Vastine: Kaavaselostusta on täsmennetty liikennejärjestelmäskenaarioiden osalta siten, että selostuksessa tuodaan esiin, mitä skenaariota yleiskaavaratkaisu toteuttaa. Liikenteellisten vaikutusten arviointia on tarkennettu WSP:n laatimassa liikenneselvityksessä (17.10.2025), joka on yleiskaavan tausta-aineistoa.

Valtatielle 4 osoitetun Tuuliruusun eritasoliittymä osoitetaan tilavarauksena. Eritasoliittymän tilavarauksen vaikutusten arviointia yhdyskuntarakenteeseen on täsmennetty. Tavoitteena on ohjata maankäytön kehittämistä siten, ettei uusi maankäyttö tarpeettomasti hajauta yhdyskuntarakennetta. Tuuliruusun eritasoliittymän ja siihen liittyvien liikennejärjestelyjen tarkempi suunnittelu ja toteuttamisedellytykset ratkaistaan jatkosuunnittelussa. Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävien liikenneyhteyksien toimivuus ja turvallisuus sekä pitkämatkaisen liikenteen ja kuljetusten sujuvuus otetaan huomioon alueiden jatkosuunnittelussa. Yleiskaavan liikenneselvityksessä Tuuliruusun eritasoliittymän ja siihen liittyvien uusien yhteyksien toteuttamisen on arvioitu siirtävän liikennettä Mäntsälän keskustan läpi kulkevilta yhteyksiltä uusille tieyhteyksille ja seututielle 140.

”Ohjeellinen tieliikenteen yhteystarve” -merkintä on muutettu ”Ohjeellinen uusi tieyhteys” -merkinnäksi, ja muutos koskee myös Sälinkääntien ja valtatien 25 välistä tieyhteyttä. Samalla kaavamääräystä on tarkennettu. Merkinnällä osoitetaan uusien tieyhteyksien ohjeelliset linjaukset, joiden tarkempi sijainti, mitoitus ja tarvittavat aluevaraukset ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Muutoksen myötä yleiskaavassa osoitetaan yhteys pelkän yhteystarpeen sijasta ohjeellisena tielinjauksena, mikä vastaa paremmin maakuntakaavan ratkaisua. Merkintä mahdollistaa maakuntakaavassa osoitetun seudullisesti merkittävän tieyhteyden jatkosuunnittelun yleiskaavan strateginen ja yleispiirteinen tarkkuustaso huomioon ottaen.

Maakunnallisesti merkittävän liityntäpysäköinnin tarve on otettu huomioon rautatieaseman kaavamerkinnän määräyksessä.

Kehittämisalue-merkinnän kaavamääräykseen on lisätty Uudenmaan liiton esityksen mukaisesti raskaan liikenteen taukopaikka.

Yleiskaavan oikeusvaikutteisella kartalla ei ole tarkoituksenmukaista määrittää väylien tarkkoja liittymäratkaisuja tai niiden mitoitusta. Nämä ratkaisut tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

Elinkeinot ja kauppa

Kaavaratkaisu mahdollistaa elinkeinotoimintojen sijoittumisen hyvin laajalle vyöhykkeelle erityisesti kirkonkylän eteläpuolella. Yleiskaavassa on osoitettu työpaikkatoimintojen alueita, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia, tilaa vaativia elinkeinoalueita, uusia ja kehitettäviä tilaa vaativia elinkeinoalueita, teollisuuden ja varastoinnin reservialueita, sekä kehittämisalueita, jotka ovat kaavamääräyksen mukaan myös elinkeinoelämän kehittämisalueita. Lisäksi yleiskaavassa on osoitettu maa-ainesten ottoalueita sekä kiertotalouden ja jätehuollon alueita.

Uudenmaan liitto on tuonut jo luonnosvaiheen lausunnossaan esille elinkeinotoimintojen alueiden huomattavan laajuuden. Luonnosvaiheen jälkeen alueiden laajuudet ovat pääosin ennallaan - keskeisin muutos teeman osalta liittyy valtatien 4 varren uuden ja kehitettävän tilaa vaativan elinkeinoalueen supistumiseen eteläosastaan. Myös elinkeinotoiminnan laajenemissuuntia osoittavat nuolet on poistettu, mikä on hyvä asia. Maa-ainesten ottoalueita ja kiertotalouden ja jätehuollon alueita on edelleen lisätty luonnosvaiheen jälkeen. Teollisuuden ja varastoinnin reservialueen merkintä Mäntsälän Aeron alueelle sekä pohjoisen liittymän läheinen jätehuollon ja kiertotalouden alue (EJ) on lisätty 29.10.2025 kokouksen jälkeen, ja merkintöjen perustelut

löytyvät liitteestä 4. Huomioiden alueiden laajuus ja niihin liittyvät vaikutukset, ovat vaikutusten arvioinnit hyvin kepeästi laadittuja.

Kaavaratkaisu ei varmista maakuntakaavassa tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueeksi osoitetun Kapulin alueen ensisijaisuutta elinkeinotoimintojen sijoittumisalueena, eikä ota kantaa mahdollisten laajenemisalueiden vaiheistukseen. Kaavaratkaisu ei riittävällä tavalla toteuta maakuntakaavan keskeisiä periaatteita, jotka korostavat olevaan rakenteeseen tukeutumista ja hajautumisen välttämistä myös elinkeinotoimintojen osalta.

Kaupan osalta yleiskaavaselostuksen mukaan tulevaisuuden tavoitteena on keskustan säilyminen kaupan palveluverkon keskuksena ja sen edelleen kehittyminen. Tämä on myös maakuntakaavan tavoite kaupan ohjauksessa. Yleiskaavassa tilaa vaativalle kaupalle on osoitettu aluevarauksia Mäntsälänportin alueelle maakuntakaavan mukaisesti.

Joiltakin osin kaupan kaavamääräykset edellyttävät vielä tarkennuksia. Esimerkiksi uusien tilaa vaativien elinkeinoalueiden kaavamääräystä tulisi yhdenmukaistaa tilaa vaativien elinkeinoalueiden kaavamääräyksen kanssa. Lisäksi ylipäänsä kaupan ohjaukseen liittyvissä kaavamääräyksissä olisi ilmausten osalta hyvä pyrkiä yhdenmukaiseen tyyliin eri merkintöjen välillä, jotta määräykset olisivat mahdollisimman selkeälukuisia.

> Vastine: Kaavaselostusta on täydennetty tilaa vaativien elinkeinoalueiden vaiheistuksen osalta. Yleiskaavassa osoitettujen elinkeinoalueiden toteuttaminen perustuu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen, liikenneverkon ja yhdyskuntateknisen infrastruktuurin hyödyntämiseen.
>
> Kaavaselostuksessa on täsmennetty Kapulin alueen asemaa keskeisenä tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämisalueena sekä uusien elinkeinoalueiden toteuttamisen edellytyksiä. Yleiskaavassa ei kuitenkaan määritellä uusien alueiden keskinäistä toteuttamisjärjestystä.
>
> Elinkeinoalueiden vaikutusten arviointia on täydennetty kaavaselostuksessa erityisesti uusien ja kehitettävien elinkeinoalueiden sekä reservialueiden osalta.
>
> Kaupan ohjausta koskevia kaavamääräyksiä on tarkistettu ja yhdenmukaistettu niiden selkeyden ja johdonmukaisuuden parantamiseksi. Uusien tilaa vaativien elinkeinoalueiden määräystä on tarkistettu suhteessa tilaa vaativien elinkeinoalueiden määräykseen.

Viherrakenne

Kaavaehdotuksen rakentamista sallivat aluevaraukset ja merkinnät kattavat nykyisten, osittain hyvinkin väljän rakenteen taajama-alueiden ja kylien lisäksi laajoja uusia alueita. Uudenmaan liitto toistaa kaavaluonnoksesta annetun lausuntonsa, että ratkaisu mahdollistaa ihmistoiminnan häiriöiden leviämisen laajemmalle alueelle niin, että sillä olisi todennäköisesti heikentävä yhteisvaikutus ekologisten verkostojen toimivuuteen maakunnallisellakin tasolla.

Laajojen uusien alueiden käyttöönotto rakentamiseen voi heikentää myös mahdollisuuksia luonnonrauhaan ja virkistykseen. Lisäksi Uudenmaan liitto muistuttaa luonnosvaiheen lausunnostaan seuraavista asioista:

- *Luonnon arvojen huomioon ottamiseen on aiempaa enemmän tarvetta, sillä ilmaston muuttuminen osaltaan heikentää lajiston mahdollisuuksia säilyä nykyisissä elinympäristöissään. Maakuntakaavan yleismääräykset edellyttävät muun muassa, että ”Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot.”*

- *Kaavaselostuksen vaikutusten arvioinnissa (s. 143) viitataan, että asemakaavoituksessa "tulee huomioida suojelualueiden kytkeytyneisyyden säilyminen". Asia on muotoiltu ikäänkuin määräykseksi vaikutusten arvioinnin alla, mutta vastaava asia, ekologisten verkostojen ydinalueiden kytkeytyvyys, ei selkeästi sisälly oikeusvaikutteisiin kaava-aineiston osiin.*

Uudenmaan liitto pitää monia yleismääräysten luonnon monimuotoisuuden huomioimiseen sekä ilmastonmuutoksen hillintään- ja siihen sopeutumiseen liittyviä osia hyvinä. Yleismääräyksiä on kuitenkin syytä täydentää niin, että luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia haittoja tulee ensisijaisesti välttää ja vasta sen jälkeen lieventää.

Vastine: Kaavaehdotuksen rakentamista sallivat aluevaraukset sisältävät viherrakenteen ja virkistyksen, jotka otetaan huomioon tarkemmassa suunnittelussa. Kaavaehdotukseen on lisätty perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet ja ekologiset yhteydet turvaamaan luonnon arvojen säilymisen ja niiden kytkeytymisen toisiinsa.

Kaavaehdotuksen rakentamista sallivat aluevaraukset sisältävät myös alueiden sisäisiä puistoja ja lähivirkistysalueita, joiden tarkempi sijoittuminen ratkaistaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Kaavan yleismääräyksissä edellytetään luonnon arvojen huomioon ottamista sekä viheralueiden säilyttämistä yhtenäisinä aluekokonaisuuksina ja niiden välisten laadukkaiden viheryhteyksien turvaamista. Viheralueverkoston jatkuvuus sekä sen ekologinen ja virkistyksellinen toimivuus tulee varmistaa ja kehittää saavutettavana ja yhtenäisenä verkostona.

Kaavaehdotuksessa luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen verkoston huomioon ottamista on vahvistettu osoittamalla perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet ja ekologiset yhteydet. Yleismääräyksiä on lisäksi täsmennetty siten, että luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia haittoja tulee ensisijaisesti välttää ja vasta tämän jälkeen lieventää. Näillä ratkaisuilla ekologisen verkoston jatkuvuus ja alueiden välinen kytkeytyneisyys tulevat huomioon otettaviksi myös alueiden tarkemmassa suunnittelussa.

Ekologiset yhteydet

Yleiskaavaehdotuksessa on osoitettu kuusi ohjeellista viheryhteystarvemerkintää. Vaikka merkintöjen sijainti kaavakartalla vastaa voimassa olevaa Helsingin seudun vaihemaakuntakaavaa, Uudenmaan liitto pitää kokonaisuutta ongelmallisena muun muassa alueiden käytön suunnittelujärjestelmän kannalta (AKL 4 §). Yleiskaavan tulisi tarkentaa maakuntakaavassa esitettyä ratkaisua niin, että se sisältää tarkemmat ratkaisut maakunnallisten yhteyksien turvaamiseen sekä niiden kanssa kokonaisuuden muodostavat, paikalliset, huomioon otettavat ekologisten verkostojen osat, sillä maakuntakaavassa osoitetaan ainoastaan maakunnallisesti merkittävät viheryhteystarpeet.

Mäntsälän yleiskaavaa varten laaditussa ekologisen verkoston selvityksessä (Sitowise 2024) on tunnistettu maakunnallisten yhteyksien lisäksi ylikunnalliset ja paikalliset yhteydet. Selvityksen mukaan paikallisen tason yhteydet on selvitetty strategisen yleiskaavan tasolla ja ylikunnalliset yhteydet osoittavat paikallisten yhteyksien jatkumoa kuntarajan yli. Uudenmaan liitto pitää tärkeänä, että selvityksen tulokset huomioidaan yleiskaavassa oikeusvaikutteisilla merkinnöillä ja määräyksillä.

Yleiskaavaehdotuksen yleiset määräykset edellyttävät, että ekologisten yhteyksien jatkuvuus ja kehittäminen tulee turvata tarkemmassa suunnittelussa ja toteutuksessa, sekä ehkäistä liikenne- ja muun rakentamisen aiheuttamaa pirstoutumista. Lisäksi määräysten mukaan tulee varmistaa viheralueverkoston jatkuvuus sekä sen ekologinen ja virkistyksellinen toimivuus yhtenäisenä verkostona. Uudenmaan liitto pitää määräysten sisältöä hyvänä. Oikeusvaikutusten kannalta on kuitenkin selkeämpää, että yleismääräysten lisäksi

kaavakartalla osoitetaan tiedossa olevat ekologisen verkoston huomioon otettavat osat, kuten paikalliset ekologiset yhteydet.

Kaavaselostuksen liitteen 4 mukaan yleiskaavaehdotuksen pääkartalta on poistettu kaikki paikallisesti tärkeät ohjeelliset ekologiset yhteysmerkinnät (31 kpl), ja ne on korvattu Uusimaa-kaavan mukaisilla ohjeellisilla viheryhteystarpeilla (6 kpl). Uudenmaan liitto toteaa, ettei paikallisesti tärkeitä yhteyksiä voi sellaisenaan korvata maakunnallisilla yhteyksillä, koska niiden sijainti ja merkitys on erilainen ja molempia tarvitaan, jotta verkosto säilyy toimivana.

Liite 4 "Muutokset Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 ehdotukseen kuntakehityslautakunnan 29.10.2025 kokouksen jälkeen" sisältää ennen nähtävillä oloa tehtyjen viimeisimpien muutosten perusteluja. Niiden mukaan viheryhteydet voivat estää energia- tai tuulivoimahankkeita, tai rajoittaa metsätalouden toimenpiteitä. Perusteluissa väitetään myös, että metsälaki velvoittaa jo nykyisellään viheryhteyksien säilyttämiseen. Lisäksi perusteluna todetaan, että yleiskaavassa tärkeintä on turvata eläinten liikkumismahdollisuuksia kuntaa halkovan liikenneväylän molemmin puolin.

Uudenmaan liitto huomauttaa liitteen 4 perusteluista, että metsälaki ei sisällä viittausta viheryhteyksiin. Lisäksi eläinten liikkumismahdollisuuksista on syytä huomata, että ne ovat vain osa ekologisten yhteyksien merkitystä eri lajiryhmille, ja yhteyksien tärkeys korostuu nimenomaan liikenneväylien poikki. Yleiskaavassa on oleellista käsitellä yhteyksien muodostamaa verkostoa kokonaisuutena. Liikenneväylien ylitysten ja alitusten suunnittelu hyödyttää myös suoraan liikenneturvallisuutta.

Uudenmaan liitto tuo esille koko kunnan yleiskaavan merkityksen ekologisten yhteyksien turvaamisessa, jota yksityiskohtaisempi suunnittelu tai yksittäiset sektorilait eivät pysty vastaavalla tavalla huomioimaan. Esimerkiksi Metsälaki suojelee lähinnä pienialaisia ja selkeästi rajattuja erityisen tärkeitä elinympäristöjä, eikä turvaa laajempaa verkostomaista jatkuvuutta. Kaavassa osoitetut ekologiset yhteydet, viheryhteystarpeet tms. eivät myöskään kategorisesti estä energiahankkeiden toteuttamista.

Hyvällä suunnittelulla erilaiset tavoitteet on usein mahdollista yhteensovittaa. Liikenneväylät aiheuttavat merkittäviä este- ja häiriövaikutuksia lajiston siirtymiselle, mutta yleiskaavassa on tarpeen huomioida myös muut maankäytön rajoitteet ekologiselle verkostolle ja yhteensovittaa ne yleiskaavassa.

Kokonaisuus on ekologisten yhteyksien kannalta ongelmallinen, koska yleiskaavan tulisi tarkentaa maakuntakaavassa esitettyä ratkaisua. Sen tulisi sisältää ratkaisut maakunnallisten yhteyksien turvaamiseen sekä niiden kanssa kokonaisuuden muodostavat, paikalliset, huomioon otettavat ekologisten verkostojen osat. Tunnistetut ylikunnalliset ja paikalliset yhteydet tulisi huomioida yleiskaavassa oikeusvaikutteisilla merkinnöillä ja määräyksillä.

Vastine: Yleiskaavatyön yhteydessä laadittua ekologisen verkoston tarkastelua on täydennetty kaavaehdotusvaiheessa. Yleiskaavakartalle on lisätty ekologiset yhteydet viivamerkinnällä, joka osoittaa yhteyden suunnan ja sijainnin strategisen yleiskaavan tarkkuustasolla. Merkinnöillä täydennetään maakuntakaavassa osoitettuja viheryhteystarpeita yleiskaavan tarkkuustasolla ja turvataan ekologisen verkoston jatkuvuutta ja kytkeytyneisyyttä.

Ekologista yhteyttä koskevan kaavamääräyksen mukaan alueen suunnittelussa ja alueelle kohdistuvissa toimenpiteissä tulee turvata ekologisten yhteyksien säilyminen monimuotoisina, jatkuvina ja mahdollisimman leveinä alueen ominaispiirteet huomioon ottaen. Yhteyksien tarkempi sijainti ja toteuttamistapa täsmentyvät yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa siten, että yhteyksien toimivuus osana laajempaa ekologista verkostoa voidaan turvata.

Kaavaratkaisulla on siten vahvistettu ekologisten yhteyksien oikeusvaikutteista ohjausta ja otettu huomioon yleiskaavaa varten laaditussa ekologisen verkoston selvityksessä tunnistetut yhteydet strategisen yleiskaavan yleispiirteinen tarkkuustaso huomioon ottaen.

Luontoarvot

Mäntsälän strategisen yleiskaavan ehdotus sisältää kolme oikeusvaikutteiseksi tarkoitettua yleiskaavakarttaa, joista Luonnonympäristö ja virkistys esitetään strategisen yleiskaavakartan liitekartalla 1. Kyseisellä kartalla on osoitettu "luonnonsuojelullisesti arvokkaina kohteina ja alueen osina" piste- ja aluemerkinnöin eräitä vesilailla suojeltuja pienvesiä, sekä luonnonsuojelulailla suojeltuja lajeja. Kaava-aineistoista ei selviä, kuinka luontoselvitysten tiedot kokonaisuutena, esimerkiksi maakunnallisista kohteista, on huomioitu kaavaratkaisussa. Uudenmaan liitto huomauttaa, että ei ole mahdollista todeta, että maakunnalliset luontoarvot olisi otettu riittävästi huomioon.

Maakuntakaavan yleismääräys edellyttää, että "Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on tarkistettava viranomaispäätösten, inventointien tai rekisterien ajantasainen tieto arvokkaista alueista, kohteista ja yhteyksistä mukaan lukien alueiden ja kohteiden tarkemmat rajaukset." Uudenmaan liitto katsoo, että luontoarvojen osalta kaavaratkaisussa hyödynnetty tietopohja sekä siitä tulevat ratkaisujen perustelut tulee kuvata selkeämmin selostuksessa ja tarvittaessa täydentää kaavaratkaisua.

Vastine: Kaavaselostusta on täydennetty kuvaamalla tarkemmin kaavaratkaisun lähtökohtana ollutta luontotietoa sekä luontoarvojen huomioon ottamista kaavaratkaisussa. Vuonna 2026 on lisäksi päivitetty maakunnallisesti arvokkaita luontokohteita koskevat tiedot. Päivityksestä laadittu raportti on liitetty osaksi yleiskaavan tausta-aineistoa. Ajantasainen luontotieto otetaan huomioon myös alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Suojelualueet

Kaavakokonaisuus on suojelualueiden osalta vaikeaselkoinen, mistä syystä lausunnon antaminen on haastavaa. Varsinainen kaavaselostus on ristiriidassa kaavakartan kanssa, ja selostus antaa suojelualueiden osalta virheellisen kuvan kaavan sisällöstä.

Mäntsälän strategisen yleiskaavan ehdotuksen suojelualueratkaisu sisältää kolme eri merkintätyyppiä ja -määräystä suojelualueille, ja osa niistä on osoitettu määräaikaisina. Osassa toissijainen aluevaraus on MY. Kaavaratkaisu ei ole tämän vuoksi vaikutuksiltaan ja kaavan tulkinnan kannalta kokonaisuutena selkeä. Rakentamislain 53 §:n mukainen toimenpiderajoitus tulee SL-1 merkinnän määräyksen mukaan voimaan vasta määräajan päätyttyä ja SL-1/MY merkinnän määräykseen sitä ei sisälly. Rakentamislain mukainen toimenpiderajoitus ja maisematyöluvan edellyttäminen uusilla luonnonsuojelualueilla varmistaisi suojeluarvojen säilymisen paremmin kuin määräyksen lause: "Alueella ei saa suorittaa toimenpiteitä, jotka saattavat vaarantaa alueen suojeluarvoja (esimerkiksi kaivaminen, louhiminen, täyttäminen, tasoittaminen tai puiden kaataminen)."

Yleiskaavaehdotuksen suojelualueiden kaavaratkaisut, etenkin 5 vuoden määräaika perustamattomien suojelualueiden osalta, eivät vastaa maa-kuntakaavan tavoitteeseen luontoarvojen pitkän tähtäimen vaalimisen osalta. Maakuntakaavan tavoitteesta poikkeavalle ratkaisulle tulee esittää perustelut, miksi poikkeaminen olisi kyseisen tavoitteen kannalta maakuntakaavassa osoitettua parempi ratkaisu.

Maakuntakaavassa on osoitettu suojelualueita, koska ne ovat osa Uudenmaan maakunnan kehityksen kannalta tarpeellisia alueita. Suojelualueista on saatavissa valtiolta korvaus luonnonsuojelualueen perustamisen yhtey-

dessä. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää Uudellamaalla myös uusien suojelualueiden osoittamista, jotta luonnon ydinalueiden verkosto voi täydentyä, vahvistua ja siten säilyttää lajiston monimuotoisuuden muun maankäyttöpaineen puristuksessa. Alueidenkäytön suunnittelu on väline alueiden varaamiseen ja muun maankäytön ohjaamiseen toisaalle. MY-alue varaa alueen maaseutuelinkeinojen käyttöön ja turvaa osan ympäristöarvoista, mutta ei varmista luontoarvojen maakunnallisen kokonaisuuden säilymistä, ja sen kehittymistä entistä monimuotoisemmaksi ydinalueeksi, kohti luonnontilaa.

Maakunnallisten arvojen huomioon ottamisessa oleellista on, että yleiskaavaratkaisu ja yleiskaavassa käytettävä merkinnät ja määräykset suojaavat luonnonsuojelualueiksi soveltuvia luontoarvoja, jotta ne voidaan toteuttaa luonnonsuojelualueena luonnonsuojelulain mukaisella menettelyllä. Tämä koskee myös uusia, maakuntakaavan valmistelun jälkeen tehdyissä luontoselvityksissä tunnistettuja maakunnallisia luontoarvoja sisältäviä kohteita, jotka soveltuisivat luonnonsuojelualueiksi. Nämä tulee selostuksessa todeta eritellen luontoselvityksen tuloksista ja perustella eri kaavamerkintöjen käyttö.

Kaavaehdotuksen selostuksessa Uusi luonnonsuojelualue (SL-1) -merkinnästä todetaan: ”Aluemerkintää tulkitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä olemassa olevan rajauspäätöksen mukaisesti tai rajaus tarkentuu perustamisesitystä ja -päätöstä tehdessä.” Tätä on syytä täsmentää, jotta merkinnän ohjausvaikutusta ei tulkita liian suppeaksi olemassa olevan, merkintää huomattavasti suppeamman alueen rajauspäätöksen mukaan. Olemassa oleva rajauspäätös saattaa olla vain pieni osa suojeltavaksi tarkoitetun alueen laajuudesta ja kattaa vain pienen osan suojelua tarvitsevista luontoarvoista.

Vastine: Kaavaselostusta sekä suojelualueita koskevia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on tarkistettu ja täsmennetty siten, että kaavaselostus ja kaavaratkaisu muodostavat suojelualueiden osalta keskenään johdonmukaisen kokonaisuuden.

Maakuntakaavassa osoitetut perustettaviksi tarkoitetut luonnonsuojelualueet on osoitettu yleiskaavassa uusina luonnonsuojelualueina (SL-1) siltä osin kuin niitä ei ole jo perustettu luonnonsuojelualueiksi. Lisäksi yleiskaavaa varten laadituissa luontoselvityksissä tunnistettuja vähintään maakunnallisesti arvokkaita ja luonnonsuojelualueiksi soveltuvia kohteita on osoitettu SL-1-merkinnällä. SL-1-alueita on tarkistettu vuonna 2026 laaditun lisäselvityksen perusteella hyödyntäen aikaisempaa luontoselvitysaineistoa, maakuntakaavan suojelualuevarauksia, paikkatietotarkasteluja ja kohdennettuja maastotarkistuksia. Tarkistusten jälkeen yleiskaavassa osoitetaan 15 perustettavaksi tarkoitettua luonnonsuojelualuetta, joista kahdeksan perustuu Uusimaa-kaavaan 2050 ja seitsemän vuoden 2026 maastotarkistuksiin.

Aiemmasta SL-1/MY-merkinnästä on luovuttu. SL-1-merkintään sisältyvä alueidenkäyttölain nojalla annettu määräaikainen suojelumääräys on voimassa, kunnes alue on muodostettu luonnonsuojelulain mukaiseksi luonnonsuojelualueeksi, kuitenkin enintään viiden vuoden ajan yleiskaavan voimaantulosta. Jos aluetta ei ole perustettu luonnonsuojelualueeksi tämän määräajan kuluessa, määräaikaisen suojelumääräyksen voimassaolo päättyy. SL-1-kaavamerkintä jää kuitenkin voimaan, ja tämän jälkeen puiden kaatamiseen, maisemaa muuttavaan maanrakennustyöhön ja muuhun näihin verrattavaan toimenpiteeseen sovelletaan SL-1-kaavamääräyksen mukaista maisematyölupavaatimusta. Näin yleiskaavan ohjaus alueen luontoarvojen huomioon ottamiseksi säilyy myös määräaikaisen suojelumääräyksen päättymisen jälkeen.

Kaavaselostusta on lisäksi täsmennetty SL-1-alueiden rajausten tulkinnan osalta. Jos SL-1-merkinnällä osoitetusta alueesta perustetaan luonnonsuojelualue vain osalle aluetta, perustamispäätös tarkentaa rajausta vain tämän osan osalta.

Maisema ja kulttuuriympäristö

Voimassa olevan Helsingin seudun vaihemaakuntakaavan yleiset määräykset edellyttävät mm. että "yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja alueidenkäytössä on otettava huomioon alueiden arvokkaat ominaispiirteet ja turvattava luonnon, maiseman ja kulttuuriympäristön arvot". Maakuntakaavassa osoitettuja kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita koskeva määräys edellyttää mm., että "alueen suunnittelussa on arvioitava ja sovitettava yhteen maakuntakaavassa osoitetun käyttötarkoituksen mukainen maankäyttö sekä alueen maisema- ja kulttuuriympäristöarvot."

Yleiskaavaehdotuksessa kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevissa määräyksissä todetaan mm., että "Valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on varmistettava taajama- tai kyläkuvallisesti arvojen ja rakennuskannan säilyminen, sekä otettava huomioon maataloustuotannon tarpeet ja sovitettava toimenpiteet siten, ettei valtakunnallisesti arvokkaan maisemakokonaisuuden arvoja heikennetä."

Uudenmaan liitto katsoo, että yleiskaavaehdotuksessa määräysten muotoilu suhteessa maakuntakaavaan on epäselvä ja että määräyksissä korostuu rakennettu ympäristö, kun taas maisema kokonaisuutena jää vähäiselle painoarvolle. Yleiskaavan määräykset ovat tulkittavissa niin, että niissä viitataan erityisesti taajama- ja kyläkuvan arvoihin ja ainoastaan maataloustuotannon toimenpiteiden osalta maisemakokonaisuuden arvoihin. Käsitteenä maisema on kuitenkin laajempi kuin taajama- tai kyläkuva, ja kulttuurimaisemakokonaisuus sisältää tyypillisesti myös rakentamattomia alueita, ei vain taajama- tai kyläaluetta. Yleiskaavan määräysten muotoilu ei riittävällä tavalla ota huomioon eri luonteisista osa-alueista muodostuneita maisemakokonaisuuksia. Määräyksiä tulisi vielä selkeyttää niin, että ne varmistavat valtakunnallisten ja maakunnallisten maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilymisen.

> Vastine: Kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevia kaavamerkintöjä ja -määräyksiä on täsmennetty. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä koskevien määräysten mukaan alueita koskevissa toimenpiteissä ja tarkemmassa suunnittelussa on tunnistettava alueen rakennus- ja kulttuurihistorialliset sekä maisema- ja kulttuuriympäristöarvot. Arvokasta kulttuuriympäristöä kehitettäessä sen arvokkaat ominaispiirteet tulee ottaa huomioon ja sovittaa jatkosuunnittelussa yhteen maankäytön muiden tavoitteiden kanssa.
>
> Kaavaselostuksessa on lisäksi huomioitu maisema rakennetun kulttuuriympäristön lisäksi laajempana kokonaisuutena. Maiseman muutoksille herkkinä alueina on tunnistettu muun muassa avoimet maisematilat, maiseman reunavyöhykkeet, maisemakuvassa erottuvat lakialueet, merkittävät näkymälinjat, maamerkit ja maiseman arvokohdat.

Pohjavesi

Uudenmaan liitto totesi kaavaluonnoksesta antamassa lausunnossaan, että pohjavesialueet on osoitettu yleiskaavassa asianmukaisella tavalla, mutta vaikutusten arviointi pohjavesien osalta on kuitenkin suppea ja koskee vain yhtä pohjavesialuetta. Liitto esitti, että vaikutusten arviointia on tarpeen tarkastella laajemmin. Kaavaehdotusta varten on laadittu asiallinen pohjavesiselvitys, sekä vaikutusten arviointi. Uudenmaan liitolla ei ole lausuttavaa pohjavesiin liittyen.

> Vastine: Pohjavesiin kohdistuvien vaikutusten arviointia on täydennetty kaavaehdotusta varten laaditulla Mäntsälän pohjavesiselvityksellä ja vaikutusten arvioinnilla (FCG 2025). Selvityksessä on arvioitu yleiskaavan vaikutuksia luokiteltuihin pohjavesialueisiin.

Energia

Uudenmaan liitto kiinnittää huomiota kansallisen vedynsiirtoverkon esittämiseen kaavakartalla. Vaikka kaavaehdotuksen yleismääräys vetyverkon huomioimisesta on tarpeellinen, tulisi linjaus osoittaa myös kaavakartalla ohjeellisena merkintänä. Hanke on parhaillaan YVA- menettelyssä, ja sen linjaus Mäntsälän alueella on jo pitkälti tiedossa. Linjaus on esitetty myös valmisteilla olevassa VISIO-vaihemaakuntakaavan luonnoksessa. Verkon merkitseminen kaavakartalle parantaisi kaavan informatiivisuutta ja edistäisi hankkeen huomioimista jatkosuunnittelussa.

> Vastine: Kansallisen vedynsiirtoverkon linjaus on lisätty yleiskaavakartalle ohjeellisena merkintänä.

Ympäristöhäiriöt

Kaavassa on osoitettu jäte- ja kiertotalouden (EJ) alueen merkintä Mäntsälän kuntakeskuksen pohjoispuolelle. Merkinnän perustelut on esitetty kaavaselostuksen liitteessä 4 (Muutokset Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 ehdotukseen 29.10.2025 (§ 123) ja 10.12.2025 (§ 143) kuntakehityslautakunnan päätösten jälkeen.)

Uudenmaan liitto kannustaa etsimään keinoja kiertotalouden edistämiseen ja varaamaan kiertotaloudelle soveltuvia alueita. Liitto pitää kuitenkin ongelmallisena sitä, että strategisen yleiskaavan ratkaisu merkinnän osalta on kuvattuna liitteessä, eikä varsinaisessa kaavaselostuksessa. Merkinnän vaikutusten arviointi myös puuttuu. EJ-alue sijaitsee esimerkiksi Uudenmaan liiton maakuntatason selvityksessä Uudenmaan ekologiset verkostot Zonation-analyysien perusteella (2018) tunnistetulla käytäväalueella ja ydinalueiden välittömässä läheisyydessä. Ottaen huomioon merkinnän mahdollistaman toiminnan laatu ja mahdolliset ympäristövaikutukset, on vaikutukset arvioitava yleiskaavan yhteydessä asianmukaisella tavalla.

> Vastine: Jäte- ja kiertotalouden (EJ) merkintä ja sen kuvaus lisätty kaavaselostukseen. Lausunto on huomioitu. Jätehuollon ja kiertotalouden (EJ) aluetta koskeva kaavaratkaisu ja sen perustelut on lisätty varsinaiseen kaavaselostukseen. EJ-alueen vaikutusten arviointia on täydennetty ottaen huomioon alueen mahdollistamien toimintojen ympäristövaikutukset sekä alueen suhde luonnonympäristöön ja ekologiseen verkostoon. Kaavamääräystä on lisäksi täsmennetty siten, että toimintojen toteuttamisessa on huolehdittava ympäristönsuojelusta, suoja-alueista ja alueen turvallisuudesta.

Ilmastovaikutusten arviointi / Ilmastovaikutukset ja hiilensidonta

Yleiskaavan keskeisin negatiivinen ilmastovaikutus aiheutuu yhdyskuntarakenteen laajentumisesta uusille rakentamattomille alueille, mikä lisää rakentamis- ja liikkumistarvetta sekä vähentää hiilinieluja- ja varastoja. Yleiskaavan merkintöjen ja määräysten tulee ohjata ensisijaisesti yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen ja vasta tämän jälkeen uusien alueiden käyttöönottoon ja niidenkin toteuttamista vaiheistaen ja priorisoiden. Uusien alueiden käyttöönoton periaatteet ovat tarpeen tuoda selkeästi esille ilmastovaikutusten hillitsemiseksi ja varmistaa tältä osin kaavan riittävä ohjaus yksityiskohtaisempaan suunnitteluun.

Kaavaselostuksen ilmastovaikutusten arviointi on laadittu asianmukaisesti kattaen yleiskaavan keskeiset vaikutukset ilmastonmuutoksen hillintään ja sopeutumiseen. Arvioinnissa on tunnistettu kaavan vahvuuksia ja heikkouksia ilmastovaikutusten kannalta. Lisäksi siinä on tunnistettu vaikutuksia, joihin yleiskaavatasolla ei voida vaikuttaa, mutta jotka on tarpeen huomioida yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa. Toisaalta arvioinnissa ei ole tuotu esille esimerkiksi kiertotalouden tai aurinkoenergian mahdollisuuksia ilmastovaikutusten hillitsemiseksi.

Arvioinnin kehittämiseksi Uudenmaan liitto tuo esille seuraavaa:

Arvioinnissa ei ole tehty vertailua yleiskaavaluonnokseen, eli kuvattu miten luonnosvaiheessa tunnistettuja haitallisia ilmastovaikutuksia on mahdollisesti saatu hillittyä ja positiivisia vaikutuksia vahvistettua kaavaehdotuksessa. Lisäksi vaikutuksia olisi voinut havainnollistaa sanallisen kuvauksen lisäksi myös kuvin/graafein. Näitä on toki voinut sisältyä ilmastovaikutusten arviointia koskevaan selvitykseen (Sitowise 2025), mutta kyseistä raporttia ei ollut lisätty nähtävillä olleeseen kaava-aineistoon.

> Vastine: Kaavaselostuksen ilmastovaikutusten arviointia on täydennetty kuvaamalla luonnosvaiheen jälkeen kaavaratkaisuun tehtyjä ilmastovaikutusten kannalta merkittäviä muutoksia. Uusien asuinalueiden sekä teollisuuden ja varastoinnin alueiden yhteydessä esitetyt laajenemisnuolet on poistettu. Muutos vähentää kaavan ohjausta yhdyskuntarakenteen laajentamiseen aiemmin osoitettuja aluevarauksia laajemmalle ja siten pitkän aikavälin yhdyskuntarakenteen hajautumisen riskiä sekä luonnonalueisiin ja hiilivarastoihin kohdistuvaa rakentamispainetta. Ilmastovaikutusten arviointiraportti (Sitowise 2025) on ollut osa nähtävillä ollutta yleiskaava-aineistoa.
>
> Kaavamääräyksiä on lisäksi täsmennetty ilmastonmuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumisen näkökulmasta. Kaavaratkaisussa ja -määräyksissä on vahvistettu viherrakenteen, ekologisten yhteyksien ja luonnon monimuotoisuuden sekä hulevesien hallinnan huomioon ottamista tarkemmassa suunnittelussa.

Yhteenveto lausunnon keskeisistä viesteistä

- *Kaavakokonaisuus on vaikeaselkoinen, osin ristiriitainen, joten lausunnon antaminen haastavaa. Kaava-aineiston selkeyttäminen edellyttää muutoksia kaava-aineistoon ja siten mahdollisesti ehdotuksen uudelleen nähtäville asettamista.*
- *Alueidenkäytön suunnittelujärjestelmän periaatteiden mukaisesti yleiskaavan tulisi tarkentaa maakuntakaavaa. Yleiskaavaehdotus on osin ristiriitainen maakuntakaavan kanssa (maakuntakaavan suojelualueet), osin maakuntakaavaa yleispiirteisempi (tieyhteys) ja osin ei tarkenna maakuntakaavan ratkaisua (ekologiset yhteydet).*
- *Yleiskaavan tavoitteet liittyen olevan yhdyskuntarakenteen tehostamiseen ovat maakuntakaavan keskeisten periaatteiden mukaisia, mutta yleiskaavaratkaisu ei riittävästi varmista niiden toteutumista. Olevan rakenteen tehostamisen ensisijaisuus laajentumisen sijaan tulisi näkyä selkeämmin kaavaratkaisussa. Taajamien laajentumisalueita olisi hyvä vielä tutkia kriittisesti ja ohjata niiden mahdollista käyttöönottoa vaiheistuksella.*
- *Myös elinkeino- ja työpaikka-alueiden osalta yleiskaava sisältää huomattavaa väljyyttä ja siten mahdollistaa rakenteen hajautumista vastoin maakuntakaavan tavoitteita. Alueiden laajuutta ja vaiheistusta tulisi ohjata tarkemmin. Kauppaan liittyviä määräyksiä on tarpeen tietyiltä osin tarkentaa.*
- *On hyvä, että kaavaluonnosvaiheessa mukana olleista rakenteen laajenemissuuntia osoittavista nuolista (yhdyskuntarakenne, elinkeinojen alueet) on kaavaehdotuksessa luovuttu.*
- *Liikenteen osalta olisi hyvä valita yleiskaavaa toteuttava skenaario ja täydentää vaikutusten arviointia. Hienoa, että taukopaikka on osoitettu yleiskaavassa.*
- *Kokonaisuus on ekologisten yhteyksien kannalta ongelmallinen. Yleiskaavan tulisi tarkentaa maakuntakaavassa esitettyä ratkaisua niin, että se sisältää tarkemmat ratkaisut maakunnallisten yhteyksien turvaamiseen sekä niiden kanssa kokonaisuuden muodostavat, paikalliset, huomioon otettavat ekologisten verkostojen osat. Selvityksessä tunnistetut ylikunnalliset ja paikalliset yhteydet tulisi huomioida oikeusvaikutteisilla merkinnöillä ja määräyksillä.*
- *Kaava-aineistoista ei selviä, kuinka luontoselvitysten tiedot kokonaisuutena, esimerkiksi tiedot maakunnallisista kohteista, on huomioitu kaavaratkaisussa ja siksi ei ole mahdollista todeta, että maakunnalliset luontoarvot olisi otettu riittävästi huomioon.*

- *Varsinainen kaavaselostus antaa mm. suojelualueiden osalta virheellisen kuvan kaavan sisällöstä. Suojelualueratkaisu sisältää kolme eri merkintätyyppiä ja -määräystä suojelualueille, ja osa niistä on osoitettu määräaikaisina. Osassa toissijainen aluevaraus on MY. Kaavaratkaisu ei ole vaikutuksiltaan ja kaavan tulkinnan kannalta kokonaisuutena selkeä. Rakentamislain mukainen toimenpiderajoitus ja maisematyöluvan edellyttäminen uusilla luonnonsuojelualueilla varmistaisi suojeluarvojen säilymisen paremmin kuin kaavamääräyksen nykyinen lause.*
- *Suojelualueiden kaavaratkaisut eivät vastaa maakuntakaavan tavoitteeseen luontoarvojen pitkän tähtäimen vaalimisen osalta.*
- *Maiseman ja kulttuuriympäristön osalta kaavamääräyksiä tulee arvojen turvaamiseksi selkeyttää.*
- *Kaavaehdotusta varten on laadittu asiallinen pohjavesiselvitys sekä vaikutusten arviointi.*
- *Kaavaehdotuksen yleismääräys vetyverkon huomioimisesta on tarpeellinen, mutta linjaus tulisi myös osoittaa kaavakartalla ohjeellisena merkintänä.*
- *Jäte- ja kiertotalouden alueen (EJ) vaikutukset tulee arvioida.*
- *Kaavaselostuksen ilmastovaikutusten arviointi on laadittu asianmukaisesti. Yleiskaavan keskeisin negatiivinen ilmastovaikutus aiheutuu yhdyskuntarakenteen laajentumisesta uusille rakentamattomille alueille. Uusien alueiden käyttöönoton periaatteet on tarpeen tuoda selkeästi esille ja varmistaa kaavan riittävä ohjaus ilmastopäästöjen hillitsemiseksi.*

[Lisätty kokouksessa] Uudenmaan liitto toteaa, että kaavan sisältö ja kaava-asiakirjat edellyttävät muutoksia ja muokkaamista. Liiton näkemyksen mukaan kaavaehdotus on syytä asettaa uudelleen nähtäville. Uudenmaan liitto kannustaa jatkamaan työtä, jotta tärkeä, pitkä ja laaja kaavatyö saadaan päätökseen.

Vastine: Lausunnon yhteenvedossa esitettyihin huomioihin on vastattu edellä aihekohtaisesti. Lausunnon perusteella kaavaratkaisua, kaavamerkintöjä ja -määräyksiä, kaavaselostusta sekä vaikutusten arviointia on tarkistettu ja täydennetty. Kaava-asiakirjat on yhteensovitettu siten, että ne muodostavat keskenään johdonmukaisen ja tulkittavan kokonaisuuden. Tarkistettu kaavaehdotus asetetaan uudelleen julkisesti nähtäville.

4. Esitetyt muistutukset ja vastineet niihin

Mäntsälän strategista yleiskaavaehdotusta 2050 koskevia muistutuksia saapui 18 kappaletta. Näistä yhden oli jättänyt yhdistys ja yhden säätiö. Loput 16 kappaletta koostuivat suurelta osin yhden allekirjoittajan muistutuksista. Muutamissa tapauksissa muistutuksissa oli kaksi tai kolme allekirjoittajaa.

Suurin osa muistutuksista liittyi yksittäisiin kiinteistöihin, missä esitettiin muutoksia niille kohdentuviin kaavamerkintöihin. Näissä tapauksissa erityisesti luontoon liittyvät merkinnät korostuivat suhteessa yksityiseen maanomistukseen. Muutamissa muistutuksissa kiinnitettiin huomiota liikennetarpeisiin tai niiden selvittämiseen. Osa muistutuksista käsitteli laajempia periaatteellisia maankäytön huomioita, kuten lähivirkistyksen tai luonnonsuojelun asemaa. Nämä laajemmat muistutukset liittyivät koko kuntaan sekä tarkemmin kirkonkylään, Hyökännummelle ja erityisesti Pohjois-Mäntsälän kyliin. Muistutuksissa myös tuotiin esille esimerkiksi virkistykseen ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvää tietoa yleisellä tasolla.

Tietosuojan varmistamiseksi muistutukset on muutettu tunnisteiksi (M1 – M18). Kymmenestä muistutuksesta on laadittu tiivistelmät. Nämä muistutukset on otsikoitu. Lisäksi yhdessä muistutuksessa oli yksittäinen kohta, josta on laadittu tiivistelmä. Muistutusten tiivistelmistä on poistettu viittaukset kiinteistötunnuksista tai muista yksilöitävistä tiedoista. Tiivistelmät on pyritty pitämään asiasisällöltään sellaisina, että muistutusten jättäjät tunnistavat oman muistutuksensa. Vastineet on laadittu alkuperäisistä muistutuksista kaiken niissä olevan tiedon ja liitteiden pohjalta. Osa muistutuksista on esitetty alkuperäisessä muodossaan, koska ne eivät sisältäneet yksilöitäviä tunnistetietoja muistuttajista.

MU1 tiivistelmä

Muistutuksessa vastustettiin Sl-1- merkinnän osoittamista kiinteistön alueelle koskien kaavaehdotuksen SL-1/MY(3) Pahnamäki-merkintää. Merkintää vastustettiin seuraavista syistä: 1) Alueella ei ole enää suojeluarvoja lähellä tapahtuneiden avohakkuiden vuoksi; 2) Vuoden 2016 luontokartoitus ei osoita erityisiä arvoja Pahnamäellä, minkä lisäksi monia tietoja pidettiin puutteellisina tai viitteellisinä; 3) Luontokartoitusta pidettiin vanhentuneena, minkä vuoksi alueen nykytila tulisi selvittää uudella maastokäynnillä; 4) SL-1-merkintä aiheuttaisi kohtuutonta haittaa maanomistajalle metsätalouden rajoittumisen myötä, minkä lisäksi maan arvo laskisi ja loisi epävarmuutta tulevien ELY-päätösten ja korvausten osalta; 5) Rajaus ei ole luontoperusteinen ja suojeluvarauksen tulee perustua todellisiin arvoihin yleisten oletusten sijasta. Alueen mahdolliset luontoarvot tulee arvioida ajantasaisesti ennen kaavoituksellisia rajoitteita.

> Vastine: Alueen SL-1-merkintä on kaavaehdotuksessa ollut maakuntakaavan mukainen. Uudenmaan liitto on valmisteilla olevassa Visio-kaavatyössä muuttanut kartoitusten perusteella aluerajausta siten, että luonnonarvot menettäneet osat on rajattu pois. Alueen luonnonarvot on tarkistettu maakuntaliiton toimesta sekä yleiskaavan valmistelun yhteydessä vuonna 2026. Rajaus on muutettu SL-1-alueiden maastotarkistusraportin (Sitowise, 2026) mukaiseksi.

MU2 tiivistelmä

Luutasuon länsiosa -alueelle kohdistuvia SL-1- ja MY-merkintöjä sekä niiden perusteluita ei pidetty ajantasaisina alueelle kohdistuvien hakkuiden ja raivaustöiden osalta. Muistutuksessa viitattiin maanomistajille lähetettyyn kirjeeseen. Alueen kuvauksessa esitettyjä väittämiä ei pidetty totuudenmukaisina. Muistutuksessa tuotiin esille, että ojitetun alueen ojat ovat toimivat kuvaukseen verrattuna. Muistuttaja haluaa säilyttää metsän kasvukunnossa eikä halua metsänhoitoa estäviä tai luvanvaraisuutta muuttavaa SL-1-kaavamerkintää

omistamalleen maalle. MY-kaavamerkintää ei myöskään hyväksytty, mikäli se jatkossa estäisi taimikonhoitotyöt, metsän harvennuksen tai muut metsän kasvukunnon kannalta hyödylliset toimenpiteet.

Vastine: Luutasuon länsiosa on tarkistettu maastossa 2026. Alue käsittää pääasiassa tupasvillarämettä ja -rämemuuttumaa, osin isovarpurämettä. Alueella on havaittavissa toimenpiteitä, jotka ovat vaikuttaneet jonkin verran suon luonnontilaan. Maastokartoitusten perusteella kohteen merkintä on poistettu, sillä kohteen ei katsota omaavan maakunnallisia arvoja tai erityisiä lisäarvoja Natura-alueen rajaukseen nähden.

MU3

Tieyhteys rautatieasemalta moottoritien pohjoiseen liittymään radan länsipuolta pitäisi olla myös tulevaisuudessa mahdollinen. Siitä ei kaavassa ole minkäänlaista merkintää.

Vastine: Kaavaratkaisussa on selvitetty ja esitetty kaavaratkaisun aikaikkunan osalta ohjeelliset tieliikenteen yhteystarpeet. Esitetty tieyhteys edellyttäisi liikenteellistä jatkotarkastelua ja toteuttamisen arviointia.

MU4 tiivistelmä

Muistutuksessa ei pidetty hyväksyttävänä Pivansuolle osoitettua SL-1-merkintää yksittäisen kiinteistön osalta, koska kiinteistö pienenisi kaavamerkinnän myötä. Muistutuksessa viitattiin maanomistajille lähetettyyn kirjeeseen. Muistutuksessa tuotiin esille taloudellisia ja tienhoidollisia rasitteita kiinteistöön liittyen, minkä vuoksi lisärasituksia ei toivottu.

Vastine: Pivansuon alue päivityskartoitettiin 2026, jossa määritettiin alueen luonnonarvojen tila ja mahdolliset muutokset alueella. Pivansuo on yhtenäinen, luonnontilainen tai tietyiltä reunaosiltaan sen kaltainen suoalue, jonka arvot täyttävät maakunnalliset arvot. Luonnonsuojelualueiden rajat määritellään tarkemmin suojelualueen perustamisen yhteydessä.

MU5 tiivistelmä

Muistutuksessa esitettiin yksittäisellä kiinteistöllä olevan s-1 kohteen (Kohde, joka on luonnonsuojelullisesti arvokas) poistamista kaavaehdotuksesta. Tuotiin esille, että kyseessä oleva lampi Kaukalammella on kaivettu yksityiseen virkistyskäyttöön 2000-luvun alussa. Lammen rannalle on rakennettu suunnittelutarveratkaisun ja rakennusluvan myötä sauna ja aitta. Nostettiin esille, että lampi ja rakennukset ovat kokonaisuutena yksityiskäytössä yksityisellä maalla eikä lammesta voi tulla yleistä virkistysaluetta. Lammelle osoitettu nimi on väärä.

Vastine: Kohteen s-1 merkintä poistetaan kaava-aineistosta, koska kyseessä on kaivettu lampi.

MU6 tiivistelmä

Muistutuksessa halutaan säilyttää Mäyränsuolla sijaitseva kiinteistö talousmetsäkäytössä, koska alue ei ole luonnonsuojelualueeksi soveltuva. Muistutuksessa tuodaan esille metsänhoitoyhdistyksen tuore arvio ja kuviokartta alueesta, mistä oli nostettu esille kahden kuvion ominaisuustietoa.

Vastine: Mäyränsuon alue päivityskartoitettiin 2026. Kartoitusten perusteella Mäyränsuon eteläosassa on ojitettuja osia, joiden luonnonarvot ovat selvästi heikentyneet. Mäyränsuon SL-1-alueen merkinnästä rajattiin ojitetut osat pois.

MU7

Arvoisat päättäjät

Esitämme muistutuksen yleiskaavaehdotukseen, sillä siinä ei huomioida riittävästi luontoarvoja ja asukkaiden virkistysmahdollisuuksia lähiluonnossa. Kuitenkin Mäntsälän kunnan strategisena tavoitteena on ehdotuksen mukaan: "Vaalimme luonnonläheistä elinympäristöä ja huolehdimme luonnon virkistyskäytön edellytyksistä. " Kunta toimii siis omien strategisten tavoitteidensa vastaisesti, kun se muuttaa uudet perustettavat luonnonsuojelualueet (SL-1) MY-alueiksi, maakuntakaavasta tulevat aluevaraukset SL-1/MY-alueeksi ja poistaa muita ekologisia yhteyksiä.

Kaavassa esitetään uusia asuinalueita rakennettavaksi alueille, jotka nykyisin ovat asukkaille arvokkaita lähiluontokohteita. Uudet asuinalueet kaventavat merkittävästi alueiden käyttöä virkistys- ja ulkoliikunta-alueena. Tällaisia alueita ovat mm. Anttilassa oleva metsä, ns. karjalaisten lenkin peltomaisemat sekä Mäki-Jurvala -niminen metsäalue. Erityisesti haluamme nostaa esille Jurvalan metsän, joka on arvokas virkistysalue ja luontoliikuntakohde kuntalaisille ja erityisesti Jurvalan alueen asukkaille. Aluetta käyttävät myös lähialueiden päiväkodit ja koulut metsäretkikohteena sekä ulkoliikuntatunneilla ja myös urheiluseurat.

Tieteellisten tutkimustenkin mukaan ihmisen mielenterveydelle ja virkistymiselle ovat kaikkein tärkeimpiä vanhaa puustoa sisältävät metsät ja lähiluonto.

https://www.helsinki.fi/fi/uutiset/mielenterveys/tutkimus-paljastaa-ihminen-elpyy-tehokkaammin-ikarakenteeltaan-vanhemmissa-metsissa

Säästämällä lähimetsät ja muut lähiluontokohteet Mäntsälän kunta tekisi arvokkaan investoinnin kuntalaisten terveyteen ja viihtyvyyteen. Metsässä käynti ei maksa mitään, joten se on tasa-arvoinen ja kaikille mahdollinen elämyskohde riippumatta tulo- tai koulutustasosta. Säästämällä lähimetsät kuntalaisilla on mahdollisuus metsäelämykseen ilman autoilua esim. Hirvihaaraan.

Emme ymmärrä miksi Mäntsälän kunta haluaa rakentaa uusia asuntoja nimenomaan metsän tilalle, vaikka täällä olisi tyhjiä tontteja esim. Sointulantien varressa ja ryteikköä esim. Kaunismäessä, jonne voisi hyvin rakentaa asuntoja.

Ihmettelemme myös, miten kunta aikoo houkutella tänne uusia asukkaita tai miksi nykyiset veronmaksajat tänne jäisivät, kun suurin myyntivaltti eli kaunis luonto ja lähiluontoelämykset riistetään kuntalaisilta. Väitämme, että juuri lähiluonto voisi olla asia, jolla kunta erottuisi muista lähikunnista, jos vain siihen panostettaisiin enemmän kunnostamalla käytetyimpiä polkuja ja reittejä esim. hakettamalla. Mäntsälässä ei edelleenkään ole kirjastoa asianmukaisissa tiloissa ja uimahallikin näyttää kaukaiselta haaveelta kunnan huonon taloustilanteen huomioiden. Keskusta on näivettynyt, kun yritykset yksi toisensa perään lopettavat toimintansa. Palveluiden perässä tänne ei kukaan siis ainakaan muuta eikä jää ja junakin kulkee vain kerran tunnissa suuntaansa. Sen sijaan luonto on ollut asia, joka on tuonut iloa ja elämyksiä vuodenajasta riippumatta, mutta nyt sekin uudessa kaavaehdotuksessa raivataan asuinalueiden tieltä.

Kunnan tulee toimia strategiansa mukaisesti ja huolehtia luontoarvojen ja lähiluonnon säilymisestä, jotta nykyiset kuntalaiset viihtyvät täällä ja tuovat jatkossakin kuntaan verotuloja. Luontoarvojen säilyminen on tärkeää myös, jos kunta tänne haluaa uusia kuntalaisia ja veronmaksajia.

Vastine: Kaavasisältöä ja merkintöjä on muutettu maakuntakaavan ja maakunnallisesti arvokkaiden luontokohteiden osalta perustuen 2026 tehtyihin kohteiden päivityskartoituksiin. Uudet luonnonsuojelualueet on osoitettu kaavassa SL-1-merkinnöin. Uusi luonnonsuojelualue / Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (SL-1/MY) ja Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) kaavamerkinnät on poistettu kaava-aineistosta. Myös ekologisia yhteyksiä on tarkasteltu saman työn osalta tarkemmin ja lisätty kaavakartalle.

Kaavaratkaisussa varaudutaan kunnan väkimäärän kasvuun vuoteen 2050 mennessä. Asukasmäärän toteutumiseen vaikuttavat lukuisat tekijät, mutta kaavavarantoa on tarkoituksenmukaista osoittaa riittävässä määrin kaavan mitoitukseen perustuen. Kirkonkylän taajama-alueen laitamille osoitetaan uusia asuinalueita, koska ne sijaitsevat lähellä palveluita ja pääliikenneväyliä sekä ne voidaan liittää helposti kirkonkylätaajaman kävelyn ja pyöräilyn pääverkkoon. Asuinrakentamisen laskennat uusille asuinaluemerkinnöille on tehty puolelle alueen pinta-alan koosta eli 50 %:lle pinta-alasta. Asuinrakentamisen lisäksi asuinalueet koostuvat mm. katu-, viher-, puisto-, suoja- ja teknisenhuollonalueista, joille on varattu laskelmissa toinen puolikas alueiden koosta eli 50 %.

MU8 tiivistelmä

Muistutuksessa nostetaan esille kolme huomiota.
Ensimmäisessä ehdotetaan korvattavaksi paikallisesti arvokkaan kulttuuriympäristön kaavamerkinnän km-17 Sulkavanjärven kartanonympäristö nimi Linnaisten Kartanon (Lindnäs) kartanoympäristöksi. Perusteluina tuotiin esille tilan ja alueen historiaa. Kaavaehdotuksessa esitetty kulttuuriympäristön nimi koettiin uudelleen nimeämiseksi, mikä häivyttää alueen historiaa.

Vastine: Kulttuuriympäristön nimi tulee suoraan Mäntsälän kulttuuriympäristöselvityksestä (Ahola, 2022), missä on myös tarkempi kuvaus osoitettavasta alueesta. Kyseessä oleva kulttuuriympäristön ydinalue sisältää selvityksen mukaisesti eri arvoja.

Toiseksi yleiskaavaselostuksen liitekartassa esitettyä yksittäistä Toltinperän lehdon paikallisesti arvokasta luontokohdetta ei pidetty ajantasaisena tietona. Asian tueksi esitettiin tarkempia metsänhoitotietoja useilta vuosilta.

Vastine: Toltinperän lehto on talousmetsäkäytössä ja alue on menettänyt luontoarvonsa. Alue on nykyisin istutustaimikkoa. Kohde on poistettu luo-merkinnöistä.

Kolmantena SL-1 -kaavamerkintää ei pidetty hyväksyttävänä yksittäisen kohteen osalta, joka oli sittemmin muutettu nähtävillä olleessa kaavaehdotuksessa MY-kohteeksi. SL-1-kaavamerkinnän katsottiin poistavan maanomistajan päätösvallan alueesta, minkä lisäksi alue poistuu metsälain piiristä. Nostettiin esille kunnan korvausvelvollisuus, mikä mahdollisuus alueen vapaaehtoiseen suojeluun tai korvauksen saamiseen poistuu. Tuotiin myös esille, että alueen läheisyyteen suunnitteilla olevat vihreät energiahankkeet voivat vaarantua SL-1-merkinnän myötä. MY-kaavamerkintää pidettiin hyväksyttävänä.

Vastine: SL-1 merkintä ei heikennä mahdollisuuksia vapaaehtoiseen suojeluun tai suojelualueen perustamisesta mahdollisesti osoitettaviin korvauksiin.

MU9

Muistutus yleiskaavaluonnokseen:

Kunnan tehtävänä ei ole toimia maanomistajien edunvalvojana eikä hyväveliverkostona, vaikka kuntakehityslautakunnassa kokoomuksen, keskustan ja sosdemien edustajat mielellään niin toimisivat. He ehdottivat ja kannattivat huononnuksia Mäntsälän yleiskaavaehdotukseen luonnonsuojelun osalta kuntakehityslautakunnan kokouksessa 29.10.2025.

Yhdyn täysin Vihreiden kunnanvaltuutetun Satu Orajärven eriävään mielipiteeseen 21.1.2026 "KUNTAKEHITYSLAUTAKUNNAN 21.1.2026 KOKOUKSEN ASIAKOHTAAN 7 § Mäntsälän strateginen yleiskaava 2050 ehdotus nähtäville asettaminen", joka löytyy kunnan sivulta kohdasta Ehdotusvaiheen asiakirjat. Samoin yhdyn hänen eriävään mielipiteeseensä, jonka hän on jättänyt 29.10.2025 kuntakehityslautakunnan kokouksessa.

Kunnan tehtävänä on huolehtia ihmisten ja luonnon hyvinvoinnista, mitä se mielellään mainostaa, mutta teot ovat päinvastaiset. Kunta on teettänyt asiantuntijoilla luontoselvityksiä yleiskaavaa varten. Toivoisin, että päättäjät kunnioittaisivat heidän luontoasiantuntemustaan ja toimisivat suositusten mukaisesti. Harvoilla päättäjillä on luonnontuntemusta, jolloin asiantuntijoihin on luotettava ja toimittava hyvän hallintotavan mukaisesti.

Nykyistä kaavaehdotusta ei tule hyväksyä vaan se pitää palauttaa valmisteluun ja luonnonsuojelualuevaraukset palauttaa samoin kuin ekologiset yhteydet. Ylemmän tason maakuntakaavan merkintöjä tulee noudattaa. Ulkoilu- ja virkistysalueita VL-merkinnöin pitää lisätä kaavaan.

Vastine: Kaavasisältöä ja merkintöjä on muutettu maakuntakaavan ja maakunnallisesti arvokkaiden luontokohteiden osalta perustuen 2026 tehtyihin kohteiden päivityskartoituksiin. Uudet luonnonsuojelualueet on osoitettu kaavassa SL-1-merkinnöin. Uusi luonnonsuojelualue / Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (SL-1/MY) ja Maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY) kaavamerkinnät on poistettu kaava-aineistosta. Myös ekologisia yhteyksiä on tarkasteltu saman työn osalta tarkemmin ja lisätty kaavakartalle.

Maakuntakaavasta tulee suoraan vain yksi VL-alue Mäntsälään Hunttijärven eteläosaan. Kaavaratkaisussa osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta, tiivisti asutettujen asuinalueiden läheisyyteen. Kaavaratkaisun strategisuus huomioiden, ulkoilu- ja virkistysalueiden toteutuminen katsotaan tapahtuvan tarkemmassa suunnittelussa, eli asemakaavatason suunnittelussa.

MU10

TAUSTAA

Maakuntakaava määrittelee Mäntsälän Strategisen yleiskaavan 2050 suunnittelua. Oheinen kartta osoittaa, että viheryhteydet olisi huomioitava ja täten sen pitää ohjata kunnan metsäalueiden käyttöä. Esimerkkinä Hirvihaaran alueella kunnan omistamat metsät tulee suojella viheryhteyden säilyttämiseksi. Päätehakattu alue ei edusta viheryhteyttä.

Samoin Strategisesta Yleiskaavasta puuttuu selkeä pitkäjänteinen ajattelu, kuinka toteutetaan ja ylläpidetään kuntalaisille tärkeät lähivirkistysalueet ja seudullisesti tärkeät ulkoilu- ja luontoalueet. Tämä koskee koko kuntaa

kylineen Ohkola, Hirvihaara, Sälinkää/Soukkio, Numminen ja Saari sekä taajama-alueita, Kirkonkylä ja Hyökännummi.

YKSITYISKOHTAISEMMIN

Strategisen yleiskaavan yhtenä tavoitteena tulee olla lähi- ja virkistysalueverkoston luominen Mäntsälän kuntaan. Riittävästi kaikkien kuntalaisten saavutettavia virkistysalueita. Kunnalla ei ole toistaiseksi yhtään laadukasta virkistysalueeksi luokiteltavaa aluetta lukuun ottamatta Lukkokosken luontopolkua jonne käynti on E4 valtatien kautta. Kunnan omilla sivuilla kuvat pitkospuista ovat Haukankierrokselta, joka on KEUDAn oppilaitoksen kehittämä ja ylläpitämä ja toki seudullisesti tärkeä. Haukankierroksen maat ovat Natura2000 suojelualuetta ja loppuosa KEUDA Koulutuskuntayhtymän omistuksessa. Alue sijaitsee Pohjois-Mäntsälässä ja vaatii autokyydin, koska julkista liikennettä ei ole.

Virkistysaluesuunnitelma kokonaisuudessaan on jäänyt laatimatta koskien koko kuntaa eikä ole esitetty mitään pitkän tähtäimen strategiaa tai selvitystä, jolla kunta hankkisi omistukseensa tärkeitä lähiulkoilu-, liikunta ja luontoalueita. Pelkkä MU- merkintä yksityisten, kunnan tai seurakunnan metsäalueilla ole riittävä tae ja edellytys kuntalaisten ympärivuotiseen liikuntaan ja ulkoiluun koskien niin koululaisia, aikuisia ja ikääntyneitä tai vammaisia, suunnistajia, maastopyöräilijöitä tai vaikka partiolaisia jne.

Miten kehitetään taajamia Keskusta ja Hyökännummi? Alueilla ei ole osoitettuna kunnan ylläpitämiä virkistysalueita tai lähiluontokohteita. On vain puistoa ja liikuntahalleja eikä juuri niitäkään Hyökännummella. Ei kuntaan muuttamista harkitseva perhe katso kuinka paljon metsää Mäntsälän kunta omistaa tai kuinka paljon metsätalousmaata on koko kunnassa. Virkistysalueet ja lähiluontokohteet ovat tutkitusti veto- ja pitovoimatekijöitä kunnille. Kunnan omistamia ja yksityisten metsäalueita käytetään jo nyt lähi- ja virkistystarkoitukseen. Polku verkostoa on syntynyt asukkaiden lähiliikuntatarpeesta. Hyökännummella Porakallion alue on ulkoilijoiden, päiväkotiryhmien, maastopyöräilijöiden suosiossa, suunnistajien ja jopa Tuusulan puolen koululaisryhmien käytössä. Tämä on merkitty Mäntsälän kunnan suunnitelmissa MU alueeksi, jolla voidaan tehdä metsän hakkuita!

Olisi syytä päivittää kunnan strategioissa omien metsien käyttötarkoitusta huomioiden metsää muuna kuin pelkästään puumateriaalin tuottamiseen teollisuudelle ja tässä ei ole kyse vain avohakkuista tai jatkuvasta kasvatuksesta. Naapurikuntamme Hyvinkää on suojellut omistamiaan metsiä 14 % ja Mäntsälä vain 2 %. Valtion suojelemat metsät eivät ole metsiä, joita kunta voi osoittaaa kuuluvaksi itselleen. Esimerkkinä Sahajärven vanhan metsän myynnistä kunta sai valtiolta yli 900 000 euroa korvauksena mutta se ei ole kunnan hallitsemaa retkeily, -liikunta- ja ulkoiluetta, toisin kuin kunta on omilla sivuillaan esittänyt.

Hyökännummen alueesta on lähetetty suoraan Kuntalaisaloite marraskuussa -25 ja on ehdotettu Pyydyskorven kallioille polkuverkostoa ja kuntoportaita. Tämä ehdotus on luvattu siirtää alueen suunnitelmiin. Kunta tarvitsee lähi- ja virkistysalue suunnitelman, jotta taajamat, kylät ja keskusta Mäntsälässä pääsee kehittymään muiden Keski-Uudenmaan kuntien mukana. Naapurikuntamme Pornainen kehittää aktiivisesti lähi- ja virkistysalueitaan ja valjastaa tämän matkailuun HelsinkiNorth yhteistyön avulla. Pornaisten kunnanjohtajan lupauksella he ottavat Mäntsälän tähän hankkeeseen mukaan Mäntsälän päättäjien niin halutessa.

Pienen osan metsämaasta muuttaminen virkistys- ja lähiliikunta- alueiksi tuo mukanaan positiivista tunnettuutta Mäntsälälle. Samoin matkailua ja elinkeinotoimintaa voisi tukea strategisessa yleiskaavassa osoittamalla suunnittelua ja kehityshankkeita jokireittien hyväksi käytöön koskien Kaanaan-, Hirvihaaran- Mäntsälän-, Musti- ja Ohkolanjoen uomia. Tässä työkaluna on kokonaisvaltainen lähi- ja virkistysaluesuunnitelma. Slogan- Parasta arkea luonnonläheisessä Mäntsälässä, ei ole itsestäänselvyys, jos se ei näy kunnan Strategisessa yleiskaavassa.

Kunnanvaltuuston yhtenä tavoitteena on ollut nostaa esiin ja edistää kuntalaisten hyvinvointia ja osallisuutta mutta sen pitäisi näkyä käytännön päätöksissä ja ohjaava vaikutus olla todettavissa Strategisessa yleiskaavassa 2050.

Vastine: Kaavaratkaisussa osoitetut uudet asemakaavoitettavat asuinalueet mm. Hirvihaaran alueella sisältävät kaavamääräyksinä lähivirkistysalueiden ja viheryhteyksien varmistamisen (tarkemmin kuvattu kaavaselostuksen 5.2. luvussa.). Kirkonkylän tiivistäminen ja täydennysrakentaminen mahdollistaa sen, että asutuksen lisääntyessä ympäröivät virkistysalueet on edelleen mahdollista jättää vapaaksi rakentamiselta ja ne saadaan suuremman asukasjoukon ulottuville. Kaavaratkaisu on myös luonteeltaan strateginen ja yleispiirteinen, minkä vuoksi kaikkien paikallisten virkistysalueiden osoittaminen aluevarauksina muodostaisi tarpeettoman yksityiskohtaisen tarkastelutason. Kunnan metsien strategian tarkastelu on kaavaratkaisusta erillinen asia.

MU11

Kaavaehdotuksessa olen huomannut muutamia puutteita /virheitä.

1. *Kevyenliikenteen laajenemistarve on piirretty nuoli Mäntsälä P -> Saaren kyläkeskus, ei edes Keudalle asti, saati Levannolle, jonne tarve on aivan yhtä suuri, mikä on useaan otteeseen ollut esillä kaavan eri valmisteluissa sekä aiemmissakin muistutuksissa. Mikäli kevyeen liikenteen väylä olisi Mäntsälästä Levannolle asti, voisivat useammat koululaiset kulkea itsenäisesti ja turvallisesti Saaren kouluun (myös Kaukalammelta ja Levannolta) ja kirkonkylältä ym. asukkaat voisivat pyöräillä turvallisemmin Saaren, Levannon ja Hautjärven uimarannoille ja muille virkistysalueille ym. Oikeasti kevyenliikenteen väylä tarvittaisiin Levannon jatkeeksi vielä aina Hennan asemalle saakka. Tästä asiasta oli lausunut myös Levannon vesiosuuskunta jo sekä ensimmäisellä (yleiskaava) että toisella (str.luonnos) lausuntokierroksella, eikä asiaa ole kuitenkaan huomioitu, vaikka näin annetaan ymmärtää tällä kerralla vuorovaikutusraportin vastauksessa.*

   Vastine: Kävelyn ja pyöräilyn yhteystarve on lisätty välille Levanto -Saari Levannon vesiosuuskunnan lausunnon mukaisesti. Mäntsälän liikenneturvallisuussuunnitelmassa (Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus raportteja 7/2014) on toimenpiteisiin merkitty välille Levanto-Kaukalampi kevyen liikenteen yhteystarve.

2. *Hunttijärven eteläkärki on edelleen kokonaan kirkkaan vihreää, seudullisesti arvokasta virkistysaluetta, vaikka itäisellä rannalla pohjukassa on tällä hyvin kapealla alueella käytännössä ainoastaan ainakin 11 kesämökkikiinteistöä ja aivan vieressä vielä junarata.*

   Vastine: Maakuntakaavan virkistysaluetta on rajattu kaavaratkaisussa Hunttijärven eteläosan itäpuolisilta alueilta. Itärannalla olevat yksityiskäytössä olevat mökit katkaisevat virkistysalueen ja alue ei ole tältä osin tarkoituksenmukaista osoittaa seudullisesti arvokkaaksi virkistysalueeksi.

3. *Suojärven eteläpäässä itärannalla on voimassa oleva ranta-asemakaava-alue, josta yli 2/3 osaa on yhtä aikaa SL-1/MY (6) aluetta, mitenkähän tämä voi olla mahdollista?*

   Vastine: Kaavaehdotuksessa ollut SL-1/MY (6) Suojärvensuot sijoittuu osin päällekkäin Pitkäjärvi-Suojärven rantakaava-alueen M, eli maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (Pitkäjärvi, vahvistettu 9.8.1999). Tarkennetussa maastokartoituksessa Suojärvensuon SL-1-osoitettavan alueen rajaus on vähentynyt noin 3,7 ha:n päällekkäisyydestä noin 1,1 ha:n päällekkäisyyteen alueen voimakkaasti muuttuneen alueen osalta. Kaavaehdotuksen SL-1/MY (7) Palomäensuon

osalta päällekkäisyyttä on saman rantakaavan M-alueen kanssa noin 0,3 ha. Yleiskaavan luontoselvitykset ovat ajantasaisia ja tuovat lisätietoa alueiden luontoarvoista. SL-1-kaavamerkinnät sijoittuvat rantakaavan M-alueille, eivätkä esimerkiksi rantakaavan rakennusoikeuksille varatuille alueille.

4. *Tiivistelmä:*
   S-1-kohteen (Kohde, joka on luonnonsuojelullisesti arvokas) nimeä ei pidetä paikkansapitävänä, minkä lisäksi S-1-lähteiden nimeämisen puutteita ihmetellään. Tuodaan esille, että kyseinen kohde ja sen ympäristö on jo suojeltu metsälain 10 §:n mukaisesti arvokkaana elinympäristönä.

   Vastine: Kaavaratkaisun S-1-kohteet perustuvat pienvesiselvitykseen, missä kohteita on koostettu eri tietolähteistä ja maastokartoituksesta. Vain osa kohteista on nimetty selvityksissä, ja nimet ovat lähinnä suuntaa antavia.

5. *Kaavan selostus luku3. s13 sanotaan, että Mäntsälä on Lahdesta n. 30 km ja Helsingistä n. 60 km. Perinteisesti Helsingin ja Lahden välimatka on ollut 100/105 km. Kohdassa 3.9 sivulla 25 kerrotaan kuitenkin uudelleen, että Mäntsälä sijaitsee reilun 40 km päässä Lahdesta ja n. 60 km päässä Helsingistä.*

   Vastine: Korjattu kaavaselostuksen kohtiin seuraavasti: Mäntsälä-Lahti noin 45 km ja Mäntsälä-Helsinki noin 60 km.

6. *Kaavassa olisi tärkeää huomioida paremmin erityisesti pohjois-Mäntsälän (Levanto-Hautjärvi-Saari-Kaukalampi) asutuskehityksen vahvistaminen. Alue on vetovoimainen erinomaisilla liikenneyhteyksillä, virkistysalueilla sekä palveluillaan, mutta alue tarvitsee kipeästi uusia asukkaita, sillä pian vasta 13 vuotta vanha koulu on muutaman vuoden sisällä jo puolityhjä, jo ensi vuonna koulu joutuu luopumaan taas yhdestä opettajasta ja kouluun tulee jo 2 (!) yhdysluokkaa, eli käytännössä jo 2 luokkahuonetta jää tyhjäksi ja pian kolmaskin , sillä kuulemani mukaan reilun vuoden päästä aloittaa eskarin enää ainoastaan 5 oppilasta tämän hetken tilannetiedon mukaan! Koulu on kuitenkin rakennettu ja kaikki toiminnallisuus suunniteltu 1-sarjaiseksi kouluksi, jossa joka luokka-aste on omissa luokissaan.*

   Vastine: Huoli alueen väestönkehityksestä ja koulun toiminnan turvaamisesta on ymmärrettävä. Yleiskaava vastaa strategisen ja koko kuntaa koskevan tarkastelutasonsa osalta eri kyläalueiden ja maaseutuasumisen edellytyksiä mahdollisimman tasapuolisesti. Koko kunnan yleiskaavan tasolla ei kuitenkaan voida ohjata väestönkasvua suoraan yksittäiselle alueelle tai ratkaista oppilasmäärien kehitystä.

7. *Olen myös huolissani SL-1 merkinnän vaikutuksista, mielestäni kunta ei voi kaavoituksella ”määrätä” maanomistajia suojelemaan maitaan, vaan sen pitää olla aina ensisijaisesti maanomistajille vapaaehtoista, ja suojellusta alueesta tulee saada myös asianmukainen korvaus joko valtiolta tai sitten kunnalta, eivätkä kaavamääräykset saa aiheuttaa edes sellaista riskiä, mikä millään tapaa voi vaarantaa maanomistajan mahdollista saatavaa korvausta, siis mikäli myöhemmin päätyy kuitenkin suojeluun. Kaavamääräys maiden ”pakkolunastus” suojeluun menee täysin yli oikeudentajuymmärrykseni.*

   Vastine: Kaavaratkaisun laadinnassa on tiedostettu suojeluun liittyvät ristiriidat maanomistajien osalta. Kaavaratkaisua varten SL-1-kohteista on teetetty lisätyönä luontoselvitys, millä kunta on vastannut kaavaratkaisun perustumiseen riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kunnan on huomioitava yleiskaavan laatimisessa alueidenkäyttölain mukaiset yleiskaavan sisältövaatimukset mm. luonnonarvojen vaalimisen osalta. Osa kohteista perustuu Uusimaa-kaava 2050:n osoittamiin luonnonsuojelualuevarauksiin. SL-1-merkintää on avattu tarkemmin kaavaselostuksen luvussa 5.8.

8. *Saaren kyläyhdistyksen vuosikokous oli 12.3.2026 illalla. Siellä keskusteltiin yleiskaavasta, mutta omaa muistutusta ei aikataulu enää sallinut tehdä. Kyläläisten huolen aihe oli Saaren koulun säilyminen, ja siten asustuksen lisääminen sekä liikenneturvallisuus. Kevyeenlikenteen väylät ovat erittäin toivottavia, sekä nopesrajoitusmerkkien lisääminen Saaren kylän kohdalle, koska 140 maantien muutaman kilometrin alueella, jossa nyt 60 km/h, ei liikennemerkkiä ole kuin alussa ja lopussa, ja välillä on useampia liitttymiä mm. Keudalta sekä tieväylät myös Hautjärveltä, Kaukalammilta ja Sälinkäältä rajoitusalueen keskelle, jolloin nopeusrajoituksia ei voi yksinkertaisesti nähdä eikä tietää.*

   Vastine: Nopeusrajoitusmerkkien lisäämisen osalta toimivalta on Uudenmaan elinvoimakeskuksella, joka arvioi liikennemerkkien sijoittelua.

MU12

Muistutus yleiskaavaehdotuksesta

Yleiskaava on laadittu oikeusvaikutteiseksi. Oikeusvaikutukset jäävät kuitenkin pääkaavakartan osalta epämääräisiksi. Melkein kaikkien käyttötarkoituksien kohdalla viitataan tulevaan tarkempaan suunnitteluun. Jää kuitenkin epäselväksi, minkä tasoista suunnittelua vaaditaan ja ketä suunnitteluvelvoite koskee.

Esimerkiksi suuri osa kunnan alueesta on maaseutuelinkeinojen aluetta ja siellä laajemmat kehityshankkeet edellyttävät tarkemman suunnitelman laatimista. Miten määrittyy "laajemmat kehityshankkeet" ja ketä velvoite koskee? Mikäli suunnitteluvelvoite koskee maanomistajaa, tulee velvoite kirjata selkeästi, jotta kaavan vaikutuksia voi arvioida. Alueet, joiden jatkosuunnittelu tähtää uusien elinkeinoalueiden tai liikenneyhteyksien rakentamiseen, tulee määrätä osayleiskaavoitettavaksi.

   Vastine: Tarkemmalla suunnittelulla edellytetään lähtökohtaisesti joko asema- tai osayleiskaavoitusta. Laajemmilla kehityshankkeilla tarkoitetaan yleistäen hankkeita, joita ei voida suoraan ratkaista rakentamisluvalla.

MU13 tiivistelmä

Muistutus koskee SL-1/MY (6) Suojärvensuot kaavamerkintää yksittäisen kiinteistön osalta. Tuotiin esille, ettei aluetta ole toistaiseksi haluttu myydä suojelukohteeksi. Maanomistajalla tulee säilyä oikeus päättää alueen suojelusta ja saada siitä korvaus joko valtiolta tai kunnalta. Sl-1-merkintä voi tarkoittaa maanomistajalle haittaa alueen hakemisessa korvattavaan suojeluun tai korvauksien maksu voi muuttua epävarmaksi. Kyseenalaistetaan kunnan tehtävä suojelualueiden määräämisessä.

   Vastine: Suojärvensuot alue päivityskartoitettiin 2026. Päivityskartoituksen perusteella aluerajauksesta esitettiin poistettavaksi voimakkaasti ojitetut osat, jotka ovat muuttuneet turvekankaiksi tai voimakkaasti muuttuneiksi suomuuttumiksi. Kyseinen kiinteistö edustaa luonnontilaista suota, ja se on perusteltua pitää osana valtakunnallisesti arvokkaaksi määritettyä suoaluetta

MU14 tiivistelmä

Muistutuksessa viitataan ns. Puistometsän alueeseen yksittäisten kiinteistöjen osalta. Kunta on ostanut aiemmin maata alueelta. Kauppakirjaan on kirjattu, että kyseessä olevat kiinteistö voidaan ottaa tulevaisuudessa mukaan asemakaava-alueeseen, kun viereisiä alueita kaavoitetaan. Lisäksi kauppakirjassa on

osoitettu rakennuspaikkoja. Asemakaavoitus ei ole vieläkään saavuttanut kyseessä olevia kiinteistöjä ja niistä maksetaan rakennusmaan kiinteistöveroa. Muistutuksessa todetaan, että kyseessä olevat kiinteistöt tulee osoittaa rakennusmaaksi, jolle voidaan tehdä asemakaava.

Vastine: Asemakaavoitus etenee vaiheittain. Kiinteistöjen läheisyyteen hyväksytty Karlsbergin asemakaavamuutos (Kunnanhallitus 23.6.2025 / § 126) rajautui kohdekiinteistöihin. Asemakaavalla toteutettavat asuintalot kohdistuivat kuitenkin kauas muistutuksen kohdekiinteistöistä. Pääosa asemakaavasta, mukaan lukien kohdekiinteistöihin rajautuvat alueet osoitettiin MY-, eli maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja. Strategisen yleiskaavan tarkkuustasolla ei voida vastata yksittäisten kiinteistöjen kauppakirjojen mukaisiin toiveisiin. Rakennusmaaksi osoittaminen edellyttäisi kohdekiinteistöjen osalta olemassa olevan asemakaavan muuttamista.

MU15

Asia: Hirvihaaran ampumarata-alueen (Mäntsälän ampumaurheilukeskus) kaavamääräykset ja kehittämisperiaatteet.

Muistutuksen tekijä: Mäntsälän Reserviläiset ry:n puolesta (yhteystieto poistettu vuorovaikutusraportista).
Perustelut:

1. *Ristiriita Uusimaa-kaava 2050-maakuntakaavan kanssa Voimassa olevassa maakuntakaavassa Hirvihaaran alue on osoitettu merkinnällä, joka tarkoittaa maakunnallisesti merkittävää ampumarataa. Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaan yleiskaavan on oltava maakuntakaavan mukainen. Nykyinen strategisen yleiskaavan ehdotus sivuuttaa tämän ohjausvaikutuksen, sillä se ei aseta velvoitteita alueen kehittämiselle vastaamaan tätä maakunnallista statusta.*
2. *Ympäristöluvan mukainen käyttöoikeus ja reserviläistoiminta Alueen voimassa olevassa ympäristöluvassa (Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta 17.9.2018, § 87) todetaan yksiselitteisesti (s. 7), että ”Myös eri reserviläisjärjestöt käyttävät rataa”. Koska reserviläistoiminta on jo virallisesti tunnistettu radan käyttötarkoitukseksi, on yleiskaavan ohjattava alueen kehittämistä siten, että tämä käyttö on mahdollista myös käytännössä. Nykyinen ratojen tekninen kunto ja hallintomalli eivät vastaa reserviläisten ja toiminnallisten lajien (SRA, Practical) nykyvaatimuksia.*
3. *Kansallinen turvallisuus ja viranomaistarve Puolustusvoimien (Kaartin Jääkärirykmentti) ja Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen puoltavat lausunnot (liitteenä tässä dokumentissa) vahvistavat Hirvihaaran merkityksen kansalliselle turvallisuudelle. Yleiskaavan on varmistettava, ettei strategisesti tärkeän alueen kehittäminen jää vain pienen jäsenseurajoukon tarpeiden varaan, vaan palvelee laajasti yhteiskunnallista etua ja maanpuolustusvalmiutta.*
4. *Kehittämisvelvoite ja tekniset esteet Pelkkä merkintä ”Ampumarata-alue” ilman tarkentavia kehittämismääräyksiä sallii alueen nykyisen, toiminnallisesti vanhentuneen tilan jatkumisen. Maakunnallisen merkityksen toteuttaminen vaatii aktiivisia toimia ratojen tekniseksi uudistamiseksi ja luvituksen saattamiseksi ajan tasalle.*

Vaatimus:

Vaadimme, että Hirvihaaran ampumarata-alueen kaavamääräyksiä täydennetään seuraavalla lisäyksellä:
”Alue on maakunnallisesti merkittävä ampumaurheilukeskus. Alueen suunnittelussa, kehittämisessä, ympäristölupien päivittämisessä sekä ratojen monikäyttöisyyden lisäämisessä on turvattava reserviläistoiminnan, toiminnallisten ampumalajien (SRA, Practical) sekä viranomaiskäytön edellytykset kansallisen turvallisuuden, maanpuolustusvalmiuden ja monipuolisen harrastustoiminnan tarpeet huomioiden.”

Vastine: Kaavaratkaisun kaavamääräystä täydennetään muotoon ”Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti merkittävä Hirvihaaran ampumaurheilukeskus”. Kaavaratkaisu on nykyisen alueidenkäyttölain 32 §:n mukainen (ent. maankäyttö- ja rakennuslaki 32 §). Kaavaratkaisussa otetaan huomioon sekä maakuntakaavan ampumarata-alueita koskeva suunnittelumääräys että ampumaratoihin liittyvä yleinen suunnittelumääräys osoittamalla Hirvihaaran ampumaradan läheisyys laajana yhtenäisenä metsäalueena. Tällöin ampumaradan läheisyyteen ei osoiteta melulle herkkiä maankäyttömuotoja, jotka voisivat vaikeuttaa ampumaradan toimintaa. Tämä toteuttaa myös osaltaan Uudenmaan liiton laatiman Uudenmaan ampumarataverkoston kehittämissuunnitelman kehittämissuosituksia (Uudenmaan liiton julkaisuja E 218–2019). Ympäristölupien päivittäminen tapahtuu ympäristönsuojeluviranomaisen toimintavallalla ympäristönsuojelulain mukaisesti. Kunta ei voi yleiskaavatasolla määrätä ympäristönsuojeluviranomaista turvaamaan ympäristölupien päivitystä. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa ympäristöluvista.

MU16 tiivistelmä

Muistutuksessa uusittiin kaavaluonnoksesta jätetty mielipide kolmen kiinteistön osalta Kirkonkylän eteläpuolella. Muistutuksessa viitattiin luonnosvaiheen mielipiteessä annettuihin liitetiedostoihin.
Ensimmäinen kiinteistöistä sijoittuu kaavaratkaisussa kaupallisten palvelujen alueelle, jolle saa sijoittaa seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön. Lisäksi kiinteistön kautta on osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti. Kiinteistön osan koettiin soveltuvan rivi- ja omakotitaloalueeksi mm. kulttuuriarvon, rantaviivan, alueen muista rakennuksista muodostuvan melusuojan, vesihuollon ja alueella olevan asutuksen ansiosta. Kaksi muuta kiinteistöä sijoittuvat kaavaratkaisussa uusien ja kehitettävien tilaa vaativien elinkeinojen alueelle.

Toisen kiinteistön perusteltiin soveltuvan ulkoilu- ja virkistyskäyttöön sekä asumiseen kaavaratkaisun aluevarausta paremmin. Perusteluiksi todettiin mm. kiinteistön hienot näkymät, kunnallistekniikan läheisyys sekä kaavaratkaisuun laaditun meluselvitysten arviointivirheet. Meluselvityksen tulosten katsottiin olevan oletuksia alueen nykytilasta, minkä perusteella aluetta ei tulisi rajata pois asuinrakentamiselta.

Kolmannen kiinteistön todettiin soveltuvan uusien ja kehitettävien tilaa vaativien elinkeinojen alueen sijasta asumiseen. Perusteluiksi esitettiin Mäntsälän nykyisten teollisuudelle kaavoitettujen alueiden hajautuneisuus, minkä vuoksi olisi toimivampaa tiivistää ja koota yhteen nykyisiä teollisuusalueita uusien muodostamisen sijasta.

Vastine: Kaupallisten palvelujen alue -merkintä perustuu maakuntakaavan määräyksiin kaupan sijoittumisesta. Kaupan mitoitukseen on vastattu kappaleissa 3.27 ja 3.28. Mäntsälänportin läheisyyteen voidaan maakuntakaavan mukaisesti sijoittaa merkitykseltään seudullisia vähittäiskaupan suuryksiköitä keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle. Kaupan sijoittumiselle ja mitoitukselle on tarkat määräykset, joita kunnan yleiskaavan tulee noudattaa.

Kaksi mielipiteessä esitettyä kiinteistöä sijoittuu uusien ja kehitettävien tilaa vaativien elinkeinojen alueelle maanteiden 140, 55 ja Pornaistentien välillä. Kyseisen Poikkitien elinkeinoalueen tarve ja soveltuvuus on noussut esille kunnassa jo pitkällä aikavälillä. Kapulin elinkeinoalue on täyttymässä tai jo osin täyttynyt, minkä vuoksi uusille vastaavanlaisille alueille on kaavaratkaisun aikaikkunassa huomioituna suuri kysyntä. Mäntsälän elinkeinoalueiden hajautumista pyritään ehkäisemään osoittamalla riittävästi tilaa yksittäisistä paikoista useiden pienten keskittymien sijasta.

MU17

Seuraavassa merkittäviä huomioita koskien Mäntsälän strategista yleiskaavaa 2050. Huomiot koskevat ensi sijassa luonnonmonimuotoisuuden ja yritystoiminnan yhteensovittamista tulevaisuuden Mäntsälässä vuoteen 2050.

Luonnonsuojelu kunnan keskustaajamassa ja muissa tiheän asutuksen taajamissa

Kuntalaisten luontoaltistuksen kannalta pidän tärkeänä, että kunnan keskustassa ja vilkkaimmissa kylätaajamissa säilytetään ja lisätään merkittävästi luonnonmonimuotoisuutta. Näistä merkittävimpinä toimena on lahopuun lisääminen taajamiin ja kotimaisten kasvilajien käyttäminen viherrakentamisessa. Kotimaiset lajit ovat merkityksellisiä siksi, että ne ylläpitävät laajempaa eliöstöä kuin ulkomaista alkuperää olevat. Kliinisen allergologian emeritusprofessori Tari Haahtelan tutkimuksissa on havaittu, että luontoaltistus vähentää muun muassa autoimmuunisairauksien, kuten allergioiden ja tyypin 1 diabeteksen, ilmentyvyyttä. Näiden sairauksien väheneminen kohentaisi merkittävästi kunnan taloutta.

Luontoaltistuksen lisäämisen taajamissa ei tarvitse haitata merkittävästi kyseisten alueiden kehittämistä. Näiden alueiden luontoaltistuksella on merkittävimmät vaikutukset kuntalaisten terveyteen, sillä altistus on suurelle kuntalaisten osuudelle tällöin päivittäistä ja saavutettavissa vähäisin ilmastopäästöin. Kunnan yleiskaavaehdotuksessa mainitaan, että kunnalla ei ole varaa luoda kevyen liikenteen väyliä haja-asutusalueelle, joten niillä olevan luonnon kokemiseen tarvittaisiin mitä useimmin yksityisautoilua.

Luonnonsuojelu haja-asutusalueella

Luonnon habitaattien vapaaehtoinen suojelu on herkässä vaiheessa ja hyvällä alulla sekä lisäksi yritysmaailmassa luontoarvokauppa alkaa vihdoin saada toimivia käytänteitä. Vallitsevaa asenneilmaston tilaa ei tule heikentää kaavoituksella, jossa asetetaan luonnonsuojelukaavamerkintöjä ilman maanomistajalle suoritettavaa asianmukaista korvausta.

Valtion tasolla on hyvin tärkeää, että suojeluun varataan enemmän rahoitusta. Rahoituksen riittämättömyys kertoo luontoon kohdistuvasta arvostuksen puutteesta ja edistää luonnon monimuotoisuuden hupenemista. Voisipa kuntakin ryhdistäytyä ostamaan ja perustamaan kunnallisia suojelualueita.

Kaavan talousvaikutusten arviointi

Kunnan yleiskaavaehdotuksen talousvaikutusten arviointi on vähäinen. Talousvaikutusten tarkempi selvitys toisi myös kunnan päätöksentekoon paremman reagointikyvyn, kun taloustilanteet muuttuvat. Tätä selvityksen puutetta korjaa vähäisesti se, että kaavamerkinnät jätetään yritystoimintaa rajoittavilta vaikutuksiltaan vähäisiksi.

Maisema ja uusiutuva energia

Maa- ja metsätalousalue- sekä kylämaisema-kaavamerkintöjen ei tule rajata uusiutuvan energian rakentamishankkeita. Kyseiset alueet ja maisemat ovat muovautuneet ihmistoiminnan myötä, ja niissä tulee tulevaisuudessa näkymään siirtyminen uusiutuvaan energiaan. Näitä alueita ei voi kategorisesti pysäyttää tiettyyn ajankuvaan, vaan nekin kehittyvät edelleen – aivan kuten kunnan muutkin osat.
Ilmastonlämpenemisen torjunta on ihmiskunnan nykyisenkaltaisen olemassaolon kannalta ratkaiseva toimi ja mahdollistaa elämän myös vuoden 2050 Mäntsälässä.

Valtioneuvoston 1.4.2018 voimaan astuneissa valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa viidentenä kohtana mainitaan Uusiutumiskykyinen energiahuolto. Tätä tavoitetta palvelee uusiutuvan energian tuotannon rakentamisen mahdollistaminen.

Uusituvan energian rakentaminen Etelä-Suomeen energiankäyttöalueen keskelle on tärkeässä asemassa muun muassa vähentämään saamelaisalueille kohdistuvaa tuulivoiman maankäytön painetta, joka on ollut raskasta heidän kulttuurinsa säilymisen kannalta.

Kaavan valmistelun vuorovaikutteisuus

Kaavan valmistelun aikana luonnosvaiheessa kuntalaisille järjestettiin kyläiltoja, mutta niitä ei järjestetty ehdotusvaiheessa, jossa kaavaan tuli uusia luontoarvoja koskevia merkintöjä. Vuorovaikutteisuus kuntalaisten suuntaan on tältä osin ollut puutteellista.

Haja-asutusalueen kehittämisessä tulee mahdollistaa maa- ja metsätalouden yritystoiminta sekä niiden liitännäiselinkeinot.

Vastine: Kiitetään muistutuksesta ja maankäytöllisten huomioiden esiin nostamisesta.

Vuorovaikutuksen osalta kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville ja nähtävilläoloajasta on tiedotettu kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla alueidenkäyttölain 65 §:n mukaisesti. Vuorovaikutus kuntalaisten suuntaan on toteutunut kaavaehdotusvaiheessa pääasiallisesti muistutusten myötä.

MU18 tiivistelmä

Muistutuksessa pyydetään rajaamaan säätiön omistuksessa oleva kiinteistö paikallisesti arvokkaan luontokohde -merkinnän ulkopuolelle. Kyseessä oleva kohdemerkintä ja kiinteistö sijaitsevat Sulkavassa. Pyyntöä perustellaan kiinteistöllä olevan yksityisen hautausmaanvuoksi. Tuodaan esille, että kiinteistö on kulttuurihistoriallisesti arvokas eikä tavallinen viher- tai luontoalue. Alueen luonto- ja kulttuuriarvot katsotaan turvattavan säätiön oman toiminnan kautta. Merkintä voi johtaa jatkossa vahvempaan suojelumerkintään, mikä kaventaa säätiön toimivaltaa ja lakisääteistä tehtävää.

Vastine: Säätiön omistuksessa oleva kiinteistö on rajattu pois paikallisesti arvokkaan luontokohde-merkinnän rajauksesta.